

**T.C.
DÜZCE ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI

**KENTSEL ALANLARDA KULLANILAN SU ÖĞELERİNİN
GÖRSEL KALİTE DEĞERLENDİRMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SELEN DÖNER

HAZİRAN 2015

DÜZCE

KABUL VE ONAY BELGESİ

Selen DÖNER tarafından hazırlanan Kentsel Alanlarda Kullanılan Su Ögelerinin Görsel Kalite Değerlendirmesi isimli lisansüstü tez çalışması, Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 22.06.2015 tarih ve 2015/572 sayılı kararı ile oluşturulan jüri tarafından Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans olarak kabul edilmiştir.

Üye
(Tez Danışmanı)
Yrd. Doç. Dr. Özgür YERLİ
Düzce Üniversitesi

Üye
Prof. Dr. Oğuz YILMAZ
Ankara Üniversitesi

Üye
Doç. Dr. Zeki DEMİR
Düzce Üniversitesi

Tezin Savunulduğu Tarih: 30.06.2015

ONAY

Bu tez ile Düzce Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu Selen DÖNER'in Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans derecesini almasını onamıştır.

Prof. Dr. Haldun MÜDERRİSOĞLU
Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

BEYAN

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün aşamalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

30.06.2015

Selen DÖNER

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimim süresince bana öğrettikleri daha sonra da tez danışmanlığımı üstlenerek çalışmanın her aşamasında bilgi, öneri ve yardımını benden esirgemeyen değerli hocam Sayın Yrd. Doç. Dr. Özgür YERLİ'ye,

Çalışmanın ana kaynağı olan su öğelerine olan ilgimi borçlu olduğum değerli hocam Sayın Prof. Dr. Mustafa VAR'a,

Yüksek lisans eğitimim sırasında bana öğrettikleri için Sayın Prof. Dr. Haldun MÜDERRİSOĞLU'na, Doç. Dr. Zeki DEMİR'e, Yrd. Doç. Dr. Kıvanç AK'a ve ayrıca gerek eğitimim sırasında gerekse tez çalışmamdaki tüm yardımları için Arş. Gör. Sertaç Kaya'ya,

Jüri üyeliğimi kabul ederek değerli bilgilerini benle paylaşan hocalarım Sayın Prof. Dr. Oğuz YILMAZ'a ve Sayın Doç. Dr. Zeki Demir'e,

Yaşamımın her döneminde olduğu gibi yüksek lisans eğitimim süresince her türlü desteğini benden esirgemeyen sevgili aileme teşekkür ederim.

Haziran, 2015

Selen DÖNER

TEŞEKKÜR SAYFASI	i
İÇİNDEKİLER	ii
ŞEKİL LİSTESİ	v
ÇİZELGE LİSTESİ	vi
ÖZET	1
ABSTRACT	2
EXTENDED ABSTRACT	2
1.GİRİŞ	6
1.1. SU VE PEYZAJ TASARIMINDA KULLANIMI	9
1.2. SU ÖĞELERİNİN SINIFLANDIRILMASI	16
1.2.1. Durgun Su Öğeleri	16
1.2.2. Hareketli Su Öğeleri	19
<i>1.2.2.1. Yerçekiminin Etkisiyle Yukarıdan Aşağıya Hareket Eden Su Öğeleri</i>	20
<i>1.2.2.2. Baskı Uygulanarak Aşağıdan Yukarıya Hareket Eden Su Öğeleri</i>	24
1.3. SU ÖĞELERİNİN DİĞER UNSURLARLA BİRLİKTE KULLANIMI	26
1.4. GÖRSEL TASARIM ÖĞELERİ VE İLKELERİ	31
1.4.1. Görsel Tasarım Öğeleri	31
<i>1.4.1.1. Renk</i>	31
<i>1.4.1.2. Biçim</i>	31
<i>1.4.1.3. Çizgi</i>	31
<i>1.4.1.4. Doku</i>	32
<i>1.4.1.5. Ölçü</i>	32
1.4.2. Görsel tasarım İlkeleri	32
<i>1.4.2.1. Ritm-Tekrar</i>	32
<i>1.4.2.2. Armoni-Uyum</i>	33
<i>1.4.2.3. Kontrast-Zıtlık</i>	33
<i>1.4.2.4. Birlik</i>	33

1.4.2.5. Hiyerarşi- Sıradüzen	33
1.4.2.6. Denge.....	34
1.4.2.7. Egemenlik	34
1.5. PEYZAJ KALİTE DEĞERLENDİRMESİ	34
1.5.1. Algı.....	34
1.5.2. Estetik.....	35
1.5.3. Estetik Algı.....	37
1.5.4. Görsel Kalite Değerlendirme Yaklaşımları	38
1.5.4.1. Fiziksel (Nesnel veya Uzman) Yaklaşım Modeli	39
1.5.4.2. Psikolojik (Öznel veya Halk) Yaklaşım Modeli.....	40
1.5.4.3. Psikofiziksel (Karma) Yaklaşım Modeli	40
1.5.5. Görsel Değerlendirme Modelleri	42
1.5.5.1. Formal Model.....	42
1.5.5.2. Ekolojik Model	42
1.5.5.3. Davranışsal Model	42
1.5.5.4. Psikofiziksel Model.....	42
1.5.5.5. Bilişsel Model.....	42
1.5.5.6. Deneysel Model	43
2.MATERYAL VE YÖNTEM.....	44
2.1. MATERYAL	44
2.2. YÖNTEM.....	45
2.2.1. Anketlerin Hazırlanması	47
2.2.2. Anketlerin Uygulanması.....	48
2.2.3. Anketlerin Değerlendirilmesi	48
3.BULGULAR VE TARTIŞMA.....	50
3.1. TOPLAM PUAN DEĞERLENDİRMELERİ.....	50
3.2. KENTSEL ALAN ANA BAŞLIĞI DEĞERLENDİRMELERİ	54
3.3. SU ÖĞESİ ANA BAŞLIĞI DEĞERLENDİRMELERİ	63
3.4. KENTSEL ALAN – SU ÖĞESİ İLİŞKİSİ ANA BAŞLIĞI DEĞERLENDİRMELERİ	73
3.5. ESTETİK KRİTERLERİNE GÖRE YAPILAN DEĞERLENDİRMELER	80
4.SONUÇLAR VE ÖNERİLER	88

5. KAYNAKLAR.....	94
6. EKLER.....	99
EK- 1 ANKET İÇİN KULLANILAN FOTOĞRAFLAR.....	99
EK- 2 ANKET	114
EK- 3 K8 VE S9'UN DİĞER KRİTERLER İLE KORELASYON	
ANALİZİ TABLOLARI	115
EK- 4 'S' VE 'KS' ANA BAŞLIKLARI KRİTERLERİ KORELASYON	
ANALİZİ TABLOSU	121
ÖZGEÇMİŞ	122

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No

Şekil 1.1.	Lakewood Garden Mausoleum	17
Şekil 1.2.	Durgun su ögesinde yansıma örneği	18
Şekil 1.3.	Lady Diana anıt havuzu, Londra	19
Şekil 1.4.	Serbest düşen suyun farklı tipleri	20
Şekil 1.5.	Suyun düştüğü yüzeyin ses ve sıçrama üzerine etkileri	21
Şekil 1.6.	Akan su örneği	22
Şekil 1.7.	Akan suyun farklı tipleri	22
Şekil 1.8.	Kaskatlı suyun farklı tipleri.....	23
Şekil 1.9.	Cascade at Chatsworth House, İngiltere	24
Şekil 1.10.	Baskı uygulanarak aşağıdan yukarıya hareket eden suların farklı tipleri	25
Şekil 1.11.	South Bank, Londra.....	25
Şekil 1.12.	Su ögelerinde fiske kullanım örnekleri	26
Şekil 1.13.	Su ögelerinde bitki kullanım örnekleri.....	27
Şekil 1.14.	Su ögelerinde aydınlatma örneği.....	28
Şekil 1.15.	Su ögelerinde aydınlatma örneği.....	29
Şekil 1.16.	Su ögelerinde plastik öge kullanım örnekleri.....	30
Şekil 1.17.	Su ögelerinde plastik öge kullanım örneği	30
Şekil 2.1.	Yöntem akış şeması.....	46
Şekil 2.2.	Anket kriterlerinin kodlanması.....	49
Şekil 3.1.	12 numaralı kentsel alan	81
Şekil 3.2.	3 numaralı kentsel alan.....	82
Şekil 3.3.	9 numaralı kentsel alan.....	82
Şekil 3.4.	2 ve 12 numaralı kentsel alanlar.....	84
Şekil 3.5.	13 ve 6 numaralı kentsel alanlar.....	85
Şekil 3.6.	3 numaralı kentsel alana ait fotoğraflar.....	85

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa No

Çizelge 1.1.	Suyun sınıflandırılması	16
Çizelge 1.2.	Dalgalanma ve zemin özelliklerine göre durgun su öğelerinin etkileri	18
Çizelge 2.1.	Anketlerin puan değerlendirmesi	49
Çizelge 3.1.	Su öğesi bulunan kentsel alanlara ait tanımlayıcı öğeler tablosu	51
Çizelge 3.2.	Su öğesi bulunan kentsel alanlara ait ikinci ve üçüncü ana başlıklar için toplam ve ortalama tablosu	51
Çizelge 3.3.	Kentsel alan ana başlığı için tüm alanlara ait toplam ve ortalama tablosu	52
Çizelge 3.4.	Su öğesi ana başlığı için toplam ve ortalama tablosu	53
Çizelge 3.5.	Kentsel alan – su öğesi ilişkisi ana başlığı için toplam ve ortalama tablosu	54
Çizelge 3.6.	Kentsel alan ana başlığı kriterlerine göre tanımlayıcı öğeler tablosu	56
Çizelge 3.7.	Kentsel alan değerlendirme kriterleri anova tablosu	56
Çizelge 3.8.	‘Kentsel alan’ - ritim kriteri tukey tablosu	57
Çizelge 3.9.	‘Kentsel alan’ - armoni kriteri tukey tablosu	58
Çizelge 3.10.	‘Kentsel alan’ - kontrast kriteri tukey tablosu	59
Çizelge 3.11.	‘Kentsel alan’ - birlik kriteri tukey tablosu	60
Çizelge 3.12.	‘Kentsel alan’ - hiyerarşi kriteri tukey tablosu	61
Çizelge 3.13.	‘Kentsel alan’ - denge kriteri tukey tablosu	61
Çizelge 3.14.	‘Kentsel alan’ - egemenlik kriteri tukey tablosu	62
Çizelge 3.15.	‘Kentsel alan’ - estetik kriteri tukey tablosu	63
Çizelge 3.16.	Su öğesi ana başlığı kriterlerine göre tanımlayıcı öğeler tablosu	65
Çizelge 3.17.	Su öğesi değerlendirme kriterleri anova tablosu	66
Çizelge 3.18.	‘Su öğesi’ - kenar şekli kriteri tukey tablosu.....	66
Çizelge 3.19.	‘Su öğesi’ - suyun hareketi kriteri tukey tablosu	67
Çizelge 3.20.	‘Su öğesi’ - suyun berraklığı kriteri tukey tablosu	68
Çizelge 3.21.	‘Su öğesi’ - mekanda hakimiyet kriteri tukey tablosu	69
Çizelge 3.22.	‘Su öğesi’ - ergonomi kriteri tukey tablosu	70

Çizelge 3.23. ‘Su ögesi’ - orijinal kriteri tukey tablosu	71
Çizelge 3.24. ‘Su ögesi’ - çekici kriteri tukey tablosu	71
Çizelge 3.25. ‘Su ögesi’ - görkemli kriteri tukey tablosu	72
Çizelge 3.26. ‘Su ögesi’ - estetik kriteri tukey tablosu	73
Çizelge 3.27. Kentsel alan – su ögesi ilişkisi ana başlığı kriterlerine göre tanımlayıcı öğeler tablosu	74
Çizelge 3.28. Kentsel alan – su ögesi ilişkisi değerlendirme kriterleri anova tablosu ..	75
Çizelge 3.29. ‘Kentsel alan – su ögesi ilişkisi’ – biçim/şekil kriteri tukey tablosu	76
Çizelge 3.30. ‘Kentsel alan – su ögesi ilişkisi’ – renk kriteri tukey tablosu	77
Çizelge 3.31. ‘Kentsel alan – su ögesi ilişkisi’ – doku kriteri tukey tablosu	78
Çizelge 3.32. ‘Kentsel alan – su ögesi ilişkisi’ – ölçek/oran kriteri tukey tablosu	78
Çizelge 3.33. ‘Kentsel alan – su ögesi ilişkisi’ – odak noktası oluşturma kriteri tukey tablosu	79
Çizelge 3.34. ‘Kentsel alan – su ögesi ilişkisi’ – karakter kazandırma kriteri tukey tablosu	80
Çizelge 3.35. Tüm kentsel alanlara ait ‘kentse alan estetiği’ ortalama tablosu	81
Çizelge 3.36. 3 ve 9 numaralı alanların ortalama tablosu	83
Çizelge 3.37. Fakültelere ait kentsel alan estetiği ortalamaları sıralama tablosu	84
Çizelge 3.38. Kentsel alan estetiği – su ögesi estetiği ortalama puanları tablosu	86
Çizelge 3.39. Kentsel alan estetiği – su ögesi estetiği arasındaki korelasyon analizi tablosu	86

ÖZET

KENTSEL ALANLARDA KULLANILAN SU ÖĞELERİNİN GÖRSEL KALİTE DEĞERLENDİRMESİ

Selen DÖNER
Düzce Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Özgür YERLİ
Haziran 2015, 122 sayfa

Kentleşmenin giderek artması, beton yapıların çoğalmasıyla kendi yarattığı çevrede sıkışan insan için su farklı anlamlar taşımaya başlamıştır. İnsanlar yaşadıkları mekanları ve çevreleri düzenleyerek, kent içinde fiziksel ve psikolojik gereksinimleri karşılayan alanlar oluşturmuşlar, bu mekanlarda kullanılan su ögesi ile doğaya sığınma imkanı bulmuşlardır. Kentsel alanların estetik kalitesi, insan yaşamını derinden etkilemektedir. Bu etkilemeyi yapan, büyük ölçüde bu alanları oluşturan mekânsal öge ve bileşenlerin nitelikleri, görünümleridir. Çalışmanın amacı, kentsel alanlarda kullanılan su öğelerinin fiziksel kriterlerinin estetik kaliteye etkisini ve su ögesi içeren kentsel alanlar ile içermeyenler arasındaki estetik kalite farkını ortaya koymaktır. Peyzaj görsel değerlendirmesinde ise en büyük sorun, belli başlı peyzaj öğelerinin görsel kaliteye etkilerinin belirlenerek, insanların neleri tercih ettiğinin tahmin edilebilmesi için kapsamlı bir yöntemin geliştirilememesidir. Bu kapsamda bu çalışmada estetik kalitenin değerlendirilmesi için kullanılan materyal ve oluşturulacak yöntem çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Çalışma ana materyalini, 15 farklı kentsel alana ait 60 adet fotoğraf ve çalışmaya katılan denekler oluşturmaktadır. Fotoğrafların gösterildiği denekler tarafından doldurulan, Likert ölçeğine göre değerlendirilen anket uygulaması yöntem olarak kullanılmıştır. Araştırmanın diğer önemli materyali olan denekler ise farklı fakültelerde eğitim görmekte olan tasarım eğitimi almış peyzaj mimarlığı öğrencileridir. Araştırmanın bulgular bölümünde belirlenen amaçlara ulaşmak için toplam-ortalama tabloları, 23 kriterin aldığı ortalamaların farklı fakülteler arasındaki ilişki tabloları, denek gruplarının 'kentsel alan estetiği' ortalama tablosuna ek olarak çalışmaya yön veren 'kentsel alan estetiği' ve 'su ögesi estetiği' kriterlerini içeren tablolar ve analizler ortaya konmuştur. Çalışma sonuçlarına göre, alanların estetik kriterleri tabloları ile toplam tablolarının uyumlu, estetik kriterlerinin (kentsel alan-su ögesi) aralarında ilişkili, su öğelerinin fiziksel kriterlerinin hem su hem de kentsel alan estetiği kriterleri ile ilişkili ve farklı fakülteler arasında estetik algı farkının olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar sözcükler: Estetik, Görsel Peyzaj Kalitesi, Kent, Su Ögesi

ABSTRACT

VISUAL LANDSCAPE QUALITY ASSESSMENT OF WATERSCAPES USED IN URBAN AREAS

Selen DÖNER
Duzce University
Graduate School of Natural and Applied Science
Master Thesis
Supervisor: Asst. Prof. Dr. Özgür YERLİ
June 2015, 122 pages

With the increasing urbanization, the proliferation of concrete structures for people who stuck around his own creation water began to carry different meanings. People create spaces to meet the physical and psychological needs in the city, by arranging places they lived and their environment, they found refuge facilities to nature with water elements used in these places. Aesthetic quality of urban areas is profoundly affect human life. The characteristics of the spatial element and components which substantially forming these areas, makes this influence are their appearances. The purpose of the study, to reveal the impact of physical criteria of elements of water used in urban areas on aesthetic quality and the aesthetic quality differences between urban areas with water elements and without water. The biggest problem in landscape visual assessment, by determining the effect of visual quality of certain landscape elements, cannot be developed a comprehensive method in order to estimate what people chose. In this context, in this study, the material used for evaluating the aesthetic quality and methods are generated are the importance of the study. The main material of the study is formed by 60 photo belonging to 15 different urban areas and the subjects participating in the study. Completed by subjects were the photos are shown, evaluated by the Likert scale survey was used as the method. The subjects who are another important material of research, are undergoing training in different faculties landscape architecture students who have received designing training. To achieve the objectives set out in the findings section of research total-average tables, table relationships between different faculties and the average of the 23 the criteria, table consisting 'urban aesthetics' and 'water element' aesthetic in addition to guiding the work 'Urban aesthetics' average table and analysis have been revealed. According to the study results, compatible of fields of aesthetic criteria tables with the total table, relationship among aesthetic criteria (urban areas-water element), is related criteria physical criteria of the water element both water and urban aesthetics, and there is the difference of the aesthetic perception among the subject groups have been revealed.

Keywords: Aesthetics, Urban, Visual Landscape Quality, Waterscape

EXTENDED ABSTRACT

VISUAL LANDSCAPE QUALITY ASSESSMENT OF WATERSCAPES USED IN URBAN AREAS

Selen DÖNER

Duzce University

Graduate School of Natural and Applied Science

Master Thesis

Supervisor: Asst. Prof. Dr. Özgür YERLİ

June 2015, 122 pages

1.INTRODUCTION

Natural environment formative identity, ensure the continuity of living beings of water makes it an indispensable element of the life. People create spaces to meet the physical and psychological needs in the city, by arranging places they lived and their environment, they found refuge facilities to nature with water elements used in these places. When social, physical and ecological importance of city life is thought in urban areas, aesthetic quality of these areas is profoundly affect human life. The characteristics of the spatial element and components which substantially forming these areas, makes this influence are their appearances. In this study, uses in landscape design of the water, which is our source of life, concepts of aesthetic quality assessment and varieties are mentioned. The purpose of the study, to reveal the impact of physical criteria of elements of water used in urban areas on aesthetic quality and the aesthetic quality differences between urban areas with water elements and without water. According to many researchers the aesthetic quality of the landscape usually represented in the visual quality of the landscape. The biggest problem in landscape visual assessment, by determining the effect of visual quality of certain landscape elements, cannot be developed a comprehensive method in order to estimate what people chose. In this context, in this study, the material used for evaluating the aesthetic quality and methods are generated are the importance of the study.

In this study, aimed to prove hypotheses as follows:

- Aesthetic quality of urban areas and the aesthetic quality of the water element are related.
- There are aesthetic quality difference between including water elements and no inclusive.

- Urban areas aesthetics and the aesthetics of the water element vary according to physical criteria of the water element.
- The difference between aesthetic perceptions of students studying in landscape architecture in different faculties is significant.

2.MATERIALS AND METHODS

The main material of the study is formed by 60 photo belonging to 15 different urban areas and the subjects participating in the study. Completed by landscape architecture students, who the photos are shown, studying in different faculties evaluated by the Likert scale survey was used as the method. In literature studies, the availability of photographs in perception and visual assessment studies is verified, it was reached the result of experience affects the visual quality assessment. In this context, in the survey will be used for this study it is decided to use the urban photos selected from abroad to minimize the impact of the experience on assessment. 4 photos were selected of each of the urban area 10 items found in water and 5 pieces without. The subjects who are the other important material of the research are the landscape architecture students. 9 different faculties which involves landscape architecture department in our country, reduced the 4 group, it is determined to universe of work will be "landscape architecture students who are trained designing". Work survey collected under the 3 main headings consists of 23 criteria. Headlines was determined according to the study objectives as; urban area, water element and urban areas - water element relationship. In the survey scored 5 point Likert method, in evaluation SPSS program was used.

3.RESULTS AND DISCUSSION

According to the study findings;

- The urban areas which gets high scores from the aesthetic criteria (urban aesthetics and aesthetics of the water element) at the same time have high values in terms of total, it was observed that similar results formed from the table for 3 main title.
- Supports the goal of quality of the study, between providing closer training compared to the other two faculties architecture and fine arts faculty response about designing, planning and aesthetic values usually significant differences could not be found.
- The area with water elements with the highest and lowest average in terms of 'Aesthetics of Urban areas' criteria in parallel in terms of 'aesthetic element of

water' criteria owned the highest and lowest average was observed. It has been revealed that in this case physical properties of the water element is associated with urban aesthetics.

- The difference in the results of examined table on the basis of total points in table and also 'urban aesthetics' and 'Aesthetics of the water element' criteria it was observed that landscape architecture students studying in different faculties gained different aesthetic perceptions.

4.CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS

In light of the findings, the results have been achieved that compatible of fields of aesthetic criteria tables with the total table, relationship among aesthetic criteria (urban areas-water element), there are meaningful relationships among the answer of the group is in closer ties in terms of vocational training, is related criteria physical criteria of the water element both water and urban aesthetics, and there is the difference of the aesthetic perception among the subject groups.

The following recommendations can be given according to the study results,

- The urban areas to be designed in accordance with the intended use by changing the density and size moving water feature can be applied. When moving water elements adjusted for the purpose of urban areas it can also give both peace and quiet and also energy. Further when sprinklers of moving water elements are turned off, it is used as stagnant water.
- When designing water elements for a space the water element always care must be taken can save characters nature.
- Water elements that can be easily in contact with water is always more attractive and aesthetic. In the areas without giving place to pool by water element, not to adversely affect the aesthetics of the area when the system is turned off the selection of the tiles used in these areas should be noted.
- It is contemplated that significant differences between aesthetic perception of different faculties and due to the different materials contained the most ideal method for landscape architecture education is educational environment that can breathe the same atmosphere for disciplines based on the design and planning. However, such a situation, even beside the point, reducing the number of faculty to a reasonable number, making an accreditation course for the profession, covering underlying is very important and necessary.

1. GİRİŞ

Kentler; insanların barınma gereksinimlerini karşılamalarının yanı sıra ekonomik, sosyal, kültürel, dini, siyasi, eğitimsel, rekreasyonel vb. eylemlere olanak sağlamaları ile de çok boyutlu bir nitelik taşımaktadırlar (Kart 2002).

Kırsal ile kent arasındaki tezat süreç içinde yoğunlaşmıştır (Nilsson ve diğ. 2011). Kentleşme 20. Yüzyılın ikinci yarısında, sadece gelişmiş ve sanayileşmiş toplumların değil, çok daha belirgin biçimde, gelişmekte olan ülkelerin başlıca sorunlarından biri olmuştur. Türkiye de 1950'lerden bu yana hızlı bir kentleşme sürecine girmiştir (İmer 2015). 1950 yılında Türkiye nüfusunun %25'i kentlerde yaşarken 2012 yılında bu oran %77'lere kadar yükselmiştir. Hızlı kentleşme; eğitim, sağlık, içme suyu, kanalizasyon, konut, kentsel ulaşım gibi altyapı ihtiyaçlarının ve çevre kirliliğinin artmasına neden olmaktadır (Şen 2014).

Bilimsel ve teknolojik gelişmeler, çağdaş uygarlığı yaratmıştır. Fakat aynı zamanda insanların fiziksel olarak sağlıksız yaşam biçimleri ile kuşatılmasına ve yoğun toplumsal rekabetin yarattığı strese neden olmuştur. Bu koşullar altında kişilerin artan rekreasyonel talepleri için peyzaj alanlarındaki fonksiyonlar da hızla çeşitlendirilmiştir. Peyzaj planlama, görsel kalitesi yüksek yaşam alanlarının yanında ayrıca estetik, sosyal, ekonomik ve ekolojik faydalar elde etmek için gerekmektedir (Zhang ve diğ. 2013).

Halprin'e göre (1981) kent algısı, kentsel alanların peyzajına bağlıdır. Bu alanlar, insanların yürümek, dinlenmek, oynamak, birbirleriyle tanışmak ve etrafı gözlemlemek için bir araya geldikleri yerlerdir. Bu alanlar sıkıcı, stresli şehir yaşamından serinletici bir kaçıya olanak sağlayabilir (Huang 1998). Kaplan (1983); kentsel alanları insanların dalgınlıklardan ve baskıdan uzaklaşabildikleri iyileştirici çevreler olarak tanımlar. Ward ve Russell'a göre de bu alanlar memnuniyet verici ve rahatlatıcıdır (Gedik 2003).

İnsanlar üzerindeki etkisi bu derece fazla olan kentsel alanlar içerisinde suyun kapladığı boyut gerçekten çok önemlidir. Suyun doğal çevreyi biçimlendirici kimliği, canlı yaşamın sürekliliğini sağlaması, onu yaşam çevresinin vazgeçilemez ögesi kılar (Elinç ve diğ. 2012).

Yaşamın temel ögesi olan su, teknolojik gelişmelerle daha geniş sahalarda kullanılmaya başlanmıştır. İçme, yıkama, sulamada kullanılan su, tarihi süreçte farklı işlevler üstlenerek kentte statü belirten, anıtsal olarak kullanılan, eğlendiren, seyredilen, dinlenen, konfor sağlayıcı bir araca dönüşmüştür. Kültürel farklılıklar, iklimsel, topoğrafik koşullar da su kullanımını çeşitlendiren hususlar olmuştur. Kurak iklimlerde dar kanallarla, sınırlı yüzeylerde kullanılan su, suyun daha kolay bulunabildiği ılıman iklimlerde, daha büyük su yüzeyleri şeklinde coşmuş, çağlamıştır. Su ögesinin, tasarımda kullanım stilleri, zaman içinde şekil değiştirerek ve birbirinden etkilenecek her türlü kültürden günümüze kadar gelmiş olup yeni akımlarla sürdürülmeye devam etmektedir (Gençtürk 2006).

Kentleşmenin giderek artması, beton yapıların çoğalmasıyla kendi yarattığı çevrede sıkışan insan için su farklı anlamlar taşımaya başlamıştır. İnsanlar yaşadıkları mekanları ve çevreleri düzenleyerek, kent içinde fiziksel ve psikolojik gereksinimleri karşılayan alanlar oluşturmuşlar, bu mekanlarda kullanılan su ögesi ile doğaya sığınma imkanı bulmuşlardır (Gençtürk 2006).

Ancak, kentsel alanlar incelendiğinde; mekanın konumuna, biçimlenmesine, içerdiği aktivitelere bakılmadan, sadece çeşitlilik yaratması için kullanılan su öğeleri olduğu görülmektedir (Gedik 2003). Suyun çekici özelliğinin bu tür gelişigüzel kullanılışı, görsel peyzaj kalitesi (estetik kalite) bakımından olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Kentsel alanların kent yaşamında sosyal, fiziksel ve ekolojik önemi düşünüldüğünde; bu alanların estetik kalitesi, insan yaşamını derinden etkilemektedir. Bu etkilemeyi yapan, büyük ölçüde bu alanları oluşturan mekânsal öge ve bileşenlerin nitelikleri, görünümleridir (Gedik 2003).

Bu çalışmada, öncelikle yaşam kaynağımız olan suyun peyzaj tasarımında kullanım alanları, daha sonra da estetik kalite değerlendirmesiyle ilgili kavramlar ve çeşitleri araştırılmıştır. Çalışmanın amacı, kentsel alanlarda kullanılan su öğelerinin fiziksel kriterlerinin estetik kaliteye etkisini ve su ögesi içeren kentsel alanlar ile içermeyenler arasındaki estetik kalite farkını ortaya koymaktır.

Birçok araştırmacıya göre peyzajın estetik kalitesi genellikle peyzajın görsel kalitesi içinde temsil edilir (Çakıcı 2007). Peyzajın görsel değerlendirmesinde ise en büyük sorun, belli başlı peyzaj öğelerinin görsel kaliteye etkilerinin belirlenerek, insanların

neleri tercih ettiğinin önceden tahmin edilebilmesi için kapsamlı bir yöntemin geliştirilememesidir (Dinçer 2011). Bu kapsamda bu çalışmada estetik kalitenin değerlendirilmesi için oluşturulacak yöntem bu çalışmanın önemini oluşturmaktadır.

Estetik nesnesinden (kentsel alandan) haz alabilmek için estetik kültürünün ve beğenin gelişkin olması gereklidir. Estetik kültür ve beğeni geliştikçe, estetik algıyı değerlendirme gücü artar (Hardal 2011). Bu bağlamda, bu araştırmanın değerlendirmesi için farklı fakültelerde tasarım dersi almış olan peyzaj mimarlığı öğrencilerine yapılacak anketlere başvurulmuştur. Bu çalışmanın ulaştığı sonuçlar, bundan sonra yapılacak estetik kalite değerlendirmesini konu alan benzer çalışmalara örnek teşkil edebilir.

Bu çalışma ile ispatlanması amaçlanan hipotezler şunlardır:

- Kentsel alan estetik kalitesi ile su ögesi estetik kalitesi ilişkilidir.
- Su ögesi içeren ve içermeyen alanlar arasında estetik kalite farkı vardır.
- Kentsel alan estetiği ve su ögesi estetiği, su ögesinin fiziksel kriterlerine göre farklılık göstermektedir.
- Farklı fakültelerde okuyan peyzaj mimarlığı öğrencilerinin estetik algıları arasındaki farklar anlamlıdır.

Bu çalışmada yer alan kısımlar şu şekilde özetlenebilmektedir:

Araştırmanın birinci bölümünü oluşturan “Giriş” kısmında, çalışmanın kapsamı ve konusundan bahsedilmiştir. Çalışmanın önemi, amacı ve hipotezleri belirtilmiş, araştırmanın dayandığı kavramsal temeller ve bunlara ait tanımlara yer verilmiştir.

İkinci kısım olan “Materyal ve Yöntem” bölümünde ise çalışmanın tüm aşamalarında kullanılan materyallerin (deneklerin seçimi, sayısal ve basılı olmak üzere her türlü yazılı ve görsel malzemeler) tanıtımı yapılmış, araştırmanın hangi aşamasında ne için ve nasıl kullanıldıkları anlatılmıştır. Çalışmanın bütünü dahilinde uygulanan yöntemin şekli olan anket ve içeriğinde bulunan kriterlerden bahsedilmiştir.

Çalışmanın üçüncü kısmını “Bulgular ve Tartışma” başlığı takip etmektedir. Bu bölümde, deneklere uygulanan anketlerin istatistiksel analizleri sonrası elde edilen bulgulara yer verilmiş, değerlendirmeler yorumlanmıştır. Elde edilen bu bulgular, daha önceki benzer çalışmaların sonuçları çerçevesinde tartışılmıştır.

Dördüncü ve son bölüm olan “Sonuçlar ve Öneriler” kısmında ise, çalışmanın sonuçları, amaçlarının ne ölçüde gerçekleştiği, hipotezlerinin ispatı ve çalışmanın kapsamı doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

1.1. SU VE PEYZAJ TASARIMINDA KULLANIMI

Toprak, su, hava ve ateş; yaşamın dört temel unsuru, ilkçağdan günümüze bütün dinlerin, varoluşun sebebi saydığı dört ana maddedir. Tarih boyunca tartışılan, bu unsurların sıralaması ve hangisinin asıl olduğudur. Bütün dinlerde kutsal sayılan su; hayat hakkıdır, hayata dairdir, hayatın kendisidir. Bir çakıl tanesi kadar sert ve kurumuş tohumdan, mucizevi bir şekilde yeşil sürgünler fişkırtan şey, suyun hayat verici hassasıdır (Şerifoğlu 2001).

Yunan filozof Thales’e göre de kâinata var olan ilk unsur sudur. Su, yoğunlaşma yoluyla katı cisimlere, buharlaşma yoluyla da havaya dönüşür. Hava da ateşi oluşturur. Thales’e göre her şeyin aslı “su”dur (Gedik 2003).

Hayatın varlığı ve sürekliliği bağlamında kritik bir öneme sahip olan bileşenlerden biri olarak su, insan ve insanın biçimlendirdiği, yapılandırdığı mekanlar üzerinde, geçmişten günümüze değişen öncelikler uzamında son derece belirleyici olmuştur (Hattapoğlu 2004).

Antik dönem tarihi, suların çevresinde yazılır. Su, tüm uygarlıkların kaynağı, yaratıcısıdır. Ama tüm zıtlıkları da içinde barındırır. Kolaylıkla verebilen, bereketli olabilen su, verdiği ölçüde alabilir. Bir gölde sakin, durgunken, bir denizde fırtına olup gemileri batırabilir. Sel olup, karaları yutabilir. İşte belki bu yüzden, birçok inanışta su kutsaldır. Yaratıcıdan insana gelen, yaşamın kaynağıdır. Günahlardan arındırır, ruhu ve bedeni temizler (Aysel 2004).

Sükunet ve hırçınlık, benzerlik ve farklılık, akışındaki süreklilik, değişim ve yenilenme suyun bizi büyüleyen özelliklerindedir. İnsanlar üzerinde inkar edilemez bir fiziksel ve psikolojik etki yaratması nedeni ile su, ilk zamanlardan beri işlevsel ve sanatsal olarak, görsel ve rekreasyonel amaçlar ile kullanılmıştır (Gedik 2003).

Birçok medeniyet suyu tarımda, sanatta ve bahçe düzenlemelerinde kullanmıştır. Mezopotamya’da Asurlular tarafından sulama sistemleri oluşturulmuş; Eski Mısır’da

hükümdar ve yakınlarının kayıkla dolaşabileceği ve banyo alabileceği büyüklükte havuzlar inşa edilmiş; Eski Roma'da havuzlar ve hamamlar yapılmış; Persler tarafından dağlardan içme suyu getirebilmek için su kanalları oluşturulmuştur. Su, Ortaçağ'a gelindiğinde, şatolarda su kanalları, havuzlar vb. yapıların oluşturulmasıyla korunma amacıyla kullanılmıştır. Rönesans döneminde su, hareketli olarak, su oyunları, su gösterileri ve ses etkisi yapmak amacıyla fiskiyeli havuzlarda, çeşmelerde, kaskatlarda kullanılmış bazen de durgun suyun yansıma etkisinden yararlanmak amacıyla kullanılmıştır. Uzak Doğu'da su, kullanım bakımından çeşitlilik göstermiştir. Ortama huzur, serinlik ve canlılık kazandırmak amacıyla çağlayanlar, göller, nehirler gibi doğal kullanımların yanı sıra su, bahçede çanaklar içinde el ve ağız yıkamak amacıyla kullanılmış, suyun olmadığı yerlerde taş ve çakılların kullanımıyla su ifade edilmeye çalışılmıştır (Şavklı 2012).

Su elemanı Türk bahçesinde önemli bir yer tutmaktadır. Mevsimlere göre değişiklik gösteren bahçe yapısı içerisinde ufak da olsa havuz vazgeçilmez bir unsurdur (Muratoğlu 2010). 13. ve 15. yüzyıl arasındaki dönemde Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluşundan Fatih'in İstanbul'u fethine kadar özellikle havuzlarda kullanılan fiskiyeler, sakin ve huzur veren bahçelerin tek hareketli peyzaj ögesiydiler. Yine bu dönemde Osmanlıların kurmuş olduğu vakıflara ait medreselerin avlularında havuzlar, camilerde ise genellikle şadırvanlar biçiminde suya yer verildiği, padişahların yaptırmış olduğu hastane bahçelerinde de tedavi için sudan geniş ölçüde yararlanıldığı görülmektedir. İstanbul'un fethinden, Lale Devri'ne (1453-1703) kadar geçen dönemde Üsküdar, Beşiktaş, Topkapı saray ve bahçelerinde doğal derelerden yararlanılarak çeşitli su gösterileri ve havuzlara yer verilmiştir. Bu dönemin en parlak sayfalarını oluşturan Kanuni Sultan Süleyman zamanında ise İstanbul ve İmparatorluk sınırları içinde yapılan her türlü kaynak, maden suyu, çeşme vb. su kullanımları ve kendisinden sonra bunların bakımını sağlamak için kurmuş olduğu vakıf kuruluşları, Türklerin suya verdiği önemi göstermektedir. 17. yüzyılda Rönesans etkisi ile formal ve simetrik olan bahçe planında su kullanılışı, aksların kesiştiği yerlerde konumlanmış; bu akslar bir köşk, kameriye ya da bir selsebille son bulmuştur. 18. yüzyıl başında yaşanan Lale Devri'nde Barok stili ve Versailles Sarayı bahçelerinin etkisiyle su oyunları zenginleştirilmiş, oya gibi işlenmiş havuz çanaklarına yer verilmiştir. 19. yüzyıl başlarında planlamadaki netlik bozularak yerini karmaşık uygulamalara bırakmış ise de yüzyıl sonunda bahçeler natüralizmin etkisinde kalmıştır. 20. yüzyıl başlarında bahçeler natüralistik özellik

göstermekle birlikte, yapay kayalıklardan dökülen su oyunları önem kazanmıştır. Türk bahçelerinde su sürekli olarak yer alan bir tasarım elemanı olmuştur. Ancak hareketli su genellikle durgun suya tercih edilmiştir. Önceleri genellikle dört köşe olan havuzlar, sonraları yuvarlak formu ve çok katlı olarak planlanmıştır (Zaloğlu 2006).

Tarih boyunca insan esprisinde ve tasarım gücünde birçok çağrışımlar yapan ve imaj yaratan su, antik dönemlerden bu yana yerleşme alanlarında çekici rolünü korumuş, etki ve katkısını kesintisiz olarak sürdürmüştür. Su olmaksızın insan yaşamını ve kent yapısını tanımlamak zordur. Suyu kent planlamasının temel yapısını oluşturan hammaddelerden biri olarak kabul etmek gerekmektedir (Zaloğlu 2006).

Uzun yıllar gerçekleşen yapılaşma sonucunda stabil hale gelen kent ortamında ise su, bulunduğu ortamdaki iklimi dengelemek, mekana canlılık kazandırmak, aktif ve pasif rekreasyonel aktivitelere imkan sağlamak amacıyla bir tasarım elemanı olarak kullanılmaktadır (Doğun 1995).

Su, bahçe tasarımında kullanılabilecek en hareketli ve heyecan verici öğedir. Yeni perspektifler, tiyatroya bir dokunuş, hareket, ışık, ses ve sürekli değişen yansımalar sunar. Çeşitli biçim ve ölçülere sahip bahçelere kolaylıkla uygulanabilecek kadar esnek bir malzemedir (Rees ve May 2002).

Kentsel açık mekanlarda su; çevrenin olumsuzluklarını kamufle edici, yoğun kent dokusu içinde görsel ve zihinsel rahatlamaya imkan veren özelliğe sahiptir. Kent içinde gürültünün, yoğunluğun, kalabalığın, hava kirliliğinin çok olduğu alanlarda su elemanları kullanımı tercih edilmektedir. Bu bağlamda su; bir tasarım öğesi olarak görsel kalitesi, yansıtıcı özelliği ve akustik etkileri sayesinde düz yüzeylere ve gösterişsiz mekanlara hareket ve anlam katmaktadır (Kürkçüoğlu 2009).

İnsanoğlu suyu gerek dış, gerekse iç mekanlara getirip ona havuz, kaskat, çeşme ve sebil gibi çeşitli biçimler vererek izlemişler, suyla ilgili değişik oyunlar geliştirmişlerdir. Gelişen teknoloji suya dayalı rekreasyon konusunda yeni olanaklar yaratmış, bu da suyun kullanımının daha da artmasına neden olmuştur. Kültür seviyeleri, gelenekleri ve yaşam standartları ne olursa olsun, suya gösterilen ilgi, biçimsel farklılıklar göstermekle birlikte, tüm insanların ortak yanlarından biri olmuştur (Zorlu 1992).

Uzun (1997)'a göre peyzaj içinde rekreasyonel yönden su eksikliğini ortadan kaldırmak ve özellikle yaz aylarında yararlanmak için su üzerine yapılacak çalışmalarda, aşağıdaki prensiplerin devamlı göz önüne alınması gerekir;

- Su tasarımı, her zaman bir depolamayı (su yapısını) zorunlu kılar veya bir akış yatağı içinde yer alır. Peyzaj ana tasarımı içinde su yüzeyleri, genel düzenleme karakterine uygun olarak ele alınır. Bir peyzaj projesinin genel tasarımı informal karakterde ise, su yüzeyleri formal bir özellik taşımalıdır.
- Su tasarımı için konunun seçimi, yani suyun durgun ya da akıcı bir yüzey şeklinde olması, peyzaj projesine ve su kaynağının zenginliğine göre değerlendirilir. Suyun az ve kıymetli olduğu yerlerde devridaim olanaklarından yararlanarak, suya hareket kazandırmak mümkün olabilir. Bu gibi çözümler, enerji olanağı ile işletme giderlerinin dikkate alınmasını gerektirir.
- Su kullanımında su renginin açıklık ve koyuluğu önemli bir planlama özelliğidir. Su kıyısında ve yakın çevresinde yer alacak herdem yeşil bitkiler suya koyu bir ton vermede kullanılabilirler. Durgun sular koyu ve karanlık algılanır.
- Su tasarımında, özellikle küçük ölçekli çalışmalarda (100m²'den az) kullanılan suyun tazelenmesi gerekir. Uzun süre durgun halde bekleyen bir su kitlesi, yüzeyden kirlenir. Bunu önlemek için kaynaktan yeni su doldurma veya devridaimlerle su kitlesi devamlı akış halinde tutulmalı ve tazelenmelidir. Durgun suların yeşil renk alması su içinde çoğalan alglerden olur. Kullanılan suyun pH değerinin 8 olması idealdir. pH'ın daha az veya yüksek olması suda renk değişimi yapabilir.
- Tasarımda su yüzeylerinin görsel olarak çevre ile ilişkili olması, çevresel alan formu ile bütünleşmesi istenir. Örneğin bir informal tasarım, körfez, vadi, ada ve yarımada formlarını ihtiva etmeli ve bunlar arasında köprü ile bağlantı kurulmalıdır.
- Su yüzeyleri tasarımı, birçok yolla değerlendirmeye alınabilir. Formu, mekanı, yapısı ve ölçüsü gibi özellikler bu değerlendirme içinde bulunur. Uygulamalarda kullanılmayan bazı alanların su gösterisi amacıyla kullanılması, suyun döşeme veya duvar ile bütünleştirilmesi ve ayrıca bir çanak kullanılmaması, su tasarımında çok sık rastlanan uygulamalar arasındadır. Bu gibi uygulamalar su tasarımına değişik yaklaşımlar getirir.

- Tasarım yaklaşımına etki eden diğer faktörler olarak çevre, proje yatırım bütçesi, kullanılacak materyal ve bu konudaki standart ve yönetmelikler sayılabilir. Tasarım içindeki çeşitli konularla ilgili olan değişken sosyal çevre ile doğal veriler de tasarımı yönlendirir.
- Tasarımın bütünü içinde yer alan değişkenlerden en önemlisi olarak ölçeği ele alabiliriz. Bir su gösterisinin estetik değer kazanabilmesi için çevresi ile uygun ölçülerde olması gerekir. Su bir gösteri mekanının tüm ölçeğinde ele alınmayıp, kendi yakın çevresinin mekan ölçüsü içinde ele alınmalıdır. Böylelikle daha büyük bir mekanın parçasını, bir bütünün parçasını veya büyük bir korunun şirin bir köşesini oluşturabilir. Su tasarımında çevre ile ilgi kurulduktan sonra önemli olan su yüzeyinin kendi içindeki ölçüdür.
- Su tasarımında hedeflenen gösteri formu, su kitlesi ve kıyı detayları, materyal ve daha önceden düzenlenmiş yakın çevresinin tasarım karakterinden etkilenecektir. Çok formal bir oturma, kuvvetli geometrik şekilleri ortaya koyacak keskin köşeler kullanılan materyalde çok ince işçilik gerektirebilir. Buna karşın doğal çizgili bir oturma, tasarımı organik şekillere, yumuşak çizgilere ve daha sert yapı malzemelerine yöneltir.
- Tasarımın ana teması su yapısı ve gösterisinin iç veya dış mekanda yer almasına, kentsel veya kırsal nitelikli alanlarda oluşuna, ticari veya konut alanları ya da eğitim yapılarının alan kullanım biçimlerine bağlı olarak değişir. Örneğin dik eğimli bir alanda büyük bir su yüzeyi yapımı veya düz bir alanda önemli bir su düşüşü ya da şelale yapımı, tasarım açısından kolay bir çalışma sayılamaz. Düz bir alanda suyun dikey olarak tasarlanması bir seri birbirine bağlı havuzlar yaparak veya teraslı havuzlar halinde çözülebilir veya alternatif çözüm olarak bir yığın jet kombinasyonu kullanarak su düşümü imgesi yaratılabilir.
- Dış mekan durgun su yüzeyi çalışmalarında iklim çok önemli bir faktördür. Daimi esen rüzgarlar, güneşlenme sıklığı, yön, bakı ve sıcaklık, tasarımı yönlendiren faktörler arasındadır. Uzun ve sıcak geçen bir yaz mevsiminde serinlik yaratan bir su gösterisi vazgeçilmez bir tasarım elemanıdır. Çok çetin kış şartları, 4-6 ay süre ile don, buz ve kar gibi etkenlere sahip alanlarda, materyal, plastik elemanlar ve yüzey kaplamaları açısından bir su yüzeyi gerek su ile dolu halde ve gerekse susuz boş olduğu zaman, sistem olarak önemli derecede dikkat gerektiren çalışmaları zorunlu kılar. Bir çok örnekte olduğu gibi, kış

koşullarında havuzdan başka yollardan yararlanma imkanları bir alternatif kullanım sayılabilir.

- Toprak stabilitesinin sorunlu olduğu alanlarda su yapısından çok düşük düzeydeki bir sızıntı, eğimli alanlarda önemli bir problem olarak karşımıza çıkar. Su yapısı çalışmasından önce toprak stabilitesi mutlak araştırılması gereken bir konudur. Büyük ve kalın duvarları gerektiren proje çalışmaları ve uygulamalarda zemin sağlamlığı araştırılmalıdır. Eğer toprak ağır, killi ve drenajı zayıf ise mutlaka zemindeki taban suyunun drene edilmesi gerekir.
- Bir su tasarımında ana öge havuzdan veya su çanağından çok gerçek bir su gösterisi ise, su yüzeyi ve su kabı ile bunları tamamlayan yapıların varlığı ve etkileri en aza indirilmelidir. Bu amaçla gösteri ve tasarım ile çevre birleştirilerek bir bütünlük ortaya konulmalıdır. Bunun sağlanmasında çevresel materyalin yöresel karakteri tasarımın ana karakterini oluşturmalıdır.
- İnfomal çizgili, doğal görünümlü bir su yüzeyinin yaratılmasında kıyı şeridinin düzenlenmesi önemli bir konudur. Bu tasarımda problem, su kıyısı boyunca yapılan yapay kıyı düzenlemesinin uzun zaman sonra doğal görünüm kazanabilmesidir. Tasarımda su kitlesinin etkisine karşı kıyı şeridi düzenlenmesinde iki önemli yaklaşım yolu bulunmaktadır. Bunlardan ilki doğal yöntem olarak sayılabilir. Doğal yöntemde, sert bir materyal (çeşidine bağlı) olarak kaya ve bunların düzenlemesi ile ortaya çıkan kıyı çizgisinin uygun şekilde belirlenmesi gerekir. Dış atmosferik etkilerle aşınmış taşlarla yapılacak bir düzenleme, çalışmanın doğal görünümü üzerine önemli katkıda bulunabilir. Diğer taraftan ise, bazı hallerde kayaların aşınması çok çabuk olabilir. Toprağın kıyı kesiminde yumuşak olması durumunda, gelişmenin erken devrelerinde kıyı bitkileri yetiştirilebilir. Bunun sonucu oldukça uzun ömürlü doğal bir görünüm kısa sürede sağlanabilir. İkinci yöntem ise, infomal yapı “yapay göl” yöntemidir. Görünüm doğal olmayabilir. Kaliteli taşın sağlanabildiği yörelerde, moloz taş kaplama su kıyılarında geleneksel olarak kullanılmakta ve ekonomik olmaktadır. Çoğunlukla nehir yataklarının ıslahında taş materyalin kullanıldığı zaman, kaplama materyali su yüzeyinin hemen üzerinde yeterli genişlikte bitirilmeli, bunun üzeri toprak ve bitki ile kaplanarak kıyı çizgisi gizlenmelidir.
- Diğer taraftan yapay bir gölet tasarımı taban kaplaması ve su derinliği üzerinde dikkatli bir çalışmayı zorunlu kılar. Su derinliği depolanacak miktara bağlı

olabilir. Yüzülebilir rezervuar ve gölet tasarımında kenar eğimi güvenlik için, 150 cm derinliğe kadar çok hafif olmalıdır. Yapay göletlerde çoğu kez önemli bir sorun olan su içi bitkileri ve çeşitli haşerelerin su içinde çoğalmasının önlenmesi için su derinliği 130 cm'den daha derin olarak planlanmalıdır.

- Yapay kanallar, göller ve havuzların tasarımında yeterli derinliğin saptanmasına dikkat edilmelidir. Çocuklar için yapılan havuzlar 40 cm'den derin olmamalı ve tehlike yaratmadan çocukların suya girmeleri teşvik edilmelidir. Su aynası yansıma için yapılan havuzlar, çocuk oyun havuzları gibi sığ olabilir. Fakat derinlik saptanmasında buharlaşma kayıplarının dikkate alınması gerekir. Balık havuzları daha derin olmalı ve balıkların havuzun temizlenmesi anında sığınması için havuz veya göller içinde özel bölümler tasarlanmalıdır.
- Eğlence ve botlar için yapılan göller ise, kürek çekilebilecek derinlikte olmalı, fakat ekonomi ve emniyet yönünden çok derin yapılmamalıdır.
- Göl ve göletlerde planlayıcının tasarımına ilişkin nitelik ve özellikler yanında, su kıyısının rüzgar tahribinden korunması için su kıyısı konkav (tümsek) şekilde planlanmalı, dalga payı hesaplanarak tasarım geliştirilmelidir. Bu çalışmalarda görsel etki önemli olup, bir havuz, göl veya gölet tamamen dolu olduğu zaman görsel fonksiyonunu en etkin şekilde sağlar. Dalga etkisinin önceden belirlenerek buharlaşmalar sonucu su kotunun düşmesi durumunda görsel yapının önceden tahmin edilmesi de önemli bir tasarım kriteridir. Çünkü orta ve büyük sayılabilecek (10-20 dekarlık) su yüzeylerinde bu yapı sık rastlanan bir işletme sorunu olarak karşımıza çıkabilir.
- Göl, gölet gibi su kitlelerinin tasarımında su kaynağından sağlanan suyun niteliği kıyıda yapılacak detay çalışmalarını etkileyici olabilir. Özellikle suyun tuzlu, kireçli, sodalı, çorak veya acı bir yapı göstermesi su rengini, su içi canlılarını (fauna ve florayı) doğrudan etkiler. Tuzlu ve acı sularla yapılan su kitlelerinin canlı yaşamı yönünden uygun olmaması nedeniyle su rengi koyu ve göl tabanı temiz bir görünüm içinde olur. Suyun tatlı ve besin maddelerince zengin olması su kitlesinin rengini yeşile doğru geliştirir, su tabanı kirlenir ve zamanla bitki artıkları ile kaplanabilir. Bu tip zeminlerde temizlik oldukça güç ve pahalı sonuçlar ortaya koyar.

1.2. SU ÖĞELERİNİN SINIFLANDIRILMASI

Su öğeleri doğada hareketli (dere, nehir, şelale vb.) veya durgun (göl vb.) bir şekilde bulunmaktadır. Yapay olarak oluşturulan su öğeleri de suyun doğadaki hareketinden esinlenilerek oluşturulmaktadır (Şavklı 2012).

Su öğesi konumuna, özelliğine göre ve çağrıştırdığı etkiler açısından Çizelge 1.1'deki gibi sınıflandırılabilir.

Çizelge 1. 1. Suyun sınıflandırılması (Gedik'in 2003 tarihli tez çalışmasından uyarlanmıştır).

Kategori	Etki	Tür	Çağrıştırdığı duygular
DURGUN SU	Etkisiz	Havuz Göl Gölet	İlahi, hafif, saf, taze, temiz, zarif, sakin, huzurlu, sessiz, doğal
HAREKETLİ SU	Yerçekiminin etkisinde yukarıdan aşağıya hareket eden sular	Şelale Çağlayan Akarsu Dereler Kaskatlar	Canlandırıcı, tazeleyen, zengin, enerjik, kudretli, sonsuz
	Baskı uygulanarak aşağıdan yukarıya hareket eden sular	Fıskiye Jetler	Çekici, hırçın, güçlü, prestijli, enerjik, özgür

1.2.1.Durgun Su Öğeleri

Booth (1983)'a göre, durgun su görsel olarak yumuşaktır ve bu özelliği ile kesintisiz olarak zihne düşünme imkanı ve teşviki verir. Bu tipteki sular yerçekimi gücüne karşı dengeyi ifade ederler (Gençtürk 2006).

Cendere (1998)'ye göre, durgun su yüzeyi, sakinleştirici ve huzur verici bir ruh durumu sağlar. Tasarımlarda yansıtıcı ve sakin bir su aynası oluşturan durgun sular, estetik bir değer ifade etmelerinin yanı sıra, etrafa yaydıkları nem ve serinlik ile insanları cezbetme özelliklerine, çevresinde bireyleri bir araya getirme gibi fonksiyonlara sahiptir (Muratoğlu 2010). Buna ilişkin bir örnek Şekil 1.1' de verilmiştir.

Şekil 1. 1. Lakewood Garden Mausoleum (Anonim 2014a).

Uzun (1999)'a göre, su tasarımında durgun su havuzları yapımı en çok görülen uygulamalardır. Durgun ve ayna etkisi yapan, yansıma için planlanacak su çalışmalarının temelini bu tip havuzlar oluşturur. Hemen hemen her su tasarımı durgun su yüzeyi olarak ele alınabilir. Nitekim hareketli su gösterilerinde havuz ve gösteri düzenlemeleri çalıştırılmadığı zaman bir durgun su tasarımı olmaktadır. Bu nedenle su yüzeyleri temelde durgun su yüzeyi olarak planlanır ve hareketli gösteriler için detaylara özen gösterilir. İyi tasarlanmış bir durgun su yüzeyi, sessiz, sakin, pasif alanlarda duygu ve huzuru vurgular. Aktif mekanlarda ise düzen ve formal yapıyı ortaya koyar (Uzun 1999).

Öte yandan durgun su öğeleri; her ne kadar belli sınırlara sahip olup, içlerinde akıntı barındırmazlar da rüzgâr hareketleri ile oluşacak hafif dalgalanmalar suyun ve yansıyan görüntünün farklı algılanmasına olanak sağlamaktadır. Su öğesinin zemin özellikleri de algıda farklılaşmaya boyut katmaktadır. Örneğin açık renkli zemine sahip durgun su öğelerinin yüzeyindeki yansımalar minimum seviyededir. Koyu renkli zemine sahip su öğelerinde, suyun saydamlığı daha az seçilebildiği için yüzeydeki yansımalar daha fazla gerçekleşmektedir. Açık renkli zemine sahip su öğelerinde

yansımaya özelliğinin düşük olmasından dolayı zeminin daha net algılanması söz konusudur ve zemin bir vitrin özelliği göstermektedir. Koyu renk zeminli su öğelerinde oluşacak dalgalanmalar suya bir doku katarken, açık renk zeminli su öğelerinde oluşacak dalgalanmalar, zemini kırıklı bir yüzey gibi göstererek, suya hareket ve canlılık katmaktadır (Çizelge 1. 2).

Bu bağlamda; suyun dalgalanma özellikleri ve zemin renginin farklılaşmasına bağlı olarak durgun su öğelerinin görsel etkileri ve kullanıcı tarafından algılanma biçimleri değişebilmektedir (Kürkçüoğlu 2009).

Çizelge 1. 2. Dalgalanma ve zemin özelliklerine göre durgun su öğelerinin etkileri (Kürkçüoğlu 2009).

Dalgalanma Özellikleri	Zemin Özellikleri	
	Koyu Renk Zemin	Açık Renk Zemin
Dalgalanmayan	Yansımaya Etkisi	Vitrin Etkisi
Dalgalanan	Doku/Pürüzlü Yüzey	Hareket/Canlılık

Tasarımlarda yansıtıcı su öğeleri derinlik, sonsuzluk ve sükûnet yaratmak için kullanılır. Su yüzeyi ışıkla desteklendiğinde ise mekana hareket ve fantezi katar (Gedik 2003).

Bachelard (1983) su aynalarının, dünyanın empresyonist (izlenimci) görüntüsünü yansıttığını, sudaki görüntülerin gerçeğinden daha masum ve doğal olduğunu ileri sürmüştür (Gedik 2003). Bu duruma örnek olarak Şekil 1.2 verilebilir.

Şekil 1. 2. Durgun su öğesinde yansımaya örneği (Anonim 2014b).

1.2.2. Hareketli Su Ögeleri

Wylson (1986)'a göre, görsel olarak heyecan verici ve kulağa hoş gelen hareketli su, mekana hayat katan dominant bir öğedir. Hareketli suyun tipi, ölçeği ve yerleşeceği alanın durumuna bağlıdır. Su yüzeylerine çeşitli şekillerde yatay ve düşey olarak hareket kazandırılabilir (Gençtürk 2006).

Büyük ölçekli hareketli su öğelerinde bir noktadan başka bir noktaya hareket eden suyun miktarı ve şiddeti tasarım konseptine bağlı olarak değişebilmektedir. Mekanda heyecan ve dinamizm duyguları yaratılmak isteniyorsa su hızlı ve şiddetli, huzur ve dinginlik duyguları yaratılmak isteniyorsa su yavaş ve sakin hareket edebilmektedir (Kürkçüoğlu 2009).

Litton (1984), California'da iki nehirde farklı akış seviyelerinde çekilmiş fotoğraflarla yaptığı çalışmada, düzensiz değişimlerle (hareketli) akan kısımların diğerlerinden daha çok tercih edildiğini ortaya koymuştur (Gedik 2003).

Şekil 1.3. Lady Diana anıt havuzu, Londra (Anonim 2014c).

Londra'da Kathryn Gustafson tarafından yapılan Lady Diana anıt havuzu, akan suyun çeşitli etkileri kullanılarak tasarlanmıştır (Şekil 1. 3). Su kolye biçiminde bir kanaldan akarken kayarak, çalkalanarak, sallanarak ve taşarak farklı görünümler oluşturur ve en son alanın en alçak seviyesindeki sığ havuzda toplanarak durgunlaşır. Kanalın yapımında kullanılan granit malzemeye çeşitli şekiller ve dokular verilerek suyun farklı şekillerde akması sağlanmıştır (Gençtürk 2006).

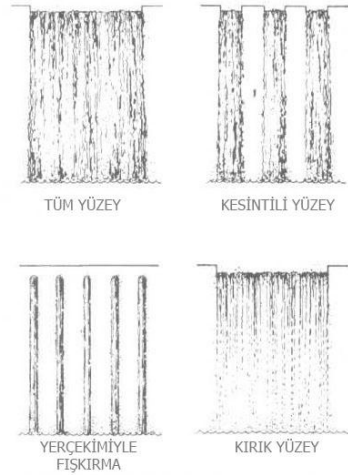
1.2.2.1.Yerçekiminin Etkisinde Yukarıdan Aşağıya Hareket Eden Su Öğeleri

Su yerçekiminin etkisiyle yukarıdan aşağıya bir düzen boyu herhangi bir nesne üzerinden çeşitli yüzeylere ve formlara doğru aktif bir biçimde hareket eder (Gedik 2003).

Yerçekimi ile hareketlenen su ögesi; serbest düşen sular, akan sular ve kaskatlanan sular olmak üzere üçe ayrılır. Yatayda akan, belirli bir yükseklikten düşen ve kaskatlarla aşağı doğru inen sular gibi yerçekiminin etkisiyle hareket eden su öğelerinin görsel etkileri farklıdır (Gençtürk 2006).

Serbest Düşen Sular

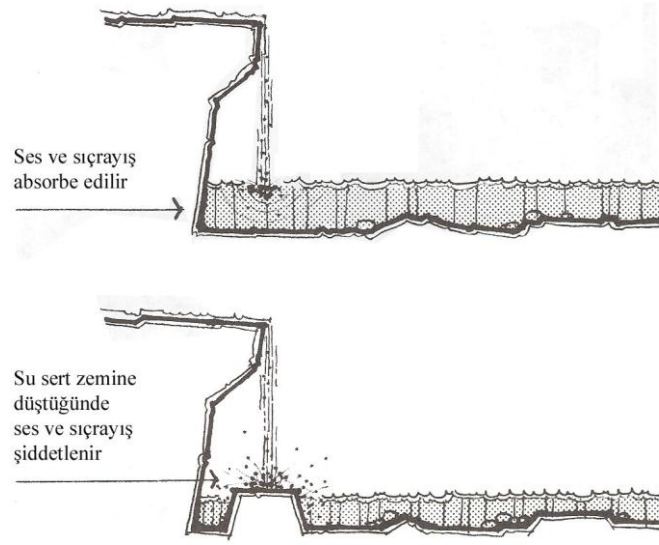
Düşey olarak hiçbir yüzeye temas etmeden tam yüzey olarak aşağı dökülür. Akış hızı azaltılırsa ve suyun hareketi yavaşlarsa, yağmura benzeyen kırık yüzey, suyun hareketini engelleyici blokların kullanımıyla kesintili yüzey oluşur. Su kaynağı deliklerden serbest bırakılarak yerçekimi musluklarını oluşturur (Şekil 1. 4)(Gençtürk 2006).

Şekil 1. 4. Serbest düşen suyun farklı tipleri (Harris ve Dines 1998).

Serbest düşen suyun hareket karakteristikleri ve yarattığı görsel etkiler düşüşün başladığı yüzeyin özelliklerine bağlıdır. Pürüzsüz bir yüzeyden düşen sular cam gibi düzgün bir tabaka oluştururken, hareketli bir yüzeyden düşen sular ise kesintili bir tabaka oluşturur. Yüzeydeki hareketlilik belirli bir düzen içinde olduğunda su yapay bir görünüm sergilerken, düzensiz pürüzlere sahip yüzeylerden düşen sular ise son derece doğal, coşkulu görünümler sergiler (Gençtürk 2006).

Booth (1989)'a göre, serbest düşen suların işitsel etkileri, akan sulara göre daha yoğundur. Serbest düşen sular kaya ya da beton gibi sert yüzeylere çarpmaları durumunda, birden fazla yöne sıçrama ve daha güçlü ses gerçekleşmektedir. Suyun havuzun başka bir bölümüne düşmesi, yani sert bir yüzey yerine suya çarpması durumunda daha az sıçrama ve daha az ses oluşmaktadır (Şekil 1. 5). Dolayısıyla tasarımda dinamizm ve canlılığın daha ön plana çıkması ya da daha arka planda olması hedeflendiğinde suyun düştüğü yüzey özellikleri değişiklik gösterebilmektedir (Kürkçüoğlu 2009).

Şekil 1. 5. Suyun düştüğü yüzeyin ses ve sıçrama üzerine etkileri (Gençtürk 2006).

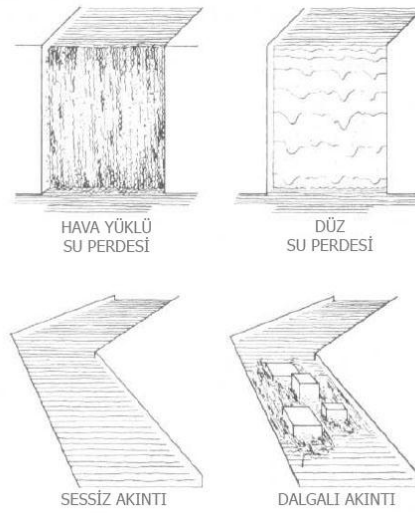
Akan Sular

Serbest düşen sudan farklı olarak akan su, içinde bulunduğu havuz ile sürekli temas halindedir. Düşey yöndeki akış su perdesi oluşturur. Eğer yüzey düz ise su perdesi hareketli sudan ince ışıltılar çıkartır, yüzey tekstürlü ise hava ile yüklü su perdesi yaratır. Suyun perde şeklinde dikey bir düzenek boyunca akması için, suyun toplanacağı bir havuz gerekir ve su bu duvarın arasında açılmış yarıktan aşağı akar. Duvarın yüzeyindeki çıkıntılar suya farklı şekiller kazandırır (Gençtürk 2006). Buna ilişkin bir örnek Şekil 1.6' da verilmiştir.

Şekil 1. 6. Akan su ögesi örneği (Anonim 2014d).

Eşit ölçülü düz bir havuz durgun su gibi sessiz bir akış oluşturur ve yavaş hareket eder. Dalgalı akıntı ise suyun akış hızı artırılarak ve havuz kenarlarına değişiklikler katılarak elde edilir (Şekil 1. 7) (Gençtürk 2006).

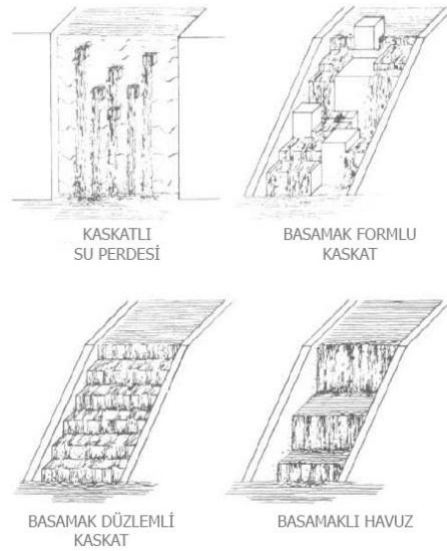

Şekil 1. 7. Akan suyun farklı tipleri (Harris ve Dines 1998).

Çeşitli görsel etkiler yaratmak için kanalın dibinde küçük tepeler ve çukurlarla yapılacak düzenlemelerle suyun kanal boyunca bu yükseltilerle uyumlu olarak akması sağlanır. Su her tepeciği geçerken hızını artırır ve bu artış ilginç görünüm elde etmemizi sağlar. Aynı zamanda su, farklı genişliklere sahip bir kanaldan geçerken, geniş bölümde durgun ve huzur verici bir görünüm sergilerken, daralan bölümlerde ise devinimi artmaktadır. Elde edilen görüntü göz alıcıdır ve hareketin fazla olduğu dış mekan düzenlemeleri için uygundur (Gençtürk 2006).

Kaskatlı Sular

Akan ve serbestçe düşen suyun karışımıdır. Kaskatlı su perdesinin düz veya hava yüklü su perdesinden farkı, su akışını başka yöne çekmek için, suyun tasarlanmış formların oluşturduğu tekstürün üzerinden akması ya da düşey yüzeyden fırlayarak, serbestçe düşen suyu, akan suyu ve kuru alanları yaratmasıdır. Basamak formu kaskat, basamakları düzensiz olan rasgele seçilmiş doğal taşlardan, kıymetli geometrik ve hatta heykelsi elemanlara kadar çeşitlilik gösteren yapılardan suyu yönlendirir. Basamak düzenli kaskat ise, su merdiveni gibi kontrollü, daha mimari bir görüntü sergiler; basamak genişliğinin artmasına göre havayla yüklenme oranı da değişir. Basamaklı havuzlar daha kontrollüdür; daha formal bir görüntü verir ve havalanması daha azdır (Şekil 1.8) (Gençtürk 2006).

Şekil 1. 8. Kaskatlı suyun farklı tipleri (Harris ve Dines 1998).

Kaskatlı su öğeleri biçim, görünüm ve tasarım ilkeleri açısından bir diğer kentsel tasarım öğesi olan merdivenleri anımsattığı için ilgi çekicidir. Dar yüzeyler boyunca akan ve düşen su, hızlanarak basamakların alt kısmında bir havuzda toplanmakta ve görsel açıdan ilginç görünümler sunmaktadır. İşitsel olarak da mekan içinde dikkat çekici ve heyecan uyandırıcıdır (Kürkçüoğlu 2009). Buna ilişkin bir örnek Şekil 1.9' da verilmiştir.

Şekil 1. 9. Cascade at Chatsworth House, UK (Anonim 2014e).

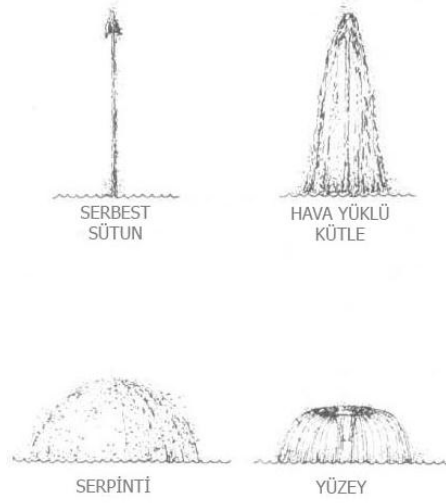
1.2.2.2. Baskı Uygulanarak Aşağıdan Yukarıya Hareket Eden Sular

Fıskiye ve jetler suyu kuvvetle yukarıya çıkaran sistemlerdir. Dikey çizgisel su sütunları ya da su kümeleri yaratarak, mekanda odak görevini üstlenebilir, aktivitelerin merkezini oluşturabilirler (Gedik 2003).

Fıskiyeler, bilinçli ve dikkatli bir şekilde kullanıldığında görsel etki yaratmada ideal objelerdir. Fıskıran su değişik şekiller alarak değişik etkiler yaratır. Bütün bu etkiler sanatsal ve tekniğe uygun bir şekilde kullanıldığında güzel su gösterileri oluşturur. Ayrıca suya uygulanan basınç farklılığı fıskiyelerde durgunluk ve hareketlilik, hareketlerde değişkenlik ve çeşitlilik sağlar. Böylece fıskiyelerde çok eğlenceli bir atmosfer sağlanmaktadır (Çakıroğlu 2011).

Görsel etkinin yanında fıskiyelerin tasarımı da önemlidir. Tasarımda esas olan yerçekimidir. Fıskiyelerin aydınlatıldıklarında görsel etkileri belirginleşir. Gündüzleri ise bu etki fıskiyelerin insan ve güneş arasına yerleştirilmesi ile elde edilir. Düzenlemede havuz boyutu ve su yüksekliğinin orantılı olmasına dikkat edilmelidir (Kavaklı 1994).

Fıskiyeler basıncın şiddetine ve ulaşılan yüksekliğe göre odak noktası olma özelliğine sahiptirler. Çeşitli başlıklarla tek veya grup halinde kullanılarak oldukça ilgi çekici bir görünüm kazanabilirler. Fakat tasarımları dikkatle ve özenle yapılmalıdır. Örneğin; jet kullanılan bir havuzun yarıçapı jetin suyu fışkırttığı yükseklikle eşit olmalıdır (Şavklı 2012).

Şekil 1. 10. Baskı uygulanarak aşağıdan yukarıya hareket eden suların farklı şekilleri (Harris ve Dines 1998).

Fıskiyeler pratik ve estetik amaçlara hizmet etmek için su ve tasarımı birleştirirler. Geçmişte kamusal fıskiyeler, içmek ve yıkanmak için gerekli suyu almak için toplanılan mekanlar ve ayrıca serinleten ve kenti temsil eden landmark olarak görev yapmaktaydı. Daha sonraları, şimdi olduğu gibi, alanları canlandırırken, insanları eğlendirmiş, sembolik ve sosyal fikirleri iletmişlerdir (Gençtürk 2006). Buna ilişkin bir örnek Şekil 1.11' de verilmiştir.

Şekil 1. 11. South Bank, Londra (Anonim 2014f).

Fıskiyelere estetik ve görsellik katan en önemli unsurlardan biri, akıntı veya yüzey yerine su damlacıklarının hareketi ile oluşan biçimdir. Bu biçimlenme, fıskiyelerin iki temel parçasında arasında gerçekleşir: Suyun fışkırdığı bir kaynak ve suyun toplandığı bir havuz. Bazı fıskiyeler kaynak ve havuz strüktürünün estetik açıdan vurgulanmasıyla biçimlenebildiği gibi, bazı fıskiyeler de suyun artistik hareketi ile ön plana çıkmaktadır. Kentsel açık mekanlarda suyun sürekli kullanılmadığı fıskiyeler, plastik öğeler ile desteklenip anıtsal bir görünüme sahip olabilmektedir (Kürkçüoğlu 2009). Buna ilişkin bir örnekler Şekil 1.12' de verilmiştir.

Şekil 1. 12. Su öğelerinde fıskiye kullanımı örnekleri (Anonim 2014g).

1.3. SU ÖĞELERİNİN DİĞER UNSURLARLA BİRLİKTE KULLANIMI

Su öğelerinin tasarımında suyun içinde bulunduğu teknenin niteliksel özellikleri ile su hareketinin karakteristik özellikleri kadar; su öğesinin çekiciliğini arttıran, görsel açıdan zenginleştiren tasarım öğeleri de önemlidir. Bazı kentsel alanlarda mekan-su öğesi uyumu sağlanması için tasarlanan su öğesinin mekandan kopuk bir öğe olmaması, mekanla ve mekan içindeki diğer öğelerle ilişkili olması beklenmektedir (Kürkçüoğlu 2009).

Su öğeleri, görsel özelliklerinin artırılabilmesi, daha fazla estetik etki oluşturulabilmesi için bitki, aydınlatma, plastik obje gibi çeşitli öğelerle birlikte tasarlanmaktadır. Tasarlanan etkilerin kullanıcılarda oluşturulabilmesi için seçilen öğelerin malzeme, şekil, form, tekstür, kalite, boyut, konum gibi özellikleri oldukça önemlidir (Şavklı 2012).

Su ögelerinin çekiciliğini arttıran en etkili, uygulaması ve bakımı en kolay tasarım ögesi olan bitkiler, ekolojik döngüye olan katkıları bağlamında suyun doğal yollarla temizlenmesine ve diğer canlı ekosistemlerinin varlığını sürdürmesine olanak sağlamaktadır. Bununla birlikte bitkilendirme tasarımında başlıca amaç, çeşitli büyüklük ve şekillerdeki bitkilerden uyum ya da zıtlık yaratmak, algıda seçicilik sağlamak ve yansıma koşullarını zenginleştirmektir. Yapılan uygulamalar ile kentsel mekanlarda doğal hayata gönderme yapan görünüm elde edilmektedir. Özellikle serbest biçimli havuzlarda, su ile toprak seviyesinin birleştiği çizgi boyunca düzenlenen bitkiler, geçişi yumuşatarak daha doğal görünüm sağlanmaktadır (Kürkçüoğlu 2009).

Tüm su içi ve bataklık bitkileri renkleri, formları ve kokularıyla havuzlarda kullanılacak en çekici elemanlardır. Ayna işlevi gören durgun suyun çevresinde kullanılan bitkilerle suya ritim ve çekicilik kazandırılır (Cendere 1998). Bu duruma ilişkin örnekler Şekil 1.13' te verilmiştir.

Şekil 1. 13. Su Ögelerinde bitki kullanımı örnekleri (Anonim 2014h).

Herzog ve Bosley (1992)'e göre su ve bitkinin birlikte kullanımı ile elde edilen görüntüler stresi azaltmakta, rahatlamayı sağlamakta ve olumlu duygular oluşmasını sağlamaktadır (Şavklı 2012).

Su öğelerinin aydınlatılması, dış mekan aydınlatılmasının en önemli konularından biridir, çünkü durgun veya hareketli olsun, su her zaman bulunduğu mekanda bir odak noktası oluşturur. Etkileri gündüz olduğu kadar gece saatlerinde de devam ettirilebilmektedir (Erdal 2003).

Estetik ve işlevsel açıdan büyük önem taşıyan aydınlatma; özellikle kamusal kullanıma açık, gündüz olduğu kadar gece de yaşayan kentsel mekanlar için vazgeçilmez bir tasarım unsurudur (Erdal 2003). Rubenstein (1992)'a göre de geceleri havuz çeşme gibi çeşitli su ve aydınlatma elemanları mekana çekicilik kazandırmaktadır. Buna ilişkin bir örnek Şekil 1.14' te verilmiştir.

Şekil 1. 14. Su ögelerinde aydınlatma örneği (Anonim 2013).

İyi bir aydınlatma tasarımının sırrı, belirli alan, figürlerin vurgulanması ve kullanılmayan mekanların gölgede bırakılmasıdır. Aydınlatma birimlerinin hepsi aynı yüksekliğe yerleştirilmemeli ve birden fazla tipte kullanılmamaya özen gösterilmelidir. Aydınlatmada aşırıya kaçılmamalıdır, gereğinden fazla yapılan aydınlatma, gölge ve gizemli bölgelerin sağladığı dramatik etkilerin kaybolmasına neden olmaktadır. Düz, sade aydınlatmalar tercih edilmeli, istenmeyen etkilere neden olan ve mekanda yapay bir atmosfer oluşturan fazla renk kullanımından kaçınılmalıdır (Erdal 2003).

Şekil 1. 15. Su ögelerinde aydınlatma örneği (Anonim 2014i).

Durgun su ögelerinin etkili aydınlatılması için suyun temiz ve berrak olması önemli bir husustur. Su ögesinin iç yüzeyinin sade veya dekoratif olması da aydınlatmanın etkili bir biçimde gerçekleşmesi için önem teşkil etmektedir (Şekil 1.15). Tekne derinliği fazla olan koyu yüzeli su ögeleri için ise aydınlatma, çevredeki objelerin yansımaları için elverişli bir yöntemdir. Hareketli su ögelerinin aydınlatılması için dikkate alınan hususlar, suyun akış hızı, açısı ve su ögesinin çevresel düzenlemeleridir. Su hareketiyle oluşan damlacıkların vurgulanması için su hareketinin olduğu noktaların aydınlatılması gerekmektedir. Hareketli su ögelerinde kullanılan plastik ögelerin detaylarının gölgede kalmaması için aydınlatma elemanının yeri dikkatli seçilmelidir (Kürkçüoğlu 2009).

Su ögesi mekan düzenlemelerinde tek başına olağanüstü ortamlar yaratır. Heykel, su tasarımının bir parçası şeklindedir. Heykeller ve plastik ögeler peyzaj tasarımının estetik ve işlevsel yönden niteliklerini arttıran, taşıdığı sembolle mekana anlam kazandıran elemanlardır. Malzemesi ne olursa olsun, heykeller tek başlarına pasif nesnelere. Kontrast yaratmak için, suyun yanında veya suyla ilişkili olarak kullanılırlar. Bu sebeple, heykellerin suya yansımaları ya da yansıtılmaları önemli rol oynar. Heykelle vuran su serpmeleri, heykelin kütesinden sektikten sonra yeni sesler ve görüntüler yaratırlar. Suyla ilişkili olarak ise suyun hareket ve akışının kontrolünde kullanılabilirler (Cendere 1998).

Şekil 1. 16. Su öğelerinde plastik öğe kullanım örnekleri (Anonim 2014j).

Su öğesinin yakınında veya onunla bütünleşik kurgulanan plastik öğeler; oluşan zıtlık, suyun yansıtıcılığı ve yüklendikleri anlam doğrultusunda daha görkemli veya daha dramatik görünümlere sahip olabilmektedir. İzleyici açısından plastik öğeler, yansıma sayesinde ölçek itibariyle olduklarından daha büyük algılanabilmektedir (Kürkçüoğlu 2009). Bu duruma ilişkin örnekler Şekil 1.16 ve Şekil 1.17’de verilmiştir.

Şekil 1. 17. Su öğelerinde plastik öğe kullanımı örneği (Anonim 2014k).

1.4. GÖRSEL TASARIM ÖĞELERİ VE İLKELERİ

Görsellik, algılanan renk, biçim, çizgi ve doku gibi estetik özellikler (görsel elemanlar) ile bu özelliklerin, bulunduğu mekanla (ritm ve uyum vb. tasarım ilkeleriyle) ve birbirleri ile ilişkilerini ifade edebilen faktörlerden oluşabilmektedir (Temelli 2008).

1.4.1. Görsel Tasarım Öğeleri

1.4.1.1. Renk

Işığın kendi öz yapısına veya cisimler tarafından yayılma şekline bağlı olarak göz üzerinde yaptığı etkidir. Çeşitli cisimlerden yansıyarak gelen ışınların görsel algı sonucu kişide oluşturduğu duygudur. Diğer bir deyişle renk ışığın cisimlere çarptıktan sonra yansıyarak görme duyumuzda bıraktığı etkiye denir (Temelli 2008).

1.4.1.2. Biçim

Objelerin genel kütleli düzeninin, sınırlanmış düzlemsel ifadesidir (Uzun 1999).

Çizgilerin birleşimi ile ortaya çıkan biçim düz ve birbirine dik çizgilerle kare ve dikdörtgenleri ve diğer geometrik şekilleri, eğri çizgilerle daire, oval, elips şekilleri meydana getirir. Biçim, mekan içinde üç boyutlu olarak yer alan, mesafe ve ışıkla birlikte mekan kavramını yaratan tasarım bileşenidir (Uzun 1999).

Biçimlerin bir araya getirilişi, aralarındaki ilişkiler, oranlar ve hareketlilik, boyutlar ve büyüklükler tasarım formunu biçimsel açıdan etkileyen biçim özellikleri olarak sıralanabilir (Uzun 1999).

1.4.1.3. Çizgi

Çizgi iki noktayı birbirine bağladığımızda oluşan elemandır. Bütün kompozisyonların temel yapısal elemanı çizgidir (Edirne 2004).

Biçim, renk ve doku farklılıkları arasında belirgin algılanan hat ya da tasarım içinde çizgi algısı yapan her hat bir çizgidir. Tasarımda biçimleri oluşturan çizgiler düz ve eğri olarak ikiye ayrılabilir. Çizgide, hareket, yön ve ifade gücü vardır. Çizgiler süreklilik ve hareketli oluşlarına göre farklı şekillerde (düz, noktalı, kesik, kalın, birleşik, paralel, zikzak ya da eğri vb.), çizgilerin bir noktaya bağlanışına göre ise, dik, yatay, eğik (diyagonal) olabilirler ve birbirinin içine geçme gibi çeşitlere ayrılabilir. Çizgiler kapalı veya açık figür ortaya koyar ve olası kombinasyonlarla bir dizi form yaratabilir (Uzun 1999).

1.4.1.4. Doku

Bir biçimin parçalarının boyutları, şekli, düzenlenişi ve oranları ile yüzeyde elde edilen görsel ve özellikle de dokunsal niteliklidir. Doku bir biçimin yüzeylerine gelen anlık ışığın ne ölçüde yansıtılacağını ve ne ölçüde soğurulacağını da belirler. Biçimin yüzeysel kalitesini verir. Farklı dokular farklı duygular uyandırır (Edirne 2004). Yumuşak dokulu cisimler sakinleştirici, rahatlatıcı, gevşetici etkiler yaparlar. Kaba dokulu cisimler canlandırıcı, hareketlendirici ve dikkat çekici özelliktedir (Ürüşan 2010).

1.4.1.5. Ölçü

Görsel objelerin birbiriyle olan ilişkilerinin büyüklükleri arasındaki farklılıkları kapsamaktadır (Ürüşan 2010). Ölçü algılaması objeler arasındaki karşılaştırmaya bağlı olarak yapılır. Büyük ölçülü bir obje, kendine bağlı küçük objelerle karşılaştırıldığında ölçüsü oransal olarak algılanır. Mekanda ölçü birimi insandır (Uzun 1999). Yanlış ölçülendirme gerek fiziksel ve gerekse psikolojik sıkıntılar ortaya koyar. Dar yollar, basık bir çatı, çok geniş bir teras, insana göre ölçülenmemiş bir avlu, mekanın güzellik etkisini ortadan kaldırabilir (Uzun 1999).

1.4.2. Görsel Tasarım İlkeleri

1.4.2.1. Ritm-Tekrar

Bir tasarım öğesinin aynen ya da yakın değerlerde birden fazla tekrar edilmesi olayıdır. Birbirinin aynı olan objeler yakın olarak bulunurlarsa yadırganmazlar, birleştirici etkiye sahiptirler. Tekrarın üç türü vardır;

Tam Tekrar: Objelerin tüm tasarım öğeleri bakımından aynen tekrar edilmesidir. Yani biçim, ölçü, renk, ton, doku, parlaklık bakımından aynı olan objeler eşit aralıklarla aynı yönlerde yerleştirilirler (Temelli 2008).

Aralıklı Tekrar: Birden fazla objenin belirli aralıklarla birbirini izlemesi olayıdır. Bu objeler çeşitli öğeler bakımından farklılıklar gösterebilir. Ancak tekrar edenlerin aynı özellikte olması gereklidir (Temelli 2008).

Değişken Tekrar: Birbirine çok benzeyen ancak aralarında biçim, ölçü, renk, ton, doku, yön ve aralık bakımından ufak farklar olan görünümüdür (Temelli 2008).

1.4.2.2. Armoni-Uyum

Tasarımda yararlanılacak objelerin ortak ya da benzer özelliklerinin bulunması olayına uygunluk ilkesi denir. Uygunluk görsel objelerin biçimi, ölçüsü, rengi, tonu, dokusu gibi, özelliklerinin herhangi biri veya çoğunluğu ile meydana getirilebilir. Yön ve aralıklar da oluşturulabilir. Görsel objelerin mutlak aynı ya da çok benzer olmasıyla değil kolay fark edilebilir, yakınlık ve mutlak olmayan birbirini anımsatan benzerliklerle sağlanır. Uygunluk, objelerin fiziksel yapılarında olduğu gibi onların verdikleri izlenimde ya da kullanım amaçlarında olabilir (Temelli 2008).

1.4.2.3. Kontrast-Zıtlık

Objeler görsel, amaçsal ve fiziksel olarak benzerlikler göstermediği zaman aralarında zıtlık var demektir. Uyumlu bir çevrede zıt unsurlar dikkati çeker, canlılık ve hareketlilik verirler. Ancak çevrenin hep zıt objelerle donatılması, düzenlenmesi kargaşa, düzensizlik ve huzursuzluk verir. Zıtlıklar amaca uygun yer, çeşit ve miktarlarda kullanılırsa düzenlemelerde istenen etki yaratabilir. Hem canlılık hem sınırlılık-huzursuzluk uyandırabilen zıtlıklar, fazla miktarda bulunmadıkları uygulamalarda tek düzeligi ve onun getirdiği sıkıntı ve ilgisizlik hissini yıkarlar (Temelli 2008).

1.4.2.4. Birlik

Bütünün yapılandırılması, eksikliğinde hiçbir tatmin edici sonucun alınamayacağı en önemli ve zor organizasyon ögesidir. Bu durum, zihnin aynı anda sadece bir objeye ya da kompozisyon hissine dikkat edebilmesi gerçeğinden doğmaktadır. Eğer iki farklı obje ya da objeler grubu bir anda kendilerini gösterirlerse, gözlemci yalnızca birine dikkatini tatmin edici bir şekilde verebilir, diğerinden ilgisini geri çeker (Ürüşan 2010).

1.4.2.5. Hiyerarşi-Sıradüzen

Form, ölçü, aralık, renk, ton, doku, parlaklık gibi tasarım öğelerini eşit ya da eşite yakın farklarla bir dizin haline getirmektir. Başka bir deyimle, iki üç değer arasında muntazam kademelenme yapmaktır. İki üç değer arasındaki zıtlık ve düzgün sıralı arz değerleri bozulduğu takdirde böyle bir düzenlemeye koram adı verilemez. Koram, tasarım, öğelerinden biri ya da birkaçı ile yapılabilir. Örneğin renk, ton ve ölçü koramı yapılabildiği gibi sadece biçim koramı da yapılabilir (Temelli 2008).

1.4.2.6. Denge

Bir tasarımda yararlanılan form, ölçü, renk gibi öğelerin dikkati çekme yetenekleri, alanın bir bölümüne yığılmadan dağıtılmalıdır. Bir terazinin kefesi gibi, bir yönde biriken vurgulayıcı öğeleri aksi yönde aynı ya da başka dikkati çekici öğelerle dengelemek gerekir (Temelli 2008).

1.4.2.7. Egemenlik

Bir düzenlemede diğer bir değişle tasarımda dengenin sağlanması için tasarım öğelerinin ya da tasarımdaki görsel enerji kümelerinin bazılarının daha baskın ve güçlü olması gerekir. Üstünlük kurabilen biçim ya da küme egemen sayılır. Egemenlik, ölçü, değer, doku, biçim, renk vb. bakımlardan olabilir. Egemen olan öğe görsel alanda daha çok yer kaplar (Ürüşan 2010).

1.5. PEYZAJ KALİTE DEĞERLENDİRMESİ

1.5.1. Algı

Algı terimi, Latince'deki "percipere"den (bir arada tutmak, hissetmek, kavramak) gelir. Sözlük tanımlarının pek çoğu arasından en uygunu "algılama, biliş ve değerlendirme arasındaki ayırımı vurgulayan duyular aracılığıyla farkında olma" olarak tanımlananıdır (Kalın 2004).

Eckbo (1975), algının bireyin çevresinden aldığı uyaranlara karşı daha az durağan olan, bunun yanı sıra daha fazla süreç, değişim ve kendine has (eşsiz) bireysellik doğrultusunda yönlendirilen bağlamda anlamlar üretme süreci olduğunu ifade eder. Bu bağlamda algının anlamı, bireyin herhangi bir çevresel uyarana karşı nasıl tepki vermesine (hareket etmesine) neden olduğunda yatmaktadır (Kalın 2004).

Baytın (1994)'a göre, insanlar kentsel çevre kalitesini değerlendirirken "iyi, orta ve kötü" gibi sıfatlarla çevreyi sınıflandırır. Bu sınıflandırmaya neden olan pek çok etken vardır. Bunlar zamansal, parasal, duysal ve anlamsal ya da ideolojik olabilir. Sonuçta kişi ya kişisel benliğin ya da yaşadığı toplumun bir uzmanı olarak çevreyi değerlendirir, kalite ve kimlik açısından onu bir sınıflandırmaya sokar (Bozhüyük 2007).

Algısal işlevler ve değerler bölünmüştür; öncelikle görsel, duyuşsal ve sonra sembolik gibi (Smardon 1988). Çakıcı'ya göre de, mekan algısı birkaç duyu (görme, duyma ve dokunma) yardımıyla gerçekleşirken bunların en önemlisi görme duyusudur. İnsanın duyuşsal girdisinin %80'inden fazlası görme duyusundan sağlanır. Görme duyusu insanlarda en baskın duyudur ve diğer tüm duyulardan daha fazla bilgi sağlar. Görsel algı; mekana, uzaklığa, ışık kalitesine, renge, biçime ve dokunsal değişim ölçülerine bağlı, karmaşık bir süreçtir. Bu nedenle çevre algısı büyük ölçüde görsel olarak ortaya çıkar (Çakıcı 2007).

Görsel değerlendirme çalışmalarının temeli, tüm duyu organları bağlamında "görsel algılama ya da kavrama" olgusuna dayanmaktadır. İnsanlar sürekli olarak çevreleriyle etkileşim halinde bulunmakta ve bu etkileşim sürecinde çevreden gelen uyarıcıların etkilerini tüm duyu organlarıyla algılamaktadır. Gözün algılama sınırı en gelişmiş duyu organı olması nedeniyle, görsel yolla edinilen deneyimleri (görsel okumalar), diğer duyu organlarıyla edinilen deneyimlere göre daha baskındır (Ak 2005).

1.5.2. Estetik

Güzelliği ve güzelliğin insan belleğindeki ve duygularındaki etkilerini konu olarak ele alan, felsefe kolu olarak tanımlanan estetik bilimi, muhtemelen düşünen insanın var oluşundan beri felsefi sorgulamanın bir konusu olmuştur (Ak 2010).

Estetiğin sınırlarını çizebilmek, bir bakıma "güzel" kavramının kapsamını belirlemekle aynı anlama gelir. Gerçeklikte "güzel" değer yargısıyla ilgi içinde ele alınan her şey, estetiğin araştırma alanına girer. Böylece estetik alanda yalnız sanat yapıtları değil, aynı zamanda doğal olarak var olanlar da örneğin kristaller, yıldızlar, dağlar, nehirler, kırlar, bir kuş sesi ya da bir insan yüzü vb. "güzel" olarak nitelendirilebilir (Kaptanoğlu 2006).

"Estetik" terimi, 18. Yüzyılın ortalarından bu yana kullanılmakta olup; felsefenin araştırdığı yeni bir alanı belirtmek üzere, Alman filozof A.G. Baumgarten tarafından ortaya atılmıştır. Baumgarten, insanın zihinsel dünyasını akıl, duyu ve irade yuvarları olarak ayırmlaştıran ve her birini başlı başına bir felsefi araştırma haline getiren Leibniz'den yola çıkmıştır. Aklın etkinliği öğretisi ile iradenin etkililiği öğretisinin (yani, mantık ile etiğin), felsefede özerk iki alan olduğu çoktan beri kabul edilmiş bulunuyordu; ama duyu öğretisi, felsefede henüz böyle bir yer edinmemişti. Baumgarten, mantık ve etik gibi, bu öğretiye de felsefede aynı hakkın tanınması

gerektiğini kanıtlamış ve bu öğretiye “Estetik” adını vermiştir. Bunu yaparken de, “Estetik” terimini, Yunanca’daki “aisthesis” (“duyum”, “duyusal algı”) sözcüğünden türetmiştir (Kagan 2008). Ona göre mantık, düşünce ve zihne bağlı bilgilerin doğruluğunu inceleyen bir bilimdir. Estetik de duyu ve duygulara bağlı bilgilerin doğruluğunu inceleyecektir (Ergün 2010).

Kagan’a göre estetik; insanın çevresinde yatan, insanın pratik etkinliği içinde yarattığı ve gerçekliği yansıtan sanatta saptanabilen tüm estetik değerlerin zenginliğini araştıran bilimdir. Bu bağlamda estetik, gerçekliğin insanlar tarafından estetik özümlemesinin bilimi olarak da tanımlanabilir (Kagan 2008).

Felsefenin içinde üç normatif bilim vardır. Bunlar doğruluk temeli üzerine kurulmuş Mantık, iyilik temeli üzerine kurulmuş Ahlak ve güzellik temeli üzerine kurulmuş Estetikdir. Dolayısıyla estetik duyusal alanın bütün genişliğini değil, özellikle güzel olan kısmını inceler. Bu nedenle bir ara J.G. Herder ve G.W.F. Hegel tarafından estetik kelimesi yerine güzellik bilimi veya felsefesi kavramları da önerilmiştir (Ergün 2010).

Ancak daha sonra estetiğin temel değerinin sadece güzellik olarak sınırlanmasına karşı çıkanlar olmuştur (I. Kant, Fr Schiller, K. Rosenkranz, L. Wittgenstein gibi). Onlara göre yüce, trajik, komik, zarif, ilginç, çocuksu (naif), soylu, çekici ve hatta çirkinlik bile estetiğin inceleyeceği değerler içine girebilir (Ergün 2010).

Estetiğin araştırma alanını güzellik ve sanatla sınırlayan geleneksel anlayışa karşı sezgi ve sezginin ifade edilmesini teklif edenler (B. Croce) pek kabul görmemiştir. Estetik bilimi gene bir sanat felsefesi olarak kabul edilmektedir (Ergün 2010).

Estetiğin kaynağı konusunda ise değişik görüşler bulunmaktadır. Esas estetik olanın estetik obje (sanat eseri) değil, onu yapan ve ona bakan kişideki psikolojik duygular olduğunu savunan psikolojik estetikçiler (Th. Lipps) vardır. Buna karşılık subjektif yaklaşımdan uzak, esas estetik olanın obje, sanat eseri olduğunu savunan fenomenolojik estetikçiler (L. Wittgenstein) vardır. Aslında felsefi estetik bütün bunları birleştirir; psikolojik estetik (süje), fenomenolojik estetik (obje), sanat felsefesi ve estetik değerler mantığı (estetik yargı) bir bütün olarak işlenir (Ergün 2010).

Filozofların estetik ile ilgili kuramlarını sanat nesnelere ya da peyzaj kadar karmaşık olmayan nesnelere üzerine kurmaları peyzaj estetiği ile ilgili teorilerin geliştirilmesine

büyük ölçüde engel olmuştur. Bu nedenle birçok teorisyen çalışmalarında estetiği göz ardı etmişlerdir (Çakıcı 2007). Fakat Silva'ya göre kişilerin estetik ortamlarda olmaya ihtiyaçları vardır (Silva 2006). Peyzajdan elde edilen estetik zevkin de tür ve çeşitlilik bakımından en güçlü etkiye sahip olduğu kabul edilir (Kaplan 1985).

Çakıcı'ya göre ise, felsefe ve güzel sanatlar dışında estetik, 20. yüzyılda ciddi bir biçimde göz ardı edilmiştir. 20. yüzyıl sonunda estetik düşünürleri bile estetiğin bir zamanlar insan yapıtlarının yanında doğa ile uğraştığını unutmuşlardır (Çakıcı 2007).

1.5.3. Estetik Algı

Estetik nesnesinden haz alabilmek için estetik kültürünün ve beğenisinin gelişkin olması gereklidir. Estetik kültür ve beğeni geliştikçe estetik algı değerlendirme gücü artar. Bu güç estetik yargıların oluşumunu kolaylaştırır. Estetik algıyı değerlendirme, estetik nesnesine müdahaleyi de içerir. Estetik nesnesine müdahale o anki toplumsal ve tarihsel birikimin etkisini taşır. Birey bu etkiler üzerinden estetik nesnesine müdahalesinin sınırlarını oluşturur, tarihsel ve toplumsal mirasa kendi deneyimlerini de katarak estetiksel müdahaleyi ve estetiğe ilişkin bakış açısını zenginleştirir ve geliştirir. Bu gelişim bireyin yaratıcılığını, tarzını, yöntemini etkiler. Aynı zamanda estetiğin ortak mirasını da zenginleştirir (Hardal 2011).

Ziss (1984)'e göre estetik olayları algılama gücü; beğenin gelişimine bağlıdır. Bir anda estetik coşkuları ve hazları uyandırır. Estetik algıların bütünlüğü, estetik değerlendirmenin oluşmasında temeldir. İdeal olan belirlenir, gerçek olanı ideal olana dönüştürmek için gerçeğe müdahale edilir. Estetik ideal, toplumsal ve tarihsel açıdan, her zaman koşullanmıştır; yani çerçevesini tarihsel ve toplumsal koşullar belirlemiştir. Toplumsal ve tarihsel dönem estetikte ifade bulur. Estetik ideal sanatçının yaratıcılık tarzı ve yönteminin ürünü olduğu ve sanat yapıtında somutlaştığı için, somut tarihsel dönemdeki beğenin başlıca ölçütlerini oluşturmaya katkıda bulunur (Hardal 2011).

Estetik değerlendirme, estetik idealden yola çıkılarak, gerçeklikteki ve sanattaki estetik olayın değerlendirilmesidir. Bu değerlendirme ile insan güzelin ölçüsünü, olayın sanatsal yetkinlik düzeyini, anlatım gücünün etkisini, toplumsal kapsamını vb. belirler. Parçalar bütün içindeki uyumu bakımından değerlendirilir ve bilimsel bir yolla kanıtlandığında belli bir estetik anlayışın temel ilkelerine dayanır (Hardal 2011).

Estetik deneyimde algılama sürecini Lang (1987) aşağıdaki koşullara bağlamaktadır;

- Algılama aktif bir süreçtir; davranış algılayan bireyin ve algılanan nesnenin özelliklerinin bütünlüğü içinde değerlendirilir,
- Algılama, güdümlü tepkilerin yardımıyla açıklanamaz; sözgelimi laboratuvar ortamında istenen koşulları sağlayan uyarıcının algılanması sonucu ortaya çıkan değerlerin gerçeği yansıtması söz konusu olamaz,
- İnsan-çevre ilişkisi, dinamik bir süreci içerir; hareket algılamada önemi rol oynamaktadır,
- Algı kişilere göre oluşan olgudur; sahip olunan çevre imajı, mevcut motivasyon ve tutumlara bağlı olduğu kadar, geçmiş deneyimlere de dayanmaktadır,
- Algılamada insan, çevresinden amaçlarına uygun bilgi almaktadır, beklentiler ve eğilimler algılamayı yönlendirir (Atalay 2010).

1.5.4. Görsel Kalite Değerlendirme Yaklaşımları

Viking ve Stevens (1986)'a göre peyzajlar iki temel kaynak için planlanır, tasarlanır ve yönetilir; fiziksel ve fiziksel olmayan kaynaklar. Aslında peyzajla ilgili araştırmaların çoğu bu iki kaynak tipi ile ilgilidir. Kavramlardan da anlaşılacağı üzere fiziksel kaynaklar su vb. elemanları içerirken, fiziksel olmayan kaynaklar peyzajın sembolik elemanları ve estetiği ile ilgilidir (Çakıcı 2007).

Wherreth (1996)'e göre “görsel kalite” genellikle çevresel/ekolojik, sosyo-kültürel ve psikolojik faktörlerin geniş yelpazesini kapsayan bir terimdir ve “akılda idealize edilmiş olan peyzaj ile kişinin gözlerinin önündeki peyzajın karşılaştırılmasını anlatmaktadır (Dinçer 2011).

Görsel peyzaj kalitesi, gözlemcinin ilgili psikolojik (algısal, kognitif/bilişsel, duygusal) süreçleri ile etkileşim içinde olan belli (görünür) peyzaj özelliklerinin ortak bir ürünüdür. Ne çeşit duygusal algılar, bilişsel yorumlar ve/veya duygular/hislerin estetik kaliteyle ilişkili olduğu hala peyzaj algı biliminin bir tartışma konusudur. Görsel peyzaj kalitesi “bir peyzajın göreceli olarak estetik kusursuzluğu” olarak da tanımlanabilir ve gözlemcinin beğenisi aracılığı ile ölçülebilir (Kıroğlu 2007).

Bazı araştırmacılara göre görsel kalite nesnel değerler bağlamında güzellikle aynı anlama gelmekte; peyzaj değeri ise daha çok, bir peyzajdan kaynaklanan estetik

tatminin öznel ve kişisel değerlendirmesi, insanlık ve peyzajın etkileşiminin bir ürünü olarak tanımlanmaktadır. Fakat buna rağmen pek çok araştırmacı, peyzaj güzelliği ile görsel kalitenin eşdeğer olduklarını iddia etmektedir (Kalın 2004).

Daniel ve Vinning (1983), yaptıkları literatür araştırmalarında, peyzaj kalitesi boyutunun farklı araştırmacılar tarafından farklı biçimlerde adlandırıldığını ifade etmektedirler; Daniel, Wheeler, Boster, ve Best (1973) ve Zube (1974) tarafından “Peyzaj kalitesi” (scenic quality), Brush (1979) tarafından “Görsel çekicilik” (visual attractiveness), USDA (1974) tarafından “Görsel kalite” (visual quality), Freimer ve arkadaşları (1981) tarafından “Estetik kalite” (aesthetic quality), Buhyoff ve Wellman (1978) tarafından “Peyzaj tercihi” (landscape preference) (Kalın 2004).

Peyzaj alanları için görsel kalite değerlendirme yöntemleri üç başlık altında toplanabilmektedir.

1.5.4.1. Fiziksel (Nesnel veya Uzman) Yaklaşım Modeli

Peyzaj kalitesinin peyzaj mimarları, plancılar, kaynak yöneticileri vb. bu konuda eğitilmiş ve yetkili uzmanlar tarafından değerlendirildiği tekniklerdir (Çakıcı 2007). Nesnel yaklaşım peyzaj kalitesini bünyesel bir estetik değer olarak görmektedir (Skrivanoca ve Ondrej 2010).

Model, esas olarak, manzaranın güzelliğine etkisi olduğu düşünülen ve kapsamı açıklanmış peyzaj özellikleri ve öğeleri dikkate alınarak arazi envanterinin oluşturulmasını içermektedir. Estetik özelliklere etkisi saptanan ve değerlendirmede temel alınan öğelerin çizgi, biçim, renk ve tekstür olduğu bu model, manzaranın betimlenmesini sağladığından, “betimleyici / tanımlayıcı” olarak adlandırılmıştır (Kaptanoğlu 2006).

Söz konusu öğeler arasındaki biçimsel karakter, peyzaj alanlarını sınıflandırmak amacıyla, “farklılık”, “birlik”, “bütünlük” veya “karmaşa-karmaşıklık-kompleks” gibi ilkeler açısından incelenmektedir. Bu model bir uzman tarafından, genellikle de, bir peyzaj mimarı tarafından uygulanmakta ve analizi yapılan özellikler, çalışmanın amacı ve kaynak tipine göre değişebilmektedir. Örnek olarak bu konuda yapılan bazı araştırmalarda görüntü, “çerçeveleme”, “odaklanma” ve “zıtlık” gibi temel ilkelere

göre incelenirken, bazılarında “tekstür”, “derinlik” veya “kompozisyon”un analizi yapılmaktadır (Kaptanoğlu 2006).

1.5.4.2. Psikolojik (Öznel veya Halk) Yaklaşım Modeli

Berlyne (1974) ve Kaplan (1979)’ın da desteklediği, manzaranın estetik değerlerinin bakan kişinin gözünde olduğu görüşüne dayanan bu modelde manzara, fiziksel unsurlar düşünülmeden sadece psikolojik faktörler ele alınarak komplekslik, gizem, okunaklılık, anlaşılabilirlik, uyum, yenilik veya güzellik gibi peyzaj tercihini etkilediği tahmin edilen önemli nitelikler-sıfatlar açısından değerlendirilmektedir (Kaptanoğlu 2006).

Wherret (1996)’e göre psikolojik yaklaşım modeli, peyzajı ziyaret eden veya orada yaşayan kişilerin duygularına ve algılarına başvurmadır. Örnek olarak yüksek kaliteli peyzajların güvenlik, rahatlama, coşku (sıcaklık/samimiyet), mutluluk, neşe gibi olumlu duyguları uyandırdığı görülürken, düşük kaliteli peyzajların ise stres, korku, güvensizlik, sıkıntı, kasvet ve diğer olumsuz duyguları uyandırdığı anlaşılmıştır (Kaptanoğlu 2006).

Bu konuda önemli çalışmaları bulunan Lynch (1960), Kaplan (1987) ve Giblett (1990), komplekslik, gizem ve okunaklılık özelliklerinin peyzaj tercihini etkileyen ortak özellikler olduğu görüşündedirler (Kaptanoğlu 2006).

1.5.4.3. Psikofiziksel (Karma) Yaklaşım Modeli

Daniel (1976), manzara güzelliğini değerlendirmek amacıyla “fiziksel yaklaşım modeli” ve “psikolojik yaklaşım modeli”ni birleştiren “psikofiziksel yaklaşım modelini” oluşturmuştur. Günümüzde halen önemini koruyan bu modelde temel, fiziksel peyzaj özelliklerine ait envanterin oluşturulmasına dayanmaktadır. Peyzajın görsel kalitesinin belirlenmesi, kullanıcı tercihlerinin saptanması için, peyzajın fiziksel özelliklerinin analizini gerektirmektedir. Bu amaçla, psikofizikçiler, çevresel uyaranların fiziksel özellikleri ile kullanıcının algısal tepkileri arasındaki mutlak kantitatif ilişkileri ortaya çıkarmak amacıyla araştırma yapmaktadır. Bu ilişkiyi, topografya, vejetasyon, su vb. gibi çevrenin fiziksel özellikleri ile tercih edilen estetik değer veya manzara güzelliği gibi psikofiziksel tepkiler arasındaki ilişki oluşturmaktadır. Değerlendirmede, “arazi örtüsü”, “arazi kullanımı”, “ormanın yapısı (orman meşcere yapısı)”, gibi peyzaj özellikleri ölçülerek, kullanıcıların peyzaj kalitesi hakkındaki görüşleri arasındaki ilişki

istatistik testlerle analiz edilmektedir. Eşli karşılaştırmalar, Likert ölçekleri, çeşitlendirmeler ve sınıflandırma ölçekleri gibi yöntemler, peyzajın kantitatif olarak değerlendirilmesinde kullanılmaktadır (Kaptanoğlu 2006).

Psikolojik yaklaşımlı ve psikofiziksel yaklaşım modeli için kullanıcı algısının öğrenilmesi amacıyla görsel canlandırma tekniklerinin kullanımı kaçınılmazdır (Kaptanoğlu 2006).

Erdönmez ve Kaptanoğlu (2006), yaptıkları çalışmada bu yaklaşım modellerinin çalışma alanlarının sınırlarını şöyle çizmiştir:

Fiziksel Yaklaşım Modeli

- Orman alanlarının görsel kaynak envanteri,
- Karayolu çevresi, Milli park ve yabani alanlarda görsel açıdan duyarlı alanların belirlenmesi, standartlarının oluşturulması ve sınıflandırılması,
- Çevresel etki değerlendirmesi.

Psikolojik Yaklaşım Modeli

- Kullanıcı gruplarının estetik tercihleri arasındaki farklılıkların tespiti,
- Rekreatyonel talep özelliklerinin araştırılması,
- Algısal farklılıkların (bireysel) incelenmesi,
- Görsel canlandırma tekniklerinin güvenilirlik ve geçerliliğinin irdelenmesi.

Psikofiziksel Yaklaşım Modeli

- Orman alanlarının görsel kalite değerlendirmesi,
- Karayolu, Milli park ve yabani alanlarda görsel kalite değerlendirmesi,
- Arazi kullanım şekillerinin kullanıcı algısına etkisinin saptanması,
- Görsel canlandırma tekniklerinin kullanıcı tercihi etkisinin (görüntü alımına etki eden faktörler) araştırılması (Erdönmez ve Kaptanoğlu 2006).

1.5.5. Görsel Değerlendirme Modelleri

Bu üç yaklaşıma (öznel, nesnel ve karma yaklaşım) bağlı olarak oluşan görsel değerlendirme modelleri şunlardır:

1.5.5.1. Formal Model

Peyzajın estetik değeri için, soyut özelliklerine ya da formal özelliklerine bakılır. Bu özellikler formlar, çizgiler, renkler, dokular ve bunların kombinasyonu gibi tasarımcıların kullandıkları tasarım elemanlarıdır. Bu modele göre peyzajlar önce formal özelliklerine göre analiz edilir. Daha sonra bu elemanlar arasındaki ilişkiler tasarım ilkelerine göre sınıflandırılır (Çakıcı 2007).

1.5.5.2. Ekolojik Model

Doğal ve değişime uğramamış ekosistemlerin yüksek peyzaj estetik kalitesine sahip olduğu fikrine dayanan modeldir. Bu modele göre peyzajın estetik kalitesi biyolojik terimlere (çeşitlilik, habitat sınıflandırması vb.) dayanarak tanımlanır. Bu model yalnızca ekolojik ve biyolojik bilimlerde uzman kişilerce uygulanabilir (Çakıcı 2007).

1.5.5.3. Davranışsal Model

Bu model genellikle uzman olmayan ya da halktan seçilen gözlemcilerin cevaplarının ölçülmesine dayanır. Arthur ve diğ. (1977) ve Daniel ve Boster (1976) tarafından “halk tercih modeli” olarak adlandırılmıştır (Çakıcı,2007).

1.5.5.4. Psikofiziksel Model

Uzzel (1991)’e göre, bu model peyzajın fiziksel karakteristikleri (topografya, vejetasyon vb.) ve gözlemcilerin algısal yargılamaları arasındaki matematiksel ilişkiyi belirlemede kullanılır. Psikofiziksel çalışmaların sonuçları çoğunlukla halkın peyzaj kalitesi algısının istatistiksel ölçümleri ve algısal cevaplarla ilişkili olarak kaynak yöneticilerinin manipüle edebileceği çevre elemanlarının tanımlanmasıdır (Çakıcı 2007).

1.5.5.5. Bilişsel Model

Sancar (1992)’a göre, bu model algılamamanın zihinsel sürecine odaklıdır ve hem algısal ve evrimsel süreçler hem de bunların peyzaj karakteristikleri ile ilişkilerini keşfetmeye yöneliktir. Zube ve ark. (1982)’a göre, gözlemciler tarafından alınan bilginin

deneyimlerine, gelecekte beklenenlere ve sosyo-kültürel altyapısına bağı olarak işlendiği kabul edilir. Genellikle değerlendirmeler; gözlemcilerin algısal, bilişsel ve duyuşsal etki skalaları temelinde, peyzajları derecelendirmesi ya da puanlandırması ile yapılır (Çakıcı 2007).

1.5.5.6. Deneysel Model

Tuan (1995) ve Ohta (2001)'ya göre antropoloji, kültürel coğrafya, tarih ve fenomenolojiyi temel alarak, bireyin deneyimleri, öznel duyguları, beklentileri ve yorumlamalarına odaklanır. Sancar (1992)'ın belirttiğine göre, bu model kullanılarak yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu, edebiyat ve sanat üzerine yapılan çalışmalardan oluşmaktadır (Çakıcı 2007).

2. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu çalışmanın ana materyalini, 15 farklı kentsel alana ait 60 adet fotoğraf ve çalışmaya katılan denekler oluşturmaktadır. Fotoğrafların gösterildiği denekler tarafından doldurulan, Likert ölçeğine göre değerlendirilen anket uygulaması yöntem olarak kullanılmıştır.

2.1. MATERYAL

Fotoğraf ve diaların çevre tercihi ve algısı çalışmalarında kullanılabilirliği konusunda çok sayıda çalışma gerçekleştirilmiş (Dunn 1976, Nassauer 1983, Hull and Stewart 1992, Palmer and Hoffman 2001) ve sonuç olarak peyzajları temsilen görsel değerlendirme çalışmalarında kullanılabilirliklerinin uygun olduğu belirtilmiştir (Çakıcı 2007). Buna ek olarak; Çakıcı (2007), Lang (1987), Nasar (1992), Çırak (2008) yaptıkları çalışmalarda, deneyimin görsel kalite değerlendirmesini etkilediği sonucuna varmışlardır. Bu bağlamda, bu çalışmada yapılacak anketlerde deneyimin değerlendirmeye etkisini en aza indirmek için yurtdışından seçilmiş kentsel alanlara ait fotoğrafların kullanılmasına karar verilmiştir.

Yapılan araştırmalar sonucunda, yurtdışından 42 farklı kentsel alana ait olan fotoğraflar 3 Peyzaj Mimarı tarafından incelenmiş, çalışma konusuna uygun olarak ankette kullanılacak 15 kentsel alana ait fotoğraflar seçilmiştir. Bunlardan 10 adeti su ögesi bulunan, 5 adeti ise bulunmayan kentsel alanlara ait fotoğraflardan oluşmaktadır. Her alana ait 4 fotoğraftan en az 1 adetinin alanın plan ya da kuşbakışı görüntüsü olmasına dikkat edilmiştir. Diğer 3 fotoğrafta ise alanların farklı açılardan görülerek algılanabilirliğin artırılması amaçlanmıştır.

Seçilen alanların biçimsel değerlendirme ölçütleri açısından tek tip olmamasına ve su ögesi bulunan alanların olabildiğince farklı türlerde (durgun, akan, dökülen, fişkırın gibi) su ögesi bulundurmasına dikkat edilmiştir. Bu araştırma kapsamında peyzaj algısı görsel boyutuyla ele alınmış, ölçek göz ardı edilmiştir.

Araştırmanın diğer önemli materyali ise anket uygulanan deneklerdir. Farklı fakültelerde eğitim görmekte olan peyzaj mimarlığı öğrencilerinden oluşan denekler dört gruba ayrılmıştır.

Su öğeleri ve tasarımda kullanımları, görsel tasarım öğeleri ve ilkeleri, görsel kalite değerlendirmesiyle ilgili literatür de araştırma açısından materyali oluşturmaktadır.

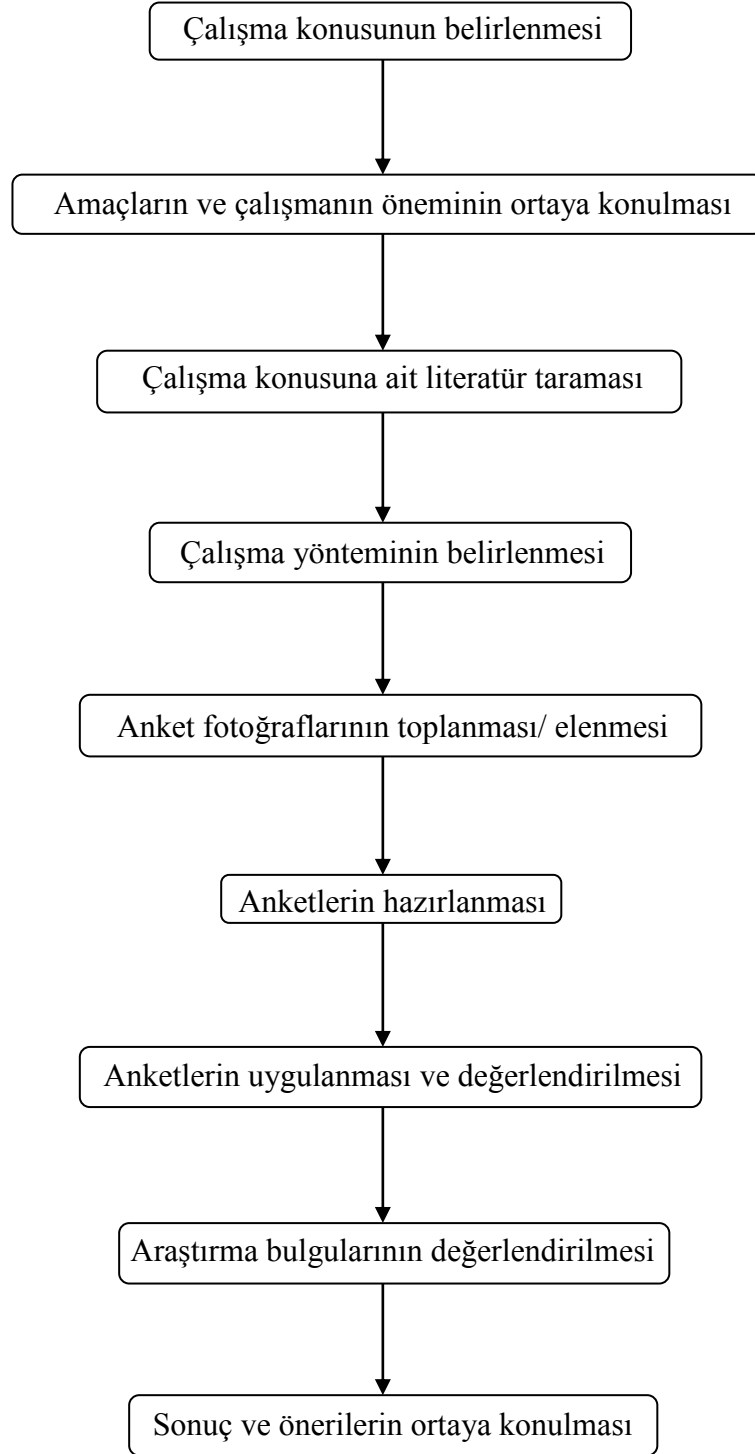
2.2. YÖNTEM

Çalışmanın giriş kısmında da belirtildiği gibi, bu araştırmada kentsel alanlarda kullanılan su öğelerinin estetik kaliteye etkisi çalışmanın başlangıç noktasıdır. Bu bağlamda çalışmaya dair literatür taraması sırasında, görsel kalite değerlendirmesiyle ilgili ülkemizde yapılmış çalışmalarda ya araştırma konusunun ülkemizdeki peyzaj alanları olduğu ya da yurtdışında bulunan peyzaj alanlarına ait fotoğrafların olduğu kullanıcılar tarafından cevaplandırılan anketler doğrultusunda bir sonuca varıldığı görülmüştür. Fakat Tunalı (1989)'nın dediği gibi, “ Estetiksel değerlerde belirleyici olan unsurların değişkenlikleri yalnız farklı kültürlerde değil aynı kültür çevresinde bile kendini göstermektedir. Bu farklılığın en büyük nedeni ise ‘eğitim’dir. Çünkü beğeni yargılarını belirleyen en önemli unsurlardan birisi olarak değerlendirilen eğitim, özellikle estetik eğitimi, sanatı anlamada ve onu değerlendirmede bir önkoşuldur.” Bu bağlamda bu çalışmada, uzman modelinin esas alınması ve anket çalışmalarının ‘çevre-peyzaj algısı’ gelişmiş olan peyzaj mimarları ve ya peyzaj mimarlığı öğrencileri ile yapılması düşünülmüştür. Fakat böyle bir durumda çok farklı fakültelerde eğitim görmüş bir çalışma evreni oluşmuştur. Bu sebeple bu karışıklığı çözmek adına bu çalışma evreninin “tasarım eğitimi almış peyzaj mimarlığı öğrencileri”nden oluşmasına karar verilmiş, peyzaj mimarlığı bölümünün içinde bulunduğu 9 farklı fakülte (Mimarlık Fak., Mimarlık ve Tasarım Fak., Mühendislik ve Mimarlık Fak., Güzel Sanatlar Fak., Güzel Sanatlar-Tasarım-Mimarlık Fak., Güzel Sanatlar ve Tasarım Fak., Orman Fak., Ziraat Fak., Doğa Bilimleri Fak.), 4 grup (Mimarlık Fakülteleri, Güzel Sanatlar Fakülteleri, Orman Fakülteleri, Ziraat Fakülteleri) altında toplanmıştır. Böyle bir yöntem ile farklı fakültelerde eğitim görmekte olan tasarımcı adaylarının estetik görüşlerinin karşılaştırılması amaçlanmıştır.

2014 ÖSYS Kontenjan Kılavuzundan alınan bilgiler doğrultusunda çalışma anketine katılabilecek derecede tasarım bilgisine sahip yaklaşık 2760 öğrenci olduğu hesaplanmıştır. Evren büyüklüğünün 2760 olduğu bu araştırmada, örneklem testiyle %95 güvenle örneklem 338 kişi olduğu görülmüştür (Altınışık ve ark. 2010). Bu örneklem sayısı da aritmetik oran hesabıyla gruplara bölünmüştür. Yapılan

hesaplamalar sonucunda mimarlık fakültelerinden 107, güzel sanatlar fakültelerinden 29, orman fakültelerinden 82 ve ziraat fakültelerinden de 122 öğrenciye anket yapılması gerektiği görülmüştür.

Çalışmaya ait yöntem akış şeması şekil 2.1.'de verilmiştir.

Şekil 2.1. Yöntem akış şeması

Bu çalışmada, uzman modelinin iki temel temasından biri olan, Daniel ve Vinning (1983) tarafından “formal estetik model” olarak tanımlanan model esas alınmıştır. Ayrıca Huang (1998)’in “ A study of people’s perception of waterscapes in built environments” adlı çalışmasından yararlanılmıştır. Huang çalışmasında su alanlarının fiziksel özelliklerini aşağıdaki gibi ele almıştır;

- Su kenarının şekli,
- Su hareketi (hızlı-yavaş),
- Hareket biçimi (karmaşık-basit),
- Su sesinin derecesi (sesli-sessiz),
- Suyun berraklığı (berrak-bulanık),
- Mekanda suyun hakimiyeti.

Bu araştırmada ise amaç ve kapsam doğrultusunda bu kriterler 2.3. Anketlerin hazırlanması başlığı altında verildiği üzere değiştirilmiş ve çalışma amacına uygun kriterlerle eklemeler yapılmıştır.

Seçilmiş 15 kentsel alana ait 60 fotoğrafla ilgili 4 uzman grubun cevaplandığı anketlerin karşılaştırmalı analizini yapabilmek için Çakıcı (2007), Çırak (2006), Dinçer (2011), Elinç (2011)’dekine benzer literatür çalışmalarında kullanılmış Likert anket puanlama yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın ana materyalini oluşturan kentsel alanlara ait fotoğraflar Ek-1’de verilmiştir.

2.2.1. Anketlerin Hazırlanması

Kentsel alanlara ilişkin fotoğrafların değerlendirilmesi anketler yoluyla gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla belirlenen 4 farklı grup ile anket çalışması yapılmıştır. Bütün gruplara aynı anket uygulanmıştır. Uygulanan anket Ek-2’de verilmiştir.

Çalışma kapsamında uygulanan anket üç bölümden oluşmaktadır:

- Birinci bölüm: Kentsel alanlar için belirlenen kriterlerin (7 görsel tasarım ilkesine ve estetik) puanlandırılması.
- İkinci bölüm: Su öğeleri için belirlenen kriterlerin (kenar şekli, suyun hareketi, suyun berraklığı, mekanda hakimiyet, ergonomi, orijinal, çekici, görkemli, estetik) puanlandırılması.

- Üçüncü bölüm: Kentsel alanlar ve su öğeleri ilişkileri için belirlenen kriterlerin (4 görsel tasarım öğesi, odak noktası oluşturma, karakter kazandırma) puanlandırılması.

Bu çalışmada, yöntem bölümünde de belirtildiği gibi uygulanan anketin kentsel alan ve kentsel alan- su öğesi ilişkisinin incelendiği bölümlerinde 'Formal Estetik Model' esas alınmıştır. Üçüncü bölüme görsel tasarım öğelerine ek olarak, Huang (1998) ve Gençtürk (2006)'ün çalışmalarında da olan 'odak noktası oluşturma ve karakter kazandırma' kriterleri eklenmiştir.

Huang (1998)'in çalışmasına dayandırılarak oluşturulan ikinci bölümde ise, Huang'ın belirlediği fakat araştırma kapsamı gereği araştırma sınırları dışında kalan suyun sesiyle ilgili kriter çıkarılmıştır. Anketin bu bölümüne, Yıldırım (2011) ve Gençtürk (2006)'ün çalışmalarından faydalanılarak 'ergonomi, orijinal, çekici, görkemli' kriterleri eklenmiştir.

2.2.2. Anketlerin Uygulanması

Anketler yüz yüze görüşme yoluyla yapılmıştır. Anket öncesi tasarımcı adaylarına tez çalışmasının amacı hakkında bilgi verilmiş, yalın ve açık bir dille anketin nasıl uygulanacağı ve fotoğrafların nasıl puanlandırılacağı anlatılmıştır.

Word dokümanı formatındaki anketler, fotoğrafların projeksiyon cihazı yardımıyla gösterilmesiyle uygulanmıştır.

2.2.3. Anketlerin Değerlendirilmesi

Anketlerin değerlendirilmesinde istatistiksel verilerin ortaya konması amacıyla SPSS programı kullanılmıştır. Bu program sayesinde korelasyon analizleri, ortalama çıkarım verilerinin elde edilmesi ve anket değerlendirmelerinin geçerliliği sayısal verilerle ortaya konmuştur. Anket formundaki veriler programa Şekil 2.2'de verilmiş olan kodlarla girilmiştir.

Anket No:

"Kentsel Alanlarda Kullanılan Su Ögelerinin Görsel Peyzaj Kalite Değerlendirmesi" Adlı Yüksek Lisans Tez Çalışması Anket Formu

ALANLAR	KENTSEL ALAN								SU ÖGESİ									KENTSEL ALAN – SU ÖGESİ İLİŞKİSİ																												
	Ritm	Armoni	Kontrast	Birlik	Hiyerarşi	Denge	Egemenlik	Estetik	Kenar Şekli (Beğeni)	Suyun Hareketi (Beğeni)	Suyun Berraklığı (Beğeni)	Mekanda Hakimiyet	Ergonomik	Orijinal	Çekici	Görkemli	Estetik	Biçim/Şekil	Renk	Doku	Ölçek/Oran	Odak Noktası Oluşturma	Karakter Kazandırma																							
1	K								S									KS																												
2																																														
3																																														
4																																														
5																																														
6																																														
7																																														
8																																														
9	1	2	3	4	5	6	7	8	1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	3	4	5	6																							
10																																														
11	Bu anket Düzce Üniversitesinde yaptığım Yüksek Lisans Tezimin bir parçasıdır. Kriterler 5'li Likert sistemiyle cevaplandırılacaktır. (var) 5 4 3 2 1 (yok) (beğendim) 5 4 3 2 1 (beğenmedim)																																													
12	Cinsiyetiniz: Öğrenim Görmekte Olduğunuz Fakülte:																																													
13																																														
14																																														
15																																														

Şekil 2.2. Anket kriterlerinin kodlanması.

Anket formunda bulunan 'kentsel alan' ana başlığı altındaki kriterler; K1 (ritm), K2 (armoni), K3 (kontrast), K4 (birlik), K5 (hiyerarşi), K6 (denge), K7 (egemenlik), K8 (kentsel alan estetiği) şeklinde, 'su ögesi' ana başlığı altındaki kriterler; S1 (suyun kenar şekli), S2 (suyun hareketi), S3 (suyun berraklığı), S4 (mekanda hakimiyet), S5 (ergonomik), S6 (orijinal), S7 (çekici), S8 (görkemli), S9 (su ögesi estetiği) şeklinde, 'kentsel alan- su ögesi ilişkisi' ana başlığı altındaki kriterler; KS1 (biçim/şekil), KS2 (renk), KS3 (doku), KS4 (ölçek/oran), KS5 (odak noktası oluşturma), KS6 (karakter kazandırma) şeklinde kodlandırılmıştır.

Puanlandırılan her bir kriter, her fotoğraf için ağırlıklı ortalama puanı ile ifade edilmiştir. Uygulanan anketlerdeki puanlandırmalara ait analiz değerleri Çizelge 2.1'de verilmiştir.

Çizelge 2.1. Anketlerin puan değerlendirilmesi.

Puan	Kriterlerin var olma durumu	Estetik bulma durumu	Beğeni durumu
5	Kesinlikle var	Çok estetik	Çok beğendim
4	Var	Estetik	Beğendim
3	Var-yok dengede	Orta derecede estetik	Orta derecede beğendim
2	Yok	Estetik değil	Beğenmedim
1	Kesinlikle yok	Hiç estetik değil	Hiç beğenmedim

3. BULGULAR VE TARTIŞMA

Bu bölümde denek gruplarına ait anketlerin analiz sonuçları verilmiş, araştırma konusunu kapsayan önceki çalışmalar çerçevesinde tartışılmıştır.

3.1. TOPLAM PUAN DEĞERLENDİRMELERİ

Yapılan anket uygulaması sonucunda öncelikli olarak her bir alanın aldığı toplam puan hesaplanmıştır. Bu işlem yapılırken ilk 10 örnek alan, toplamda 3 ana başlık altındaki 23 alt değerlendirme kriteri, son 5 örnek alan ise birinci ana başlık altındaki 8 değerlendirme kriteri açısından puanlandığı için bahsi geçen iki grubun aldığı toplam puanlar ayrı ayrı ele alınmıştır.

Çizelge 3.1’de ilk 10 örnek alan için uygulanan anket sonuçlarına göre alanların almış oldukları ortalama, minimum ve maksimum puan değerleri ile standart sapma ve standart hata miktarlarını ifade eden tanımlayıcı öge verileri görülmektedir.

En düşük minimum puan 23 puandır ve tabloda da görüldüğü gibi 3, 4, 7 ve 8 numaralı kentsel alanlar minimum 23 puan almışlardır. Bu durum en az bir kişinin tüm kriterler açısından bu alanlara 1 puan vermiş olduğunu göstermektedir.

En yüksek maksimum puan ise 115 puandır ve tablodan da görüldüğü gibi 1 ve 3 numaralı kentsel alanlar dışında kalan tüm su ögesi bulunduran kentsel alanlar maksimum 115 puan almıştır. Bu durumdan çıkarılacak sonuç, bu iki kentsel alan dışında kalan alanların en az bir kişi tarafından tüm kriterler açısından 5 puan almış olduğudur. Tabloda 4, 7 ve 8 numaralı kentsel alanların hem en düşük minimum hem de en yüksek maksimum değerini aldıkları görülmektedir. Bu da anketi cevaplayan gruplar arasında anlamlı bir fark olduğunun bir göstergesidir.

Mean sütununda görülen değerler ise alanların genel ortalama puanlarıdır. Bu durumda su ögesi bulunduran alanlardan en yüksek ortalamaya sahip olan 9 numaralı alan 90,0 puan ortalamasına sahiptir. En düşük ortalamaya sahip olan alan ise 58,9391 puan ile 3 numaralı alandır.

Çizelge 3.1. Su ögesi bulunan kentsel alanlara ait tanımlayıcı ögeler tablosu.

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
1,00	230	80,7739	14,17425	,93462	78,9324	82,6155	31,00	112,00
2,00	230	85,3739	17,18304	1,13302	83,1414	87,6064	41,00	115,00
3,00	230	58,9391	18,45887	1,21714	56,5409	61,3374	23,00	108,00
4,00	230	78,1000	18,29175	1,20612	75,7235	80,4765	23,00	115,00
5,00	230	80,3870	17,43942	1,14992	78,1212	82,6527	37,00	115,00
6,00	230	85,6870	17,81215	1,17450	83,3728	88,0012	33,00	115,00
7,00	230	81,6565	16,76629	1,10554	79,4782	83,8348	23,00	115,00
8,00	230	73,8478	19,14204	1,26219	71,3608	76,3348	23,00	115,00
9,00	230	90,0000	16,33225	1,07692	87,8781	92,1219	33,00	115,00
10,00	230	74,9696	16,67736	1,09967	72,8028	77,1363	35,00	115,00
Total	2300	78,9735	19,07458	,39773	78,1935	79,7534	23,00	115,00

Aynı tablo, kentsel alan kriterlerinin dışta tutulması ile Çizelge 3.2’de tekrar oluşturulmuştur. Böylece toplam ortalama puanlar açısından farklılık olup olmadığı incelenmiştir.

En düşük minimum puan 15 puandır ve çizelgede de görüldüğü gibi 3, 4, 5, 7 ve 8 numaralı kentsel alanlar minimum 15 puan almışlardır. Bu durum en az bir kişinin “su ögesi” ve “su ögesi-kentsel alan ilişkisi” ana başlıkları altındaki 15 kriter açısından bu alanlara 1 puan vermiş olduğunu göstermektedir.

En yüksek maksimum puan 75 puandır ve çizelgede görüldüğü gibi 1 ve 3 numaralı alanlar dışındaki tüm alanlar 75 puan almıştır. Bu da bu iki alan dışında kalan su ögesi bulunduran kentsel alanların, en az bir kişi tarafından 15 kriterin tümü açısından 5 puan almış olduğunu göstermektedir.

Çizelge 3.2. Su ögesi bulunan kentsel alanlara ait ikinci ve üçüncü ana başlıklar için toplam ve ortalama tablosu.

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
1,00	230	52,8000	10,32079	,68053	51,4591	54,1409	18,00	73,00
2,00	230	54,7391	12,60733	,83130	53,1012	56,3771	20,00	75,00
3,00	230	38,4043	13,10678	,86424	36,7015	40,1072	15,00	72,00
4,00	230	50,4435	12,92720	,85239	48,7639	52,1230	15,00	75,00
5,00	230	50,3391	13,97339	,92138	48,5237	52,1546	15,00	75,00
6,00	230	55,0435	12,69659	,83719	53,3939	56,6931	17,00	75,00
7,00	230	53,5217	11,76394	,77569	51,9933	55,0501	15,00	75,00
8,00	230	48,1652	12,98836	,85643	46,4777	49,8527	15,00	75,00
9,00	230	59,2174	11,13850	,73445	57,7702	60,6645	17,00	75,00
10,00	230	47,9957	11,86882	,78261	46,4536	49,5377	17,00	75,00
Total	2300	51,0670	13,45674	,28059	50,5167	51,6172	15,00	75,00

Genel ortalama puanları açısından alanlara baktığımızda izelge 3.1’deki gibi en ysek genel ortalama puanı 9 numaralı alanın, en dsek genel ortalama puanı ise 3 numaralı alanın aldığı görülmektedir. 9 numaralı alan 59,2174 puan ile en ysek, 3 numaralı alan ise 38,4043 puan ile en dsek genel ortalamaya sahiptir.

Çizelge 3.3’te 15 kentsel alanın kentsel alan ana başlığı altındaki kriterler açısından almış oldukları ortalama, minimum ve maksimum puan değerleri ile standart sapma ve standart hata miktarlarını ifade eden tanımlayıcı oğe verileri görülmektedir.

En dsek minimum puan 8 puandır ve çizelgede grldğu gibi 3, 4, 7, 8, 11 ve 14 numaralı kentsel alanlar minimum 8 puan almışlardır. Bu durum en az bir kişinin birinci ana başlık altındaki 8 kriterin tümü için bu alanlara 1 puan vermiş olduğunu göstermektedir.

En ysek maksimum puan ise 40 puandır ve çizelgede grldğu gibi 3 numaralı kentsel alan dışında kalan tüm kentsel alanlar maksimum 40 puan almıştır. Bu durumdan çıkarılan sonuç, 3 numaralı kentsel alan dışında kalan alanların en az bir kişi tarafından 8 kriterin tümü açısından 5 puan almış olduğudur.

Alanların genel ortalama puanları açısından izelge incelendiğinde tüm alanların genel ortalamasının 28,6843 olduğu görülmektedir. Genel ortalaması en ysek olan alan 31,6783 ile 12 numaralı alandır. Genel ortalaması en dsek olan alan ise, 20,5348 ile 3 numaralı alan olmuştur.

Çizelge 3.3. Kentsel alan ana başlığı için tüm alanlara ait toplam ve ortalama tablosu.

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
1,00	230	27,9739	5,12458	,33790	27,3081	28,6397	13,00	40,00
2,00	230	30,6348	5,66893	,37380	29,8983	31,3713	14,00	40,00
3,00	230	20,5348	6,58675	,43432	19,6790	21,3906	8,00	39,00
4,00	230	27,6565	6,32106	,41680	26,8353	28,4778	8,00	40,00
5,00	230	30,0478	5,75879	,37972	29,2996	30,7960	14,00	40,00
6,00	230	30,6435	6,35031	,41873	29,8184	31,4685	10,00	40,00
7,00	230	28,1348	6,22813	,41067	27,3256	28,9440	8,00	40,00
8,00	230	25,6826	6,98590	,46064	24,7750	26,5902	8,00	40,00
9,00	230	30,7826	6,05691	,39938	29,9957	31,5695	10,00	40,00
10,00	230	26,9739	6,10170	,40233	26,1812	27,7667	12,00	40,00
11,00	230	28,2000	6,19085	,40821	27,3957	29,0043	8,00	40,00
12,00	230	31,6783	5,45973	,36000	30,9689	32,3876	14,00	40,00
13,00	230	31,4609	5,76359	,38004	30,7120	32,2097	13,00	40,00
14,00	230	28,4826	6,82131	,44978	27,5964	29,3689	8,00	40,00
15,00	230	31,3783	6,68312	,44067	30,5100	32,2466	9,00	40,00
Total	3450	28,6843	6,75936	,11508	28,4587	28,9100	8,00	40,00

Çizelge 3.4’te su ögesi bulunan 10 kentsel alanın “su ögesi” ana başlığı altındaki kriterler açısından almış oldukları ortalama, minimum ve maksimum puan değerleri ile standart sapma ve standart hata miktarlarını ifade eden tanımlayıcı öge verileri görülmektedir.

En düşük minimum puan 9’dur ve çizelgede görüldüğü gibi 6 ve 10 numaralı alanlar dışındaki alanlar su ögesi açısından belirlenen kriterler açısından minimum 9 puan almıştır. Bu durum en az bir kişinin ikinci ana başlık altındaki 9 kriterin tümü için bu alanlara 1 puan vermiş olduğunu göstermektedir.

En yüksek maksimum puan ise 45 puandır ve çizelgede görüldüğü gibi 3 numaralı kentsel alan dışında kalan tüm kentsel alanlar maksimum 45 puan almıştır. Bu durumdan çıkarılan sonuç, 3 numaralı kentsel alan dışında kalan alanların en az bir kişi tarafından 9 kriterin tümü açısından 5 puan almış olduğudur.

Alanları ikinci ana başlığın genel ortalama puanları açısından incelendiğinde su ögeleri açısından genel ortalamasının 30,5587 olduğu görülmektedir. Genel ortalaması en yüksek olan alan 36,0783 ile 9 numaralı alandır. Genel ortalaması en düşük olan alan ise, 23,1609 ile 3 numaralı alan olmuştur.

Çizelge 3.4. Su ögesi ana başlığı için toplam ve ortalama tablosu.

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
1,00	230	31,2174	6,74331	,44464	30,3413	32,0935	9,00	45,00
2,00	230	33,0348	8,42945	,55582	31,9396	34,1300	9,00	45,00
3,00	230	23,1609	8,70653	,57409	22,0297	24,2920	9,00	44,00
4,00	230	29,9826	8,39628	,55363	28,8917	31,0735	9,00	45,00
5,00	230	29,5391	9,81647	,64728	28,2637	30,8145	9,00	45,00
6,00	230	32,6304	8,07703	,53258	31,5810	33,6798	10,00	45,00
7,00	230	32,2130	7,39602	,48768	31,2521	33,1740	9,00	45,00
8,00	230	28,7696	8,32967	,54924	27,6874	29,8518	9,00	45,00
9,00	230	36,0783	7,11005	,46882	35,1545	37,0020	9,00	45,00
10,00	230	28,9609	7,55783	,49835	27,9789	29,9428	11,00	45,00
Total	2300	30,5587	8,71538	,18173	30,2023	30,9151	9,00	45,00

Çizelge 3.5’te su ögesi bulunan 10 kentsel alanın “kentsel alan - su ögesi ilişkisi” ana başlığı altındaki kriterler açısından almış oldukları ortalama, minimum ve maksimum puan değerleri ile standart sapma ve standart hata miktarlarını ifade eden tanımlayıcı öge verileri görülmektedir.

En düşük minimum puan 6'dır ve çizelgede görüldüğü gibi 1, 2 ve 9 numaralı alanlar dışındaki alanlar bu başlık altındaki 6 kriter açısından minimum 6 puan almıştır. Bu durum en az bir kişinin üçüncü ana başlık altındaki 6 kriterin tümü için bu üç alan dışında kalan alanlara 1 puan vermiş olduğunu göstermektedir.

En yüksek maksimum puan ise 30 puandır ve çizelgede görüldüğü gibi 3 numaralı kentsel alan dışında kalan tüm kentsel alanlar maksimum 30 puan almıştır. Bu durumdan çıkarılan sonuç, 3 numaralı kentsel alan dışında kalan alanların en az bir kişi tarafından 6 kriterin tümü açısından 5 puan almış olduğudur.

Alanları üçüncü ana başlığın genel ortalama puanları açısından incelendiğinde "kentsel alan – su ögesi ilişkisi" açısından genel ortalamasının 20,4909 olduğu görülmektedir. Genel ortalaması en yüksek olan alan 23,1391 ile 9 numaralı alandır. Genel ortalaması en düşük olan alan ise, 15,1565 ile 3 numaralı alan olmuştur.

Çizelge 3.5. Kentsel alan - su ögesi ilişkisi ana başlığı için toplam ve ortalama tablosu.

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
1,00	230	21,5826	4,39826	,29001	21,0112	22,1540	9,00	30,00
2,00	230	21,7043	5,16111	,34031	21,0338	22,3749	8,00	30,00
3,00	230	15,1565	5,69009	,37519	14,4172	15,8958	6,00	28,00
4,00	230	20,4609	5,34371	,35235	19,7666	21,1551	6,00	30,00
5,00	230	20,8000	5,44316	,35891	20,0928	21,5072	6,00	30,00
6,00	230	22,4130	5,21911	,34414	21,7350	23,0911	6,00	30,00
7,00	230	21,3087	5,10376	,33653	20,6456	21,9718	6,00	30,00
8,00	230	19,3957	5,43922	,35865	18,6890	20,1023	6,00	30,00
9,00	230	23,1391	4,63306	,30550	22,5372	23,7411	8,00	30,00
10,00	230	18,9478	5,00191	,32982	18,2980	19,5977	6,00	30,00
Total	2300	20,4909	5,57720	,11629	20,2628	20,7189	6,00	30,00

3.2. 'KENTSEL ALAN (K)' ANA BAŞLIĞI DEĞERLENDİRMELERİ

Çizelge 3.6'da fotoğrafları puanlanan alanların, kentsel alan değerlendirme kriterlerine göre her bir kriter açısından almış oldukları ortalama, minimum ve maksimum puan değerleri ile standart sapma ve standart hata miktarlarının farklı fakültelerde okuyan peyzaj mimarlığı öğrencileri arasındaki dağılımı verilmiştir. Buna göre örnek alanların her bir kriter açısından en az 1 ve en çok 5 puan aldığı görülmektedir.

K1 satırında görülen ritim kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,9902 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı ise 3,6352 ile mimarlık fakültesi öğrencileri vermiştir. K2 satırında görülen armoni kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,8039 ile yine

orman fakültesi, en az ortalama puanı ise 3,4791 ile ziraat fakültesi öğrencilerinin verdiği görülmektedir. K3 satırında görülen kontrast kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,9098 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı ise 3,3436 ile mimarlık fakültesi öğrencilerinin verdiği görülmektedir. K4 satırında görülen birlik kriterine göre en yüksek ortalama puanı 4,1118 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı 3,5297 ile mimarlık fakültesi öğrencileri tarafından verilmiştir. K5 satırında görülen hiyerarşi kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,8373 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı 3,3150 ile mimarlık fakültesi öğrencileri tarafından verilmiştir. K6 satırında görülen denge kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,9804 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı 3,5480 ile mimarlık fakültesi öğrencileri tarafından verilmiştir. K7 satırında görülen egemenlik kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,9412 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı 3,2107 ile güzel sanatlar fakültesi öğrencileri tarafından verilmiştir. K8 satırında görülen kentsel alanların estetiği kriterine göre en yüksek ortalama puanı 4,1216 ile yine orman fakültesi, en az ortalama puanı ise 3,5443 ile mimarlık fakültesi öğrencileri tarafından verildiği görülmektedir.

Çizelge 3.6 tüm kriterler açısından incelendiğinde en yüksek ortalama puanın ‘estetik’ kriterine orman fakültesi, en düşük puanın ise ‘egemenlik’ kriterine güzel sanatlar fakültesi öğrencileri tarafından verildiği görülmektedir.

Çizelge 3.7.’de ise kentsel alan değerlendirme kriterlerine göre her bir kriter açısından farklı fakültelerde okuyan peyzaj mimarlığı bölümü öğrencilerinin, değerlendirme düzeyi arasındaki farklar görülmektedir. Buna göre, her bir değerlendirme kriteri açısından, farklı fakültelerde okuyan peyzaj mimarlığı bölümü öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır ve istatistiksel olarak açıklanabilmektedir.

Bu farkların farklı fakültelerde okuyan öğrenciler arasında nasıl bir ilişkiye sahip olduğunun detaylı bir şekilde açıklanabilmesi için Tukey testinden yararlanılmış, her bir değerlendirme kriteri için fakülteler arası farkların varlığı ya da yokluğu ortaya konulmuştur.

Çizelge 3.6. Kentsel alan ana başlığı kriterlerine göre tanımlayıcı öğeler tablosu.

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum	
					Lower Bound	Upper Bound			
K1	Orman	510	3,9902	1,07385	,04755	3,8968	4,0836	1,00	5,00
	Ziraat	1200	3,7442	1,07378	,03100	3,6834	3,8050	1,00	5,00
	Mimarlık	1365	3,6352	1,12304	,03040	3,5755	3,6948	1,00	5,00
	GuzSanat	375	3,8933	1,18788	,06134	3,7727	4,0140	1,00	5,00
	Total	3450	3,7536	1,11301	,01895	3,7165	3,7908	1,00	5,00
K2	Orman	510	3,8039	1,00333	,04443	3,7166	3,8912	1,00	5,00
	Ziraat	1123	3,4791	1,06402	,03175	3,4168	3,5414	1,00	5,00
	Mimarlık	1365	3,5516	1,09237	,02957	3,4936	3,6096	1,00	5,00
	GuzSanat	375	3,6053	1,09152	,05637	3,4945	3,7162	1,00	5,00
	Total	3373	3,5716	1,07461	,01850	3,5353	3,6079	1,00	5,00
K3	Orman	510	3,9098	,95256	,04218	3,8269	3,9927	1,00	5,00
	Ziraat	1200	3,4450	1,11789	,03227	3,3817	3,5083	1,00	5,00
	Mimarlık	1365	3,3436	1,17084	,03169	3,2814	3,4058	1,00	5,00
	GuzSanat	375	3,3920	1,24679	,06438	3,2654	3,5186	1,00	5,00
	Total	3450	3,4678	1,14667	,01952	3,4295	3,5061	1,00	5,00
K4	Orman	510	4,1118	,99964	,04426	4,0248	4,1987	1,00	5,00
	Ziraat	1200	3,5808	1,08372	,03128	3,5195	3,6422	1,00	5,00
	Mimarlık	1365	3,5297	1,15069	,03115	3,4686	3,5908	1,00	5,00
	GuzSanat	375	3,6933	1,19237	,06157	3,5723	3,8144	1,00	5,00
	Total	3450	3,6513	1,12814	,01921	3,6136	3,6890	1,00	5,00
K5	Orman	510	3,8373	1,04843	,04643	3,7460	3,9285	1,00	5,00
	Ziraat	1200	3,4483	1,19451	,03448	3,3807	3,5160	1,00	5,00
	Mimarlık	1365	3,3150	1,12768	,03052	3,2551	3,3749	1,00	5,00
	GuzSanat	375	3,4747	1,18537	,06121	3,3543	3,5950	1,00	5,00
	Total	3450	3,4559	1,15885	,01973	3,4173	3,4946	1,00	5,00
K6	Orman	510	3,9804	,98695	,04370	3,8945	4,0663	1,00	5,00
	Ziraat	1200	3,5817	1,07438	,03101	3,5208	3,6425	1,00	5,00
	Mimarlık	1365	3,5480	1,12689	,03050	3,4882	3,6078	1,00	5,00
	GuzSanat	375	3,6987	1,20710	,06233	3,5761	3,8212	1,00	5,00
	Total	3450	3,6400	1,10783	,01886	3,6030	3,6770	1,00	5,00
K7	Orman	510	3,9412	1,02065	,04519	3,8524	4,0300	1,00	5,00
	Ziraat	1200	3,5492	1,13298	,03271	3,4850	3,6133	1,00	5,00
	Mimarlık	1365	3,4007	1,17520	,03181	3,3383	3,4631	1,00	5,00
	GuzSanat	375	3,2107	1,35271	,06985	3,0733	3,3480	1,00	5,00
	Total	3450	3,5116	1,17774	,02005	3,4723	3,5509	1,00	5,00
K8	Orman	510	4,1216	1,02471	,04537	4,0324	4,2107	1,00	5,00
	Ziraat	1200	3,7717	1,14118	,03294	3,7070	3,8363	1,00	5,00
	Mimarlık	1365	3,5443	1,21107	,03278	3,4800	3,6086	1,00	5,00
	GuzSanat	375	3,5760	1,29745	,06700	3,4443	3,7077	1,00	5,00
	Total	3450	3,7122	1,18720	,02021	3,6725	3,7518	1,00	5,00

K1: Ritim **K2:** Armoni **K3:** Kontrast **K4:** Birlik **K5:** Hiyerarşi **K6:** Denge **K7:** Egemenlik **K8:** Estetik

Çizelge 3.7. Kentsel alan değerlendirme kriterleri anova tablosu

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
K1	Between Groups	55,124	3	18,375	15,014	,000
	Within Groups	4217,456	3446	1,224		
	Total	4272,580	3449			
K2	Between Groups	38,111	3	12,704	11,100	,000
	Within Groups	3855,849	3369	1,145		
	Total	3893,959	3372			
K3	Between Groups	123,475	3	41,158	32,151	,000
	Within Groups	4411,453	3446	1,280		
	Total	4534,929	3449			
K4	Between Groups	134,949	3	44,983	36,434	,000
	Within Groups	4254,570	3446	1,235		
	Total	4389,519	3449			
K5	Between Groups	101,463	3	33,821	25,726	,000
	Within Groups	4530,340	3446	1,315		
	Total	4631,803	3449			
K6	Between Groups	76,023	3	25,341	21,008	,000
	Within Groups	4156,857	3446	1,206		
	Total	4232,880	3449			
K7	Between Groups	146,545	3	48,848	36,298	,000
	Within Groups	4637,491	3446	1,346		
	Total	4784,036	3449			
K8	Between Groups	135,137	3	45,046	32,845	,000
	Within Groups	4726,052	3446	1,371		
	Total	4861,189	3449			

Buna göre Çizelge 3.8’de kentsel alan değerlendirme kriterlerinden ritim ögesinin, fakülteler arasındaki farklılıkların ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile ziraat ve mimarlık fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlı olmakla birlikte pozitif yönlüdür ve istatistiksel olarak açıklanabilmektedir. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer iki fakülteye göre ritim ögesini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Ayrıca mimarlık fakültesi öğrencileri ile güzel sanatlar fakültesi öğrencileri arasındaki değerlendirme farkı da anlamlı bulunmuştur fakat bu fark negatif yönlüdür yani mimarlık fakültesi öğrencilerinin ritim kriteri açısından yaptıkları değerlendirme, güzel sanatlar fakültesi öğrencilerine göre daha düşük puan almıştır. Tabloda görüldüğü gibi, egemenlik ögesini değerlendirme puanlarını en yüksekten en düşüğe doğru şöyle sıralayabiliriz; orman, güzel sanatlar, ziraat ve mimarlık. Bu anlamlı farkların dışında diğer ikili karşılaştırmalar arasındaki değerlendirme farkları anlamlı bulunamamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,35503), en düşük ortalama farkın ise orman ve ziraat fakültesi öğrencileri arasında (0,24603) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.8. ‘Kentsel alan’ – ritim kriteri tukey tablosu.

(I) fakulte	(J) fakulte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,24603*	,05848	,000	,0957	,3963
	Mimarlik	,35503*	,05741	,000	,2075	,5026
	GuzSanat	,09686	,07526	,571	-,0966	,2903
Ziraat	Orman	-,24603*	,05848	,000	-,3963	-,0957
	Mimarlik	-,10900	,04378	,062	-,0035	,2215
	GuzSanat	-,14917	,06545	,103	-,3174	,0191
Mimarlik	Orman	-,35503*	,05741	,000	-,5026	-,2075
	Ziraat	-,10900	,04378	,062	-,2215	,0035
	GuzSanat	-,25817*	,06450	,000	-,4240	-,0924
GuzSanat	Orman	-,09686	,07526	,571	-,2903	,0966
	Ziraat	,14917	,06545	,103	-,0191	,3174
	Mimarlik	,25817*	,06450	,000	,0924	,4240

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.9’da kentsel alan değerlendirme kriterlerinden armoni ögesinin, fakülteler arasındaki farklılıkların ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile hem ziraat, hem mimarlık, hem de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır ve pozitif

yönlüdür. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer tüm fakülterlere göre armoni ögesini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Tabloda görüldüğü gibi, egemenlik ögesini değerlendirme puanlarını en yüksekten en düşüğe doğru şöyle sıralayabiliriz; orman, güzel sanatlar, mimarlık ve ziraat. Ve yine tabloda dikkati çektiği üzere sadece orman fakültesi öğrenci ile diğer fakülteler arasındaki ikili karşılaştırmalardaki farklar anlamlı bulunmuştur. Bunların dışında hiçbir ikili karşılaştırmalar arasındaki değerlendirme farkları anlamlı bulunamamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Bu durum, ziraat, mimarlık ve güzel sanatlar fakültelerinin armoni kriterini yakın puanlarda değerlendirdiğini göstermektedir. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve ziraat fakültesi öğrencileri arasında (0,32485), en düşük ortalama farkın ise orman ve güzel sanatlar fakültesi öğrencileri arasında (0,19859) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.9. ‘Kentsel alan’ - armoni kriteri tukey tablosu.

(I) fakülte	(J) fakülte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,32485*	,05713	,000	,1780	,4717
	Mimarlık	,25227*	,05552	,000	,1096	,3950
	GuzSanat	,19859*	,07277	,032	,0115	,3856
Ziraat	Orman	-,32485*	,05713	,000	-,4717	-,1780
	Mimarlık	-,07257	,04310	,332	-,1834	,0382
	GuzSanat	-,12626	,06381	,196	-,2903	,0377
Mimarlık	Orman	-,25227*	,05552	,000	-,3950	-,1096
	Ziraat	,07257	,04310	,332	-,0382	,1834
	GuzSanat	-,05368	,06237	,825	-,2140	,1066
GuzSanat	Orman	-,19859*	,07277	,032	-,3856	-,0115
	Ziraat	,12626	,06381	,196	-,0377	,2903
	Mimarlık	,05368	,06237	,825	-,1066	,2140

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.10’da kentsel alan değerlendirme kriterlerinden kontrast ögesinin, fakülteler arasındaki farklılıkların ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile hem ziraat, hem mimarlık, hem de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır ve pozitif yönlüdür. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer tüm fakülterlere göre armoni ögesini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Tabloda dikkati çektiği üzere sadece orman fakültesi öğrenci ile diğer fakülteler arasındaki farklar anlamlı bulunmuştur. Ayrıca yine tabloda görüldüğü gibi, egemenlik ögesini değerlendirme puanlarını en yüksekten en düşüğe doğru şöyle sıralayabiliriz; orman, ziraat, güzel sanatlar ve mimarlık. Bunların

dışında hiçbir ikili karşılaştırmalar arasındaki değerlendirme farkları anlamlı bulunamamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Bu durum, ziraat, mimarlık ve güzel sanatlar fakültelerinin kontrast kriterini yakın puanlarda değerlendirdiğini göstermektedir. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,56621), en düşük ortalama farkın ise orman ve ziraat fakültesi öğrenci arasında (0,46480) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.10. ‘Kentsel alan’ - kontrast kriteri tukey tablosu.

(I) fakulte	(J) fakulte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,46480*	,05981	,000	,3111	,6185
	Mimarlik	,56621*	,05872	,000	,4153	,7171
	GuzSanat	,51780*	,07697	,000	,3200	,7156
Ziraat	Orman	-,46480*	,05981	,000	-,6185	-,3111
	Mimarlik	,10141	,04477	,107	-,0137	,2165
	GuzSanat	,05300	,06694	,858	-,1190	,2250
Mimarlik	Orman	-,56621*	,05872	,000	-,7171	-,4153
	Ziraat	-,10141	,04477	,107	-,2165	,0137
	GuzSanat	-,04841	,06597	,883	-,2180	,1211
GuzSanat	Orman	-,51780*	,07697	,000	-,7156	-,3200
	Ziraat	-,05300	,06694	,858	-,2250	,1190
	Mimarlik	,04841	,06597	,883	-,1211	,2180

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.11’de kentsel alan değerlendirme kriterlerinden birlik ögesinin, fakülteler arasındaki farklılıkların ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile hem ziraat, hem mimarlık, hem de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır ve pozitif yönlüdür. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer tüm fakültele göre birlik ögesini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Tabloda dikkati çektiği üzere sadece orman fakültesi öğrenci ile diğer fakülteler arasındaki farklar anlamlı bulunmuştur. Bunların dışında hiçbir ikili karşılaştırmalar arasındaki değerlendirme farkları anlamlı bulunamamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Bu durum, ziraat, mimarlık ve güzel sanatlar fakültelerinin birlik kriterini yakın puanlarda değerlendirdiğini göstermektedir. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,58209), en düşük ortalama farkın ise orman ve güzel sanatlar fakültesi öğrenci arasında (0,41843) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.11. ‘Kentsel alan’ - birlik kriteri tukey tablosu

(I) fakulte	(J) fakulte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,53093*	,05873	,000	,3800	,6819
	Mimarlik	,58209*	,05767	,000	,4339	,7303
	GuzSanat	,41843*	,07559	,000	,2242	,6127
Ziraat	Orman	-,53093*	,05873	,000	-,6819	-,3800
	Mimarlik	,05116	,04397	,650	-,0619	,1642
	GuzSanat	-,11250	,06574	,318	-,2815	,0565
Mimarlik	Orman	-,58209*	,05767	,000	-,7303	-,4339
	Ziraat	-,05116	,04397	,650	-,1642	,0619
	GuzSanat	-,16366	,06478	,056	-,3302	,0028
GuzSanat	Orman	-,41843*	,07559	,000	-,6127	-,2242
	Ziraat	,11250	,06574	,318	-,0565	,2815
	Mimarlik	,16366	,06478	,056	-,0028	,3302

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.12’de kentsel alan değerlendirme kriterlerinden hiyerarşi ögesinin, fakülteler arasındaki farklılıkların ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile hem ziraat, hem mimarlık, hem de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır ve pozitif yönlüdür. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer tüm fakültele göre birlik ögesini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla güzel sanatlar, ziraat ve mimarlık fakültesi gelmektedir. Ayrıca ziraat ve mimarlık fakültesi öğrencilerinin değerlendirmeleri arasındaki fark da anlamlı ve pozitif yönlüdür. Yani ziraat fakültesi öğrencileri hiyerarşi ögesini mimarlık fakültesi öğrencilerine göre daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,52224), en düşük ortalama farkın ise ziraat ve mimarlık fakültesi öğrenci arasında (0,13332) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.13’te kentsel alan değerlendirme kriterlerinden denge ögesinin, fakülteler arasındaki farklılıkların ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile hem ziraat, hem mimarlık, hem de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır ve pozitif yönlüdür. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer tüm fakültele göre armoni ögesini daha yüksek puanda değerlendirmiştir.

Çizelge 3.12. ‘Kentsel alan’ - hiyerarşi kriteri tukey tablosu.

(I) fakulte	(J) fakulte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,38892*	,06061	,000	,2331	,5447
	Mimarlik	,52224*	,05951	,000	,3693	,6752
	GuzSanat	,36259*	,07800	,000	,1621	,5631
Ziraat	Orman	-,38892*	,06061	,000	-,5447	-,2331
	Mimarlik	,13332*	,04537	,017	,0167	,2499
	GuzSanat	-,02633	,06783	,980	-,2007	,1480
Mimarlik	Orman	-,52224*	,05951	,000	-,6752	-,3693
	Ziraat	-,13332*	,04537	,017	-,2499	-,0167
	GuzSanat	-,15965	,06685	,080	-,3315	,0122
GuzSanat	Orman	-,36259*	,07800	,000	-,5631	-,1621
	Ziraat	,02633	,06783	,980	-,1480	,2007
	Mimarlik	,15965	,06685	,080	-,0122	,3315

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla güzel sanatlar, ziraat ve mimarlık fakültesi gelmektedir. Tabloda dikkati çektiği üzere sadece orman fakültesi öğrenci ile diğer fakülteler arasındaki farklar anlamlı bulunmuştur. Bunların dışında hiçbir ikili karşılaştırmalar arasındaki değerlendirme farkları anlamlı bulunamamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Bu durum bu üç fakültenin denge kriterini yakın puanlarda değerlendirdiğini göstermektedir. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,43241), en düşük ortalama farkın ise orman ve güzel sanatlar fakültesi öğrenci arasında (0,28173) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.13. ‘Kentsel alan’ - denge kriteri tukey tablosu.

(I) fakulte	(J) fakulte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,39873*	,05806	,000	,2495	,5479
	Mimarlik	,43241*	,05700	,000	,2859	,5789
	GuzSanat	,28173*	,07471	,001	,0897	,4738
Ziraat	Orman	-,39873*	,05806	,000	-,5479	-,2495
	Mimarlik	,03368	,04346	,866	-,0780	,1454
	GuzSanat	-,11700	,06498	,273	-,2840	,0500
Mimarlik	Orman	-,43241*	,05700	,000	-,5789	-,2859
	Ziraat	-,03368	,04346	,866	-,1454	,0780
	GuzSanat	-,15068	,06404	,087	-,3153	,0139
GuzSanat	Orman	-,28173*	,07471	,001	-,4738	-,0897
	Ziraat	,11700	,06498	,273	-,0500	,2840
	Mimarlik	,15068	,06404	,087	-,0139	,3153

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.14'te kentsel alan değerlendirme kriterlerinden egemenlik ögesinin, fakülteler arasındaki farklılıkların ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, tüm ikili karşılaştırmalar anlamlı bulunmuş ve istatistiksel olarak açıklanabilmektedir. Tablodan da görüldüğü gibi, egemenlik ögesini değerlendirme puanlarını en yüksekten en düşüğe doğru şöyle sıralayabiliriz; orman, ziraat, mimarlık ve güzel sanatlar. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve güzel sanatlar fakültesi öğrencileri arasında (0,73051), en düşük ortalama farkın ise ziraat ve mimarlık fakültesi öğrenci arasında (0,14843) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.14. 'Kentsel alan' - egemenlik kriteri tukey tablosu.

(I) fakülte	(J) fakülte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,39201*	,06132	,000	,2344	,5496
	Mimarlık	,54044*	,06021	,000	,3857	,6952
	GuzSanat	,73051*	,07891	,000	,5277	,9333
Ziraat	Orman	-,39201*	,06132	,000	-,5496	-,2344
	Mimarlık	,14843*	,04591	,007	,0304	,2664
	GuzSanat	,33850*	,06863	,000	,1621	,5149
Mimarlık	Orman	-,54044*	,06021	,000	-,6952	-,3857
	Ziraat	-,14843*	,04591	,007	-,2664	-,0304
	GuzSanat	,19007*	,06764	,026	,0162	,3639
GuzSanat	Orman	-,73051*	,07891	,000	-,9333	-,5277
	Ziraat	-,33850*	,06863	,000	-,5149	-,1621
	Mimarlık	-,19007*	,06764	,026	-,3639	-,0162

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.15'te kentsel alan değerlendirme kriterlerinden estetik ögesinin, fakülteler arasındaki farklılıkların ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile hem ziraat, hem mimarlık, hem de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır ve pozitif yönlüdür. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer tüm fakültele göre armoni ögesini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla ziraat, güzel sanatlar ve mimarlık fakültesi gelmektedir. Ayrıca ziraat fakültesi ile mimarlık ve güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasında da anlamlı ve pozitif yönlü farklar olduğu görülmektedir. Yani ziraat fakültesi öğrencileri estetik ögesini mimarlık ve güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinden daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Fakat orman ve ziraat ile mimarlık ve güzel sanatlar fakülteleri arasındaki ikili karşılaştırmalarda anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu da estetik kriterine bu fakülte öğrencilerinin yakın puanlar verdiğini göstermektedir. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve

mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,57725), en düşük ortalama farkın ise ziraat ve güzel sanatlar fakültesi öğrenci arasında (0,19567) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.15. ‘Kentsel alan’ - estetik kriteri tukey tablosu.

(I) fakulte	(J) fakulte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,34990*	,06190	,000	,1908	,5090
	Mimarlık	,57725*	,06078	,000	,4210	,7335
	GuzSanat	,54557*	,07966	,000	,3408	,7503
Ziraat	Orman	-,34990*	,06190	,000	-,5090	-,1908
	Mimarlık	,22734*	,04634	,000	,1082	,3465
	GuzSanat	,19567*	,06928	,025	,0176	,3737
Mimarlık	Orman	-,57725*	,06078	,000	-,7335	-,4210
	Ziraat	-,22734*	,04634	,000	-,3465	-,1082
	GuzSanat	-,03168	,06828	,967	-,2072	,1438
GuzSanat	Orman	-,54557*	,07966	,000	-,7503	-,3408
	Ziraat	-,19567*	,06928	,025	-,3737	-,0176
	Mimarlık	,03168	,06828	,967	-,1438	,2072

*. The mean difference is significant at the .05 level.

3.3. ‘SU ÖĞESİ (S)’ ANA BAŞLIĞI DEĞERLENDİRMELERİ

Çizelge 3.16’da fotoğrafları puanlanan su ögesi bulunduran kentsel alanların, su ögesi değerlendirme kriterlerine göre her bir kriter açısından almış oldukları ortalama, minimum ve maksimum puan değerleri ile standart sapma ve standart hata miktarları görülmektedir. Buna göre örnek alanların her bir kriter açısından en az 1 ve en çok 5 puan aldığı görülmektedir.

S1 satırında görülen “kenar şekli” kriterine göre en yüksek ortalama puanı 4,0618 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı ise 3,2143 ile mimarlık fakültesi öğrencileri vermiştir. S2 satırında görülen “su hareketi” kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,8706 ile yine orman fakültesi, en az ortalama puanı ise 3,1253 ile mimarlık fakültesi öğrencilerinin verdiği görülmektedir. S3 satırında görülen “suyun berraklığı” kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,9294 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı ise 3,2626 ile mimarlık fakültesi öğrencilerinin verdiği görülmektedir. S4 satırında görülen “mekanda hakimiyet” kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,9794 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı 3,2720 ile güzel sanatlar fakültesi öğrencileri tarafından vermiştir. S5 satırında görülen “ergonomik” kriterine göre en yüksek ortalama puanı

3,6471 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı 3,0681 ile mimarlık fakültesi öğrencileri tarafından vermiştir. S6 satırında görülen “orijinal” kriterine göre en yüksek ortalama puanı 4,0324 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı 3,1901 ile mimarlık fakültesi öğrencileri tarafından vermiştir. S7 satırında görülen “çekici” kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,9912 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı 3,2077 ile mimarlık fakültesi öğrencileri tarafından verilmiştir. S8 satırında görülen “görmeli” kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,7735 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı 3,0800 ile güzel sanatlar fakültesi grubuna aittir. S9 satırında görülen kentsel alanlardaki “su ögesinin estetiği” kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,9824 ile yine orman fakültesi, en az ortalama puanı ise 3,1626 ile mimarlık fakültesi öğrencileri tarafından verildiği görülmektedir. Çizelge 3.16 tüm kriterler açısından incelendiğinde en yüksek ortalama puanın ‘su ögesinin kenar şekli’ kriterine orman fakültesi, en düşük puanın ise ‘ergonomik’ kriterine mimarlık fakültesi öğrencileri tarafından verildiği görülmektedir.

Çizelge 3.17’de ise “su ögesi” ana başlığı altındaki değerlendirme kriterlerine göre her bir kriter açısından farklı fakültelerde okuyan peyzaj mimarlığı bölümü öğrencilerinin, değerlendirme düzeyi arasındaki farklar görülmektedir. Buna göre, her bir değerlendirme kriteri açısından, farklı fakültelerde okuyan peyzaj mimarlığı bölümü öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır ve istatistiksel olarak açıklanabilmektedir.

Bu farkların farklı fakültelerde okuyan öğrenciler arasında nasıl bir ilişkiye sahip olduğunun detaylı bir şekilde açıklanabilmesi için Tukey testinden yararlanılmış, her bir değerlendirme kriteri için fakülteler arası farkların varlığı ya da yokluğu ortaya konulmuştur.

Buna göre Çizelge 3.18’de su ögelerinin değerlendirme kriterlerinden ‘kenar şekli’nin, fakülteler arasındaki farklılıkların ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile diğer fakülte öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlı olmakla birlikte pozitif yönlüdür ve istatistiksel olarak açıklanabilmektedir. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer fakülte öğrencilerine göre kenar şekli kriterini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla güzel sanatlar, ziraat ve mimarlık fakültesi gelmektedir. Güzel

sanatlar ile mimarlık fakültesi öğrencileri değerlendirme farkı da anlamlı ve pozitif yönlüdür.

Çizelge 3.16. Su ögesi ana başlığı kriterlerine göre tanımlayıcı öğeler tablosu.

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
						Lower Bound	Upper Bound		
S1	Orman	340	4,0618	1,02146	,05540	3,9528	4,1707	1,00	5,00
	Ziraat	799	3,5582	1,15852	,04099	3,4777	3,6386	1,00	5,00
	Mimarlık	910	3,2143	1,23178	,04083	3,1341	3,2944	1,00	5,00
	GuzSanat	251	3,5976	1,29670	,08185	3,4364	3,7588	1,00	5,00
	Total	2300	3,5009	1,21807	,02540	3,4511	3,5507	1,00	5,00
S2	Orman	340	3,8706	1,19772	,06496	3,7428	3,9984	1,00	5,00
	Ziraat	800	3,3075	1,24996	,04419	3,2208	3,3942	1,00	5,00
	Mimarlık	910	3,1253	1,28960	,04275	3,0414	3,2092	1,00	5,00
	GuzSanat	250	3,4680	1,39454	,08820	3,2943	3,6417	1,00	5,00
	Total	2300	3,3361	1,29797	,02706	3,2830	3,3892	1,00	5,00
S3	Orman	340	3,9294	1,03380	,05607	3,8191	4,0397	1,00	5,00
	Ziraat	800	3,4788	1,13849	,04025	3,3997	3,5578	1,00	5,00
	Mimarlık	910	3,2626	1,25436	,04158	3,1810	3,3442	1,00	5,00
	GuzSanat	250	3,3240	1,29682	,08202	3,1625	3,4855	1,00	5,00
	Total	2300	3,4430	1,20920	,02521	3,3936	3,4925	1,00	5,00
S4	Orman	340	3,9794	1,06825	,05793	3,8655	4,0934	1,00	5,00
	Ziraat	800	3,5038	1,17759	,04163	3,4220	3,5855	1,00	5,00
	Mimarlık	910	3,3220	1,20170	,03984	3,2438	3,4002	1,00	5,00
	GuzSanat	250	3,2720	1,26349	,07991	3,1146	3,4294	1,00	5,00
	Total	2300	3,4770	1,20239	,02507	3,4278	3,5261	1,00	5,00
S5	Orman	340	3,6471	,98011	,05315	3,5425	3,7516	1,00	5,00
	Ziraat	789	3,2066	1,11367	,03965	3,1288	3,2844	1,00	5,00
	Mimarlık	910	3,0681	1,20129	,03982	2,9900	3,1463	1,00	5,00
	GuzSanat	250	3,3160	1,15128	,07281	3,1726	3,4594	1,00	5,00
	Total	2289	3,2289	1,15079	,02405	3,1818	3,2761	1,00	5,00
S6	Orman	340	4,0324	1,05964	,05747	3,9193	4,1454	1,00	5,00
	Ziraat	800	3,5800	1,30220	,04604	3,4896	3,6704	1,00	5,00
	Mimarlık	910	3,1901	1,25518	,04161	3,1084	3,2718	1,00	5,00
	GuzSanat	250	3,6080	1,25724	,07951	3,4514	3,7646	1,00	5,00
	Total	2300	3,4957	1,27767	,02664	3,4434	3,5479	1,00	5,00
S7	Orman	340	3,9912	1,06288	,05764	3,8778	4,1046	1,00	5,00
	Ziraat	800	3,4888	1,27256	,04499	3,4004	3,5771	1,00	5,00
	Mimarlık	910	3,2077	1,24711	,04134	3,1266	3,2888	1,00	5,00
	GuzSanat	250	3,3640	1,35308	,08558	3,1955	3,5325	1,00	5,00
	Total	2300	3,4383	1,26900	,02646	3,3864	3,4901	1,00	5,00
S8	Orman	340	3,7735	1,18690	,06437	3,6469	3,9001	1,00	5,00
	Ziraat	800	3,2038	1,24968	,04418	3,1170	3,2905	1,00	5,00
	Mimarlık	910	3,0967	1,25140	,04148	3,0153	3,1781	1,00	5,00
	GuzSanat	250	3,0800	1,34194	,08487	2,9128	3,2472	1,00	5,00
	Total	2300	3,2322	1,27205	,02652	3,1802	3,2842	1,00	5,00
S9	Orman	340	3,9824	1,04457	,05665	3,8709	4,0938	1,00	5,00
	Ziraat	800	3,5363	1,23920	,04381	3,4502	3,6223	1,00	5,00
	Mimarlık	910	3,1626	1,27510	,04227	3,0797	3,2456	1,00	5,00
	GuzSanat	250	3,2520	1,39004	,08791	3,0788	3,4252	1,00	5,00
	Total	2300	3,4235	1,27572	,02660	3,3713	3,4756	1,00	5,00

S1: Kenar Şekli **S2:** Suyun Hareketi **S3:** Suyun Berraklığı **S4:** Mekanda Hakimiyet **S5:** Ergonomi **S6:** Orijinal **S7:** Çekici **S8:** Görkemli **S9:** Estetik

Ayrıca mimarlık fakültesi öğrencileri ile ziraat fakültesi öğrencileri arasındaki değerlendirme farkı da anlamlı bulunmuştur fakat bu fark negatif yönlüdür yani mimarlık fakültesi öğrencilerinin su öğelerinin kenar şekli kriteri açısından yaptıkları değerlendirme, ziraat fakültesi öğrencilerine göre daha düşük puan almıştır. Bu anlamlı farkların dışında ziraat ve güzel sanatlar fakültesi arasındaki değerlendirme farkı

anlamli bulunmamis ve istatistiksel olarak aciklanamamisdir. Cizelgeye gore anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,84748), en düşük ortalama farkın ise ziraat ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,34391) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.17. Su ögesi değerlendirme kriterleri anova tablosu.

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
S1	Between Groups	186,679	3	62,226	44,311	,000
	Within Groups	3224,320	2296	1,404		
	Total	3410,998	2299			
S2	Between Groups	142,581	3	47,527	29,250	,000
	Within Groups	3730,624	2296	1,625		
	Total	3873,205	2299			
S3	Between Groups	114,608	3	38,203	27,014	,000
	Within Groups	3246,930	2296	1,414		
	Total	3361,539	2299			
S4	Between Groups	118,770	3	39,590	28,361	,000
	Within Groups	3205,009	2296	1,396		
	Total	3323,779	2299			
S5	Between Groups	85,261	3	28,420	22,053	,000
	Within Groups	2944,785	2285	1,289		
	Total	3030,045	2288			
S6	Between Groups	191,737	3	63,912	41,206	,000
	Within Groups	3561,219	2296	1,551		
	Total	3752,957	2299			
S7	Between Groups	155,739	3	51,913	33,608	,000
	Within Groups	3546,494	2296	1,545		
	Total	3702,233	2299			
S8	Between Groups	122,779	3	40,926	26,122	,000
	Within Groups	3597,241	2296	1,567		
	Total	3720,019	2299			
S9	Between Groups	185,636	3	61,879	39,954	,000
	Within Groups	3555,897	2296	1,549		
	Total	3741,532	2299			

Çizelge 3.18. ‘Su ögesi’ – suyun kenar şekli kriteri tukey tablosu.

(I) fakulte	(J) fakulte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,50357*	,07673	,000	,3063	,7008
	Mimarlik	,84748*	,07532	,000	,6538	1,0411
	GuzSanat	,46416*	,09862	,000	,2106	,7177
Ziraat	Orman	-,50357*	,07673	,000	-,7008	-,3063
	Mimarlik	,34391*	,05745	,000	,1962	,4916
	GuzSanat	-,03941	,08575	,968	-,2599	,1810
Mimarlik	Orman	-,84748*	,07532	,000	-1,0411	-,6538
	Ziraat	-,34391*	,05745	,000	-,4916	-,1962
	GuzSanat	-,38332*	,08449	,000	-,6005	-,1661
GuzSanat	Orman	-,46416*	,09862	,000	-,7177	-,2106
	Ziraat	,03941	,08575	,968	-,1810	,2599
	Mimarlik	,38332*	,08449	,000	,1661	,6005

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.19’da su ögesi değerlendirme kriterlerinden ‘suyun hareketi’ kriterinin, fakülteler arasındaki farklılıkları ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman ile hem ziraat, hem mimarlık, hem de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır ve pozitif yönlüdür. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer tüm fakültele göre suyun hareketi kriterini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla güzel sanatlar, ziraat ve mimarlık fakültesi gelmektedir. Güzel sanatlar ile mimarlık fakültesi öğrencileri değerlendirme farkı da anlamlı ve pozitif yönlüdür. Ayrıca mimarlık fakültesi öğrencileri ile ziraat fakültesi öğrencileri arasındaki değerlendirme farkı da anlamlı bulunmuştur fakat bu fark negatif yönlüdür yani mimarlık fakültesi öğrencilerinin su öğelerinin hareketi kriteri açısından yaptıkları değerlendirme, ziraat fakültesi öğrencilerine göre daha düşük puan almıştır. Bu anlamlı farkların dışında ziraat ve güzel sanatlar fakültesi arasındaki değerlendirme farkı anlamlı bulunmamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,74531), en düşük ortalama farkın ise ziraat ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,18223) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.19. ‘Su ögesi’ - suyun hareketi kriteri tukey tablosu.

(I) fakülte	(J) fakülte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,56309*	,08252	,000	,3509	,7752
	Mimarlik	,74531*	,08102	,000	,5370	,9536
	GuzSanat	,40259*	,10620	,001	,1296	,6756
Ziraat	Orman	-,56309*	,08252	,000	-,7752	-,3509
	Mimarlik	,18223*	,06178	,017	,0234	,3411
	GuzSanat	-,16050	,09236	,304	-,3979	,0769
Mimarlik	Orman	-,74531*	,08102	,000	-,9536	-,5370
	Ziraat	-,18223*	,06178	,017	-,3411	-,0234
	GuzSanat	-,34273*	,09102	,001	-,5767	-,1087
GuzSanat	Orman	-,40259*	,10620	,001	-,6756	-,1296
	Ziraat	,16050	,09236	,304	-,0769	,3979
	Mimarlik	,34273*	,09102	,001	,1087	,5767

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.20’de su ögesi değerlendirme kriterlerinden “suyun berraklığı” kriterinin, fakülteler arasındaki farklılıkları ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile hem ziraat, hem mimarlık, hem de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır

ve pozitif yönlüdür. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer tüm fakültele göre suyun hareketi kriterini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla ziraat, güzel sanatlar ve mimarlık fakültesi gelmektedir. Ayrıca mimarlık fakültesi öğrencileri ile ziraat fakültesi öğrencileri arasındaki değerlendirme farkı da anlamlı bulunmuştur fakat bu fark negatif yönlüdür yani mimarlık fakültesi öğrencilerinin su öğelerinin hareketi kriteri açısından yaptıkları değerlendirme, ziraat fakültesi öğrencilerine göre daha düşük puan almıştır. Bu anlamlı farkların dışında ziraat ve güzel sanatlar, mimarlık ve güzel sanatlar fakülteleri arasındaki değerlendirme farkı anlamlı bulunmamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,66677), en düşük ortalama farkın ise ziraat ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,21611) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.20. ‘Su ögesi’ - suyun berraklığı kriteri tukey tablosu.

(I) fakulte	(J) fakulte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,45066*	,07699	,000	,2527	,6486
	Mimarlik	,66677*	,07559	,000	,4724	,8611
	GuzSanat	,60541*	,09908	,000	,3507	,8601
Ziraat	Orman	-,45066*	,07699	,000	-,6486	-,2527
	Mimarlik	,21611*	,05763	,001	,0679	,3643
	GuzSanat	,15475	,08616	,275	-,0668	,3763
Mimarlik	Orman	-,66677*	,07559	,000	-,8611	-,4724
	Ziraat	-,21611*	,05763	,001	-,3643	-,0679
	GuzSanat	-,06136	,08492	,888	-,2797	,1569
GuzSanat	Orman	-,60541*	,09908	,000	-,8601	-,3507
	Ziraat	-,15475	,08616	,275	-,3763	,0668
	Mimarlik	,06136	,08492	,888	-,1569	,2797

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.21’de su ögesi değerlendirme kriterlerinden “mekanda hakimiyet” kriterinin, fakülteler arasındaki farklılıkları ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile hem ziraat, hem mimarlık, hem de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır ve pozitif yönlüdür. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer tüm fakültele göre su öğelerinin mekanda hakimiyet kriterini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla ziraat, mimarlık ve güzel sanatlar fakültesi gelmektedir. Ayrıca ziraat ile hem güzel sanatlar hem de mimarlık fakültesi öğrencileri arasındaki değerlendirme farkı da anlamlı ve pozitif yönlüdür. Bu anlamlı farkların

dışında mimarlık ve güzel sanatlar fakültesi arasındaki değerlendirme farkı anlamlı bulunmamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Yani bu fakülteler mekanda hakimiyet kriterini yakın puanlarda değerlendirmişlerdir. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve güzel sanatlar fakültesi öğrencileri arasında (0,70741), en düşük ortalama farkın ise ziraat ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,18177) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.21. ‘Su ögesi’ - mekanda hakimiyet kriteri tukey tablosu.

(I) fakulte	(J) fakulte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,47566*	,07649	,000	,2790	,6723
	Mimarlik	,65743*	,07510	,000	,4644	,8505
	GuzSanat	,70741*	,09843	,000	,4543	,9605
Ziraat	Orman	-,47566*	,07649	,000	-,6723	-,2790
	Mimarlik	,18177*	,05726	,008	,0346	,3290
	GuzSanat	,23175*	,08561	,034	,0117	,4518
Mimarlik	Orman	-,65743*	,07510	,000	-,8505	-,4644
	Ziraat	-,18177*	,05726	,008	-,3290	-,0346
	GuzSanat	,04998	,08437	,934	-,1669	,2669
GuzSanat	Orman	-,70741*	,09843	,000	-,9605	-,4543
	Ziraat	-,23175*	,08561	,034	-,4518	-,0117
	Mimarlik	-,04998	,08437	,934	-,2669	,1669

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Buna göre Çizelge 3.22.’de su öğelerinin değerlendirme kriterlerinden “ergonomi”nin, fakülteler arasındaki farklılıkların ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile diğer fakülte öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlı olmakla birlikte pozitif yönlüdür ve istatistiksel olarak açıklanabilmektedir. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer üç fakülteye göre ergonomi kriterini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla güzel sanatlar, ziraat ve mimarlık fakültesi gelmektedir. Ayrıca güzel sanatlar ile mimarlık fakültesi öğrencileri değerlendirme farkı da anlamlı ve pozitif yönlüdür. Bu anlamlı farkların dışındaki ikili değerlendirmelerde anlamlı farklar bulunamamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,57893), en düşük ortalama farkın ise güzel sanatlar ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,24787) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.22. ‘Su ögesi’ - ergonomi kriteri tukey tablosu.

(I) fakulte	(J) fakulte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,44047*	,07365	,000	,2511	,6298
	Mimarlik	,57893*	,07216	,000	,3934	,7644
	GuzSanat	,33106*	,09458	,003	,0879	,5742
Ziraat	Orman	-,44047*	,07365	,000	-,6298	-,2511
	Mimarlik	,13846	,05522	,059	-,0035	,2804
	GuzSanat	-,10941	,08239	,545	-,3212	,1024
Mimarlik	Orman	-,57893*	,07216	,000	-,7644	-,3934
	Ziraat	-,13846	,05522	,059	-,2804	,0035
	GuzSanat	-,24787*	,08106	,012	-,4563	-,0395
GuzSanat	Orman	-,33106*	,09458	,003	-,5742	-,0879
	Ziraat	,10941	,08239	,545	-,1024	,3212
	Mimarlik	,24787*	,08106	,012	,0395	,4563

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.23’te su öğelerinin değerlendirme kriterlerinden “orijinal” kriterinin, fakülteler arasındaki farklılıkların ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile diğer fakülte öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlı olmakla birlikte pozitif yönlüdür ve istatistiksel olarak açıklanabilmektedir. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer üç fakülteye göre orijinal kriterini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla güzel sanatlar, ziraat ve mimarlık fakültesi gelmektedir. Ayrıca mimarlık fakültesi öğrencileri ile güzel sanatlar ve ziraat fakültesi öğrencileri arasındaki değerlendirme farkı da anlamlı bulunmuştur fakat bu fark negatif yönlüdür yani mimarlık fakültesi öğrencilerinin su öğelerinin kenar şekli kriteri açısından yaptıkları değerlendirmede, güzel sanatlar ve ziraat fakültesi öğrencilerine göre daha düşük puan almıştır. Bu anlamlı farkların dışındaki ikili değerlendirmelerde anlamlı farklar bulunamamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,84224), en düşük ortalama farkın ise ziraat ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,38989) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.24’te su öğelerinin değerlendirme kriterlerinden “çekici” kriterinin, fakülteler arasındaki farklılıkların ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile diğer fakülte öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlı olmakla birlikte pozitif yönlüdür ve istatistiksel olarak açıklanabilmektedir. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer üç fakülteye göre çekicilik

kriterini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla ziraat, güzel sanatlar ve mimarlık fakültesi gelmektedir. Ayrıca mimarlık fakültesi öğrencileri ile ziraat fakültesi öğrencileri arasındaki değerlendirme farkı da anlamlı bulunmuştur fakat bu fark negatif yönlüdür. Yani ziraat fakültesi öğrencileri bu kriteri mimarlık fakültesi öğrencilerinden daha fazla puanla değerlendirmiştir.

Çizelge 3.23. ‘Su ögesi’ - orijinal kriteri tukey tablosu.

(I) fakülte	(J) fakülte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,45235*	,08063	,000	,2451	,6596
	Mimarlik	,84224*	,07916	,000	,6387	1,0458
	GuzSanat	,42435*	,10376	,000	,1576	,6911
Ziraat	Orman	-,45235*	,08063	,000	-,6596	-,2451
	Mimarlik	,38989*	,06036	,000	,2347	,5451
	GuzSanat	-,02800	,09024	,990	-,2600	,2040
Mimarlik	Orman	-,84224*	,07916	,000	-1,0458	-,6387
	Ziraat	-,38989*	,06036	,000	-,5451	-,2347
	GuzSanat	-,41789*	,08893	,000	-,6465	-,1893
GuzSanat	Orman	-,42435*	,10376	,000	-,6911	-,1576
	Ziraat	,02800	,09024	,990	-,2040	,2600
	Mimarlik	,41789*	,08893	,000	,1893	,6465

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Bu anlamlı farkların dışındaki ikili değerlendirmelerde anlamlı farklar bulunamamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,78348), en düşük ortalama farkın ise ziraat ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,28106) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.24. ‘Su ögesi’ - çekici kriteri tukey tablosu.

(I) fakülte	(J) fakülte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,50243*	,08046	,000	,2956	,7093
	Mimarlik	,78348*	,07900	,000	,5804	,9866
	GuzSanat	,62718*	,10355	,000	,3610	,8934
Ziraat	Orman	-,50243*	,08046	,000	-,7093	-,2956
	Mimarlik	,28106*	,06023	,000	,1262	,4359
	GuzSanat	,12475	,09005	,509	-,1068	,3563
Mimarlik	Orman	-,78348*	,07900	,000	-,9866	-,5804
	Ziraat	-,28106*	,06023	,000	-,4359	-,1262
	GuzSanat	-,15631	,08875	,292	-,3845	,0719
GuzSanat	Orman	-,62718*	,10355	,000	-,8934	-,3610
	Ziraat	-,12475	,09005	,509	-,3563	,1068
	Mimarlik	,15631	,08875	,292	-,0719	,3845

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.25'te su öğelerinin değerlendirme kriterlerinden “görmeli” kriterinin, fakülteler arasındaki farklılıkların ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile hem ziraat, hem mimarlık, hem de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır ve pozitif yönlüdür. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer üç fakülteye göre görmelilik kriterini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla ziraat, mimarlık ve güzel sanatlar fakültesi gelmektedir. Bunların dışında hiçbir ikili karşılaştırmalar arasındaki değerlendirme farkları anlamlı bulunamamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Bu durum ziraat, mimarlık ve güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin bu kriteri yakın puanlarda değerlendirmiş olduğunu göstermektedir. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve güzel sanatlar fakültesi öğrencileri arasında (0,69353), en düşük ortalama farkın ise orman ve ziraat fakültesi öğrencileri arasında (0,56978) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.25. ‘Su ögesi’ - görmelilik kriteri tukey tablosu.

(I) fakulte	(J) fakulte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,56978*	,08103	,000	,3614	,7781
	Mimarlık	,67683*	,07956	,000	,4723	,8814
	GuzSanat	,69353*	,10428	,000	,4254	,9616
Ziraat	Orman	-,56978*	,08103	,000	-,7781	-,3614
	Mimarlık	,10705	,06066	,291	-,0489	,2630
	GuzSanat	,12375	,09069	,522	-,1094	,3569
Mimarlık	Orman	-,67683*	,07956	,000	-,8814	-,4723
	Ziraat	-,10705	,06066	,291	-,2630	,0489
	GuzSanat	,01670	,08938	,998	-,2131	,2465
GuzSanat	Orman	-,69353*	,10428	,000	-,9616	-,4254
	Ziraat	-,12375	,09069	,522	-,3569	,1094
	Mimarlık	-,01670	,08938	,998	-,2465	,2131

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.26'da su ögesi değerlendirme kriterlerinden “estetik” kriterinin, fakülteler arasındaki farklılıklarını inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile hem ziraat, hem mimarlık, hem de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır ve pozitif yönlüdür. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer üç fakülteye göre estetik kriterini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla ziraat, güzel sanatlar ve mimarlık fakültesi gelmektedir. Ayrıca ziraat ile hem güzel

sanatlar hem de mimarlık fakültesi öğrencileri arasındaki değerlendirme farkı da anlamlı ve pozitif yönlüdür. Bu anlamlı farkların dışında mimarlık ve güzel sanatlar fakültesi arasındaki değerlendirme farkı anlamlı bulunmamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Bu durum bu iki fakültenin bu kriteri yakın puanlarda değerlendirmiş olduğunu göstermektedir. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,81972), en düşük ortalama farkın ise ziraat ve güzel sanatlar fakültesi öğrencileri arasında (0,28425) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.26. ‘Su ögesi’- estetik kriteri tukey tablosu.

(I) fakülte	(J) fakülte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,44610*	,08057	,000	,2390	,6532
	Mimarlık	,81972*	,07910	,000	,6164	1,0231
	GuzSanat	,73035*	,10368	,000	,4638	,9969
Ziraat	Orman	-,44610*	,08057	,000	-,6532	-,2390
	Mimarlık	,37361*	,06031	,000	,2185	,5287
	GuzSanat	,28425*	,09017	,009	,0524	,5161
Mimarlık	Orman	-,81972*	,07910	,000	-1,0231	-,6164
	Ziraat	-,37361*	,06031	,000	-,5287	-,2185
	GuzSanat	-,08936	,08886	,746	-,3178	,1391
GuzSanat	Orman	-,73035*	,10368	,000	-,9969	-,4638
	Ziraat	-,28425*	,09017	,009	-,5161	-,0524
	Mimarlık	,08936	,08886	,746	-,1391	,3178

*. The mean difference is significant at the .05 level.

3.4. ‘KENTSEL ALAN - SU ÖGESİ İLİŞKİSİ (KS)’ ANA BAŞLIĞI DEĞERLENDİRMELERİ

Çizelge 3.27’de fotoğrafları puanlanan alanların, “kentsel alan-su ögesi” değerlendirme kriterlerine göre her bir kriter açısından almış oldukları ortalama, minimum ve maksimum puan değerleri ile standart sapma ve standart hata miktarları görülmektedir. Buna göre örnek alanların her bir kriter açısından en az 1 ve en çok 5 puan aldığı görülmektedir.

KS1 satırında görülen biçim/şekil kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,9765 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı ise 3,3560 ile mimarlık fakültesi öğrencileri vermiştir. KS2 satırında görülen renk kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,7059 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı ise 3,0920 ile güzel sanatlar fakültesi

öğrencilerinin verdiği görülmektedir. KS3 satırında görülen doku kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,7853 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı ise 3,1440 ile mimarlık fakültesi öğrencilerinin verdiği görülmektedir. KS4 satırında görülen ölçek/oran kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,8882 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı 3,2703 ile mimarlık fakültesi öğrencileri tarafından verilmiştir. KS5 satırında görülen odak noktası oluşturma kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,6529 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı 3,2857 ile mimarlık fakültesi öğrencileri tarafından verilmiştir. KS6 satırında görülen karakter kazandırma kriterine göre en yüksek ortalama puanı 3,9794 ile orman fakültesi, en az ortalama puanı 3,2626 ile mimarlık fakültesi öğrencileri tarafından verilmiştir. Çizelge 3.27 tüm kriterler açısından incelendiğinde en yüksek ortalama puanın ‘karakter kazandırma’ kriterine orman fakültesi, en düşük puanın ise ‘renk’ kriterine mimarlık fakültesi öğrencileri tarafından verildiği görülmektedir.

Çizelge 3.27. Kentsel alan - su ögesi ilişkisi ana başlığı kriterlerine göre tanımlayıcı öğeler tablosu.

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum	
					Lower Bound	Upper Bound			
KS1 Orman	340	3,9765	1,00707	,05462	3,8690	4,0839	1,00	5,00	
	Ziraat	799	3,5745	1,13462	,04014	3,4957	3,6533	1,00	5,00
	Mimarlık	910	3,3560	1,20260	,03987	3,2778	3,4343	1,00	5,00
	GuzSanat	250	3,4360	1,19818	,07578	3,2867	3,5853	1,00	5,00
	Total	2299	3,5324	1,16937	,02439	3,4846	3,5802	1,00	5,00
KS2 Orman	340	3,7059	1,06788	,05791	3,5920	3,8198	1,00	5,00	
	Ziraat	798	3,2506	1,12677	,03989	3,1723	3,3289	1,00	5,00
	Mimarlık	910	3,1352	1,13664	,03768	3,0612	3,2091	1,00	5,00
	GuzSanat	250	3,0920	1,19719	,07572	2,9429	3,2411	1,00	5,00
	Total	2298	3,2550	1,14636	,02391	3,2081	3,3019	1,00	5,00
KS3 Orman	340	3,7853	,99160	,05378	3,6795	3,8911	1,00	5,00	
	Ziraat	800	3,4475	1,09373	,03867	3,3716	3,5234	1,00	5,00
	Mimarlık	910	3,1440	1,13070	,03748	3,0704	3,2175	1,00	5,00
	GuzSanat	250	3,2320	1,15217	,07287	3,0885	3,3755	1,00	5,00
	Total	2300	3,3539	1,12234	,02340	3,3080	3,3998	1,00	5,00
KS4 Orman	340	3,8882	,96510	,05234	3,7853	3,9912	1,00	5,00	
	Ziraat	800	3,4950	1,08579	,03839	3,4196	3,5704	1,00	5,00
	Mimarlık	910	3,2703	1,19197	,03951	3,1928	3,3479	1,00	5,00
	GuzSanat	250	3,7520	1,15231	,07288	3,6085	3,8955	1,00	5,00
	Total	2300	3,4922	1,14135	,02380	3,4455	3,5388	1,00	5,00
KS5 Orman	340	3,6529	1,19617	,06487	3,5253	3,7805	1,00	5,00	
	Ziraat	800	3,3488	1,26852	,04485	3,2607	3,4368	1,00	5,00
	Mimarlık	910	3,2857	1,25588	,04163	3,2040	3,3674	1,00	5,00
	GuzSanat	250	3,3200	1,31473	,08315	3,1562	3,4838	1,00	5,00
	Total	2300	3,3657	1,26338	,02634	3,3140	3,4173	1,00	5,00
KS6 Orman	339	3,9794	1,10252	,05988	3,8616	4,0971	1,00	5,00	
	Ziraat	800	3,5750	1,23745	,04375	3,4891	3,6609	1,00	5,00
	Mimarlık	910	3,2626	1,21515	,04028	3,1836	3,3417	1,00	5,00
	GuzSanat	250	3,4520	1,32010	,08349	3,2876	3,6164	1,00	5,00
	Total	2299	3,4976	1,24199	,02590	3,4468	3,5484	1,00	5,00

KS1: Biçim/Şekil **KS2:** Renk **KS3:** Doku **KS4:** Ölçek/Oran **KS5:** Odak Noktası Oluşturma **KS6:** Karakter Kazandırma

Çizelge 3.28’de ise ‘kentsel alan-su ögesi ilişkisi’ değerlendirme kriterlerine göre her bir kriter açısından farklı fakültelerde okuyan peyzaj mimarlığı bölümü öğrencilerinin, değerlendirme düzeyi arasındaki farklar görülmektedir. Buna göre, her bir değerlendirme kriteri açısından, farklı fakültelerde okuyan peyzaj mimarlığı bölümü öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır ve istatistiksel olarak açıklanabilmektedir.

Bu farkların farklı fakültelerde okuyan öğrenciler arasında nasıl bir ilişkiye sahip olduğunun detaylı bir şekilde açıklanabilmesi için Tukey testinden yararlanılmış, her bir değerlendirme kriteri için fakülteler arası farkların varlığı ya da yokluğu ortaya konulmuştur.

Çizelge 3.28. Kentsel alan – su ögesi değerlendirme kriterleri anova tablosu.

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
KS1	Between Groups	99,087	3	33,029	24,908	,000
	Within Groups	3043,249	2295	1,326		
	Total	3142,336	2298			
KS2	Between Groups	88,846	3	29,615	23,189	,000
	Within Groups	2929,722	2294	1,277		
	Total	3018,567	2297			
KS3	Between Groups	114,108	3	38,036	31,393	,000
	Within Groups	2781,807	2296	1,212		
	Total	2895,915	2299			
KS4	Between Groups	115,003	3	38,334	30,563	,000
	Within Groups	2879,856	2296	1,254		
	Total	2994,859	2299			
KS5	Between Groups	34,626	3	11,542	7,291	,000
	Within Groups	3634,860	2296	1,583		
	Total	3669,487	2299			
KS6	Between Groups	134,228	3	44,743	30,108	,000
	Within Groups	3410,509	2295	1,486		
	Total	3544,737	2298			

Buna göre Çizelge 3.29’da “kentsel alan – su ögesi ilişkisi” değerlendirme kriterlerinden biçim/şekil kriterinin, fakülteler arasındaki farklılıklarının ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile diğer fakülte öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlı olmakla birlikte pozitif yönlüdür ve istatistiksel olarak açıklanabilmektedir. Yani orman fakültesi öğrencileri diğer üç fakülteye göre biçim/şekil kriterini daha yüksek puanda değerlendirmiştir. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla ziraat, güzel sanatlar ve mimarlık fakültesi gelmektedir. Ayrıca mimarlık fakültesi öğrencileri ile ziraat fakültesi öğrencileri arasındaki değerlendirme farkı da anlamlı bulunmuştur fakat bu fark negatif yönlüdür yani mimarlık fakültesi öğrencilerinin ritim kriterleri açısından

yaptıkları değerlendirme, ziraat fakültesi öğrencilerine göre daha düşük puan almıştır. Bu anlamlı farkların dışında diğer ikili karşılaştırmalar arasındaki değerlendirme farkları anlamlı bulunamamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,62043), en düşük ortalama farkın ise ziraat ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,21842) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.29. ‘Kentsel alan – su ilişkisi’ - biçim/ şekil kriteri tukey tablosu.

(I) fakülte	(J) fakülte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,40200*	,07456	,000	,2103	,5937
	Mimarlık	,62043*	,07319	,000	,4323	,8086
	GuzSanat	,54047*	,09594	,000	,2938	,7871
Ziraat	Orman	-,40200*	,07456	,000	-,5937	-,2103
	Mimarlık	,21842*	,05583	,001	,0749	,3620
	GuzSanat	,13847	,08345	,346	-,0761	,3530
Mimarlık	Orman	-,62043*	,07319	,000	-,8086	-,4323
	Ziraat	-,21842*	,05583	,001	-,3620	-,0749
	GuzSanat	-,07996	,08223	,765	-,2914	,1314
GuzSanat	Orman	-,54047*	,09594	,000	-,7871	-,2938
	Ziraat	-,13847	,08345	,346	-,3530	,0761
	Mimarlık	,07996	,08223	,765	-,1314	,2914

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.30’da kentsel alan - su ögesi ilişkisi değerlendirme kriterlerinden “renk” kriterinin, fakülteler arasındaki farklılıkların ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile hem ziraat, hem mimarlık, hem de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır ve pozitif yönlüdür. Yani bu kritere en yüksek puanı orman fakültesi öğrencileri vermiş, diğer üç fakülte ile de arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla ziraat, mimarlık ve güzel sanatlar fakültesi gelmektedir. Bunların dışında hiçbir ikili karşılaştırmalar arasındaki değerlendirme farkları anlamlı bulunamamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Bu durum bu kriter için ziraat, mimarlık ve güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin birbirine yakın cevaplar verdiğini göstermektedir. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve güzel sanatlar fakültesi öğrencileri arasında (0,61388), en düşük ortalama farkın ise orman ve ziraat fakültesi öğrencileri arasında (0,45526) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.30. ‘Kentsel alan – su ilişkisi’ - renk kriteri tukey tablosu.

(I) fakulte	(J) fakulte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,45526*	,07319	,000	,2671	,6434
	Mimarlik	,57072*	,07183	,000	,3860	,7554
	GuzSanat	,61388*	,09415	,000	,3718	,8559
Ziraat	Orman	-,45526*	,07319	,000	-,6434	-,2671
	Mimarlik	,11546	,05481	,151	-,0254	,2564
	GuzSanat	,15863	,08191	,213	-,0520	,3692
Mimarlik	Orman	-,57072*	,07183	,000	-,7554	-,3860
	Ziraat	-,11546	,05481	,151	-,2564	,0254
	GuzSanat	,04316	,08070	,951	-,1643	,2506
GuzSanat	Orman	-,61388*	,09415	,000	-,8559	-,3718
	Ziraat	-,15863	,08191	,213	-,3692	,0520
	Mimarlik	-,04316	,08070	,951	-,2506	,1643

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.31’de “kentsel alan – su ögesi ilişkisi” değerlendirme kriterlerinden doku kriterinin, fakülteler arasındaki farklılıklarının ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile diğer fakülte öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlı olmakla birlikte pozitif yönlüdür ve istatistiksel olarak açıklanabilmektedir. Yani bu kritere en yüksek puanı orman fakültesi öğrencileri vermiş, diğer üç fakülte ile de arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla ziraat, güzel sanatlar ve mimarlık fakültesi gelmektedir. Ayrıca ziraat ile hem güzel sanatlar hem de mimarlık fakültesi öğrencileri arasındaki değerlendirme farkı da anlamlı ve pozitif yönlüdür. Bu anlamlı farkların dışında mimarlık ve güzel sanatlar fakültesi arasındaki değerlendirme farkı anlamlı bulunmamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Bu da mimarlık ve güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin bu kriteri yakın puanlarla değerlendirdiğini göstermektedir. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,64134), en düşük ortalama farkın ise ziraat ve güzel sanatlar fakültesi öğrencileri arasında (0,21550) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.32’de “kentsel alan – su ögesi ilişkisi” değerlendirme kriterlerinden ölçek/oran kriterinin, fakülteler arasındaki farklılıklarının ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile ziraat ve mimarlık fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlı olmakla birlikte pozitif yönlüdür ve istatistiksel olarak açıklanabilmektedir.

Çizelge 3.31. ‘Kentsel alan – su ilişkisi’ - doku kriteri tukey tablosu.

(I) fakulte	(J) fakulte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,33779*	,07126	,000	,1546	,5210
	Mimarlik	,64134*	,06996	,000	,4615	,8212
	GuzSanat	,55329*	,09171	,000	,3175	,7891
Ziraat	Orman	-,33779*	,07126	,000	-,5210	-,1546
	Mimarlik	,30354*	,05335	,000	,1664	,4407
	GuzSanat	,21550*	,07975	,035	,0105	,4205
Mimarlik	Orman	-,64134*	,06996	,000	-,8212	-,4615
	Ziraat	-,30354*	,05335	,000	-,4407	-,1664
	GuzSanat	-,08804	,07860	,677	-,2901	,1140
GuzSanat	Orman	-,55329*	,09171	,000	-,7891	-,3175
	Ziraat	-,21550*	,07975	,035	-,4205	-,0105
	Mimarlik	,08804	,07860	,677	-,1140	,2901

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Bu kriteri en yüksek puanı orman fakültesi öğrencileri vermiştir. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza doğru sırayla güzel sanatlar, ziraat ve mimarlık fakültesi gelmektedir. Fakat orman ve güzel sanatlar fakültesi arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Bu da bu kriteri bu iki fakültenin yakın puanlarda değerlendirdiğini göstermektedir. Ayrıca güzel sanatlar ile ziraat ve mimarlık fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar da anlamlı ve pozitif yönlüdür. Buna ek olarak ziraat ile mimarlık fakültesi öğrencileri arasındaki değerlendirme farkı da anlamlı ve pozitif yönlüdür. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,61791), en düşük ortalama farkın ise ziraat ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,22467) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.32. ‘Kentsel alan – su ilişkisi’ - ölçek/oran kriteri tukey tablosu.

(I) fakulte	(J) fakulte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,39324*	,07250	,000	,2068	,5796
	Mimarlik	,61791*	,07119	,000	,4349	,8009
	GuzSanat	,13624	,09331	,462	-,1036	,3761
Ziraat	Orman	-,39324*	,07250	,000	-,5796	-,2068
	Mimarlik	,22467*	,05428	,000	,0851	,3642
	GuzSanat	-,25700*	,08115	,008	-,4656	-,0484
Mimarlik	Orman	-,61791*	,07119	,000	-,8009	-,4349
	Ziraat	-,22467*	,05428	,000	-,3642	-,0851
	GuzSanat	-,48167*	,07997	,000	-,6873	-,2761
GuzSanat	Orman	-,13624	,09331	,462	-,3761	,1036
	Ziraat	,25700*	,08115	,008	,0484	,4656
	Mimarlik	,48167*	,07997	,000	,2761	,6873

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.33'te kentsel alan - su ögesi ilişkisi değerlendirme kriterlerinden “odak noktası oluşturma” kriterinin, fakülteler arasındaki farklılıkların ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile hem ziraat, hem mimarlık, hem de güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlıdır ve pozitif yönlüdür. Yani bu kritere en yüksek puanı orman fakültesi öğrencileri vermiş, diğer üç fakülte ile de arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Orman fakültesinden sonra en çoktan en aza sırayla ziraat, güzel sanatlar ve mimarlık fakültesi gelmektedir. Bunların dışında kalan ikili karşılaştırmalarda değerlendirme farkları anlamlı bulunmamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,36723), en düşük ortalama farkın ise orman ve ziraat fakültesi öğrencileri arasında (0,30419) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.33. ‘Kentsel alan – su ilişkisi’ - odak noktası oluşturma kriteri tukey tablosu

(I) fakülte	(J) fakülte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,30419*	,08146	,001	,0948	,5136
	Mimarlık	,36723*	,07997	,000	,1616	,5728
	GuzSanat	,33294*	,10483	,008	,0634	,6024
Ziraat	Orman	-,30419*	,08146	,001	-,5136	-,0948
	Mimarlık	,06304	,06098	,730	-,0937	,2198
	GuzSanat	,02875	,09117	,989	-,2056	,2631
Mimarlık	Orman	-,36723*	,07997	,000	-,5728	-,1616
	Ziraat	-,06304	,06098	,730	-,2198	,0937
	GuzSanat	-,03429	,08985	,981	-,2653	,1967
GuzSanat	Orman	-,33294*	,10483	,008	-,6024	-,0634
	Ziraat	-,02875	,09117	,989	-,2631	,2056
	Mimarlık	,03429	,08985	,981	-,1967	,2653

*. The mean difference is significant at the .05 level.

Çizelge 3.34'te “kentsel alan – su ögesi ilişkisi” değerlendirme kriterlerinden karakter kazandırma kriterinin, fakülteler arasındaki farklılıklarının ilişkisini inceleyen tukey tablosu görülmektedir. Tabloya göre, orman fakültesi öğrencileri ile diğer fakülte öğrencilerinin değerlendirme düzeyleri arasındaki farklar anlamlı olmakla birlikte pozitif yönlüdür ve istatistiksel olarak açıklanabilmektedir. Yani orman fakültesi öğrencileri bu kritere diğer fakültelerden daha fazla puan vermiştir. Orman fakültesi öğrencilerinden sonra en çoktan en aza doğru sırayla ziraat, güzel sanatlar ve mimarlık fakültesi öğrencileri gelmektedir. Ayrıca mimarlık fakültesi öğrencileri ile ziraat

fakültesi öğrencileri arasındaki değerlendirme farkı da anlamlı bulunmuştur fakat bu fark negatif yönlüdür. Bu anlamlı farkların dışında diğer ikili karşılaştırmalar arasındaki değerlendirme farkları anlamlı bulunamamış ve istatistiksel olarak açıklanamamıştır. Çizelgeye göre anlamlı bulunan farklar arasındaki en yüksek ortalama farkın orman ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,71671), en düşük ortalama farkın ise ziraat ve mimarlık fakültesi öğrencileri arasında (0,31236) olduğu görülmektedir.

Çizelge 3.34. ‘Kentsel alan – su ilişkisi’ - karakter kazandırma kriteri tukey tablosu.

(I) fakulte	(J) fakulte	Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Confidence Interval	
					Lower Bound	Upper Bound
Orman	Ziraat	,40435*	,07900	,000	,2012	,6075
	Mimarlık	,71671*	,07757	,000	,5173	,9161
	GuzSanat	,52735*	,10163	,000	,2661	,7886
Ziraat	Orman	-,40435*	,07900	,000	-,6075	-,2012
	Mimarlık	,31236*	,05908	,000	,1605	,4643
	GuzSanat	,12300	,08833	,504	-,1041	,3501
Mimarlık	Orman	-,71671*	,07757	,000	-,9161	-,5173
	Ziraat	-,31236*	,05908	,000	-,4643	-,1605
	GuzSanat	-,18936	,08705	,130	-,4132	,0344
GuzSanat	Orman	-,52735*	,10163	,000	-,7886	-,2661
	Ziraat	-,12300	,08833	,504	-,3501	,1041
	Mimarlık	,18936	,08705	,130	-,0344	,4132

*. The mean difference is significant at the .05 level.

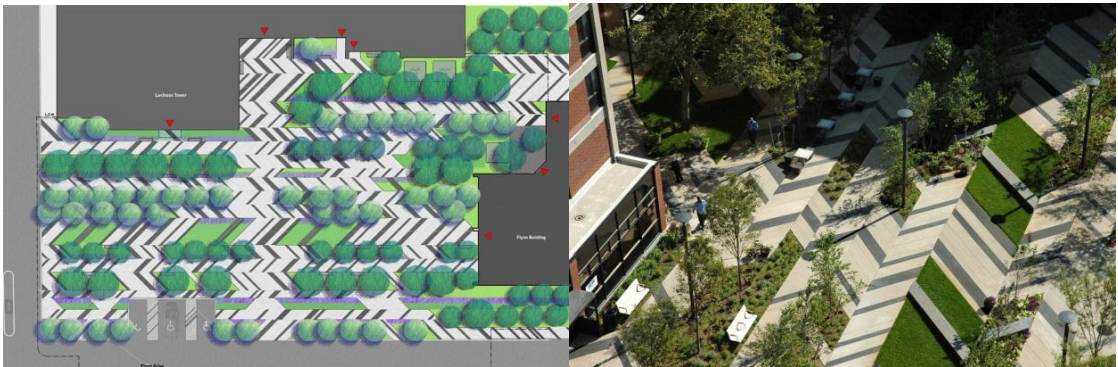
3.5. ESTETİK KRİTERLERİNE (K8 VE S9) GÖRE YAPILAN DEĞERLENDİRMELER

Tüm deneklerin kentsel alan estetiği ortalaması sonucu Çizelge 3.35’te oluşturulmuştur. Bu çizelgeye göre 12 numaralı alan (Şekil 3.1) en çok, 3 numaralı alan (Şekil 3.2.) ise en az estetik bulunan kentsel alan olmuştur. Çalışma konusunu oluşturan su ögesi bulunduran kentsel alanlar bakımından bu tablo incelediğinde ise en çok estetik bulunan kentsel alanın 9 numaralı kentsel alan olduğu görülmektedir (Şekil 3.3).

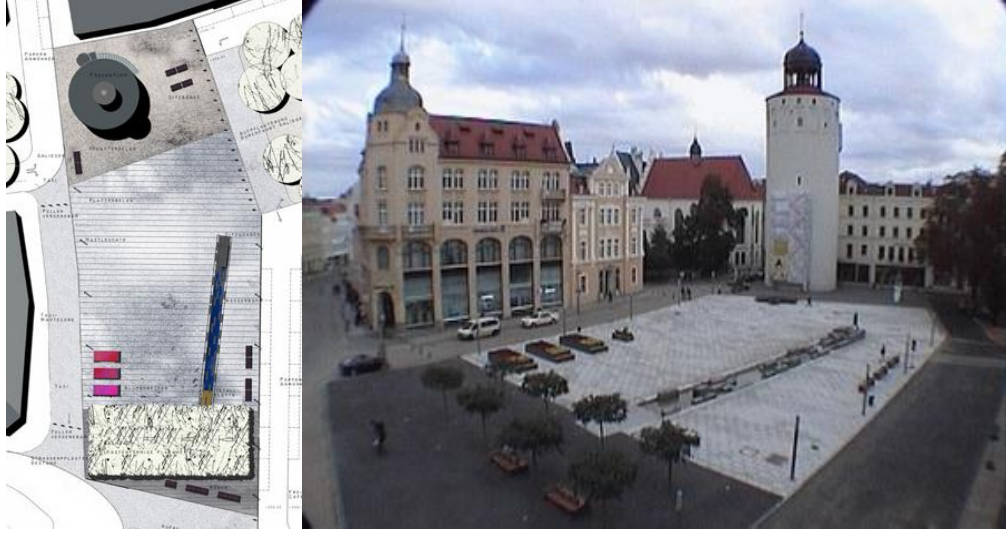
Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde ise, Kürkçüoğlu(2009) ve ayrıca Kaltenborn ve Bjerke (2002)’nin kullanıcı tercihleri ve beğenileri inceledikleri araştırmalarda su öğeleri en çok tercih edilen peyzaj elemanı olmuştur. Bu farklı sonuçların, çevresel ve tasarımsal eğitimin çevresel algıyı geliştirmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Çevresel algıları gelişen tasarımcı adayları alanları tümüyle algılayıp cevap verirken, kullanıcılara uygulanan çalışmalarda kullanıcılar su öğesini algılayarak ona yönelirler.

Çizelge 3.35. Tüm kentsel alanlara ait “kentsel alan estetiği (K8)” ortalama tablosu.

Alan No	K8 Ortalama Puan
12	4,1739
15	4,1043
13	4,0783
9	4,0609
5	3,9130
6	3,9087
2	3,8565
14	3,7565
1	3,6696
7	3,6606
4	3,6609
11	3,6087
10	3,4000
8	3,3696
3	2,4609

Şekil 3.1. 12 numaralı kentsel alan.

Şekil 3.2. 3 numaralı kentsel alan.

Şekil 3.3. 9 numaralı kentsel alan.

Çalışmanın amacı doğrultusunda su ögesi bulunan alanlardan en çok ve en az estetik bulunanlar incelenmiş ve Çizelge 3.36 oluşturulmuştur. 9 ve 3 numaralı alanların ikinci ve üçüncü ana başlık altında bulunan kriterlerle ilişkilerine bakıldığında, 3 numaralı alanın bu iki başlık altındaki tüm kriterler açısından tüm alanlar arasındaki en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. 9 numaralı alan ise bazı kriterler (S6, S8, KS1, KS2, KS4, KS5) hariç en yüksek ortalamalara sahiptir.

Çalışma amacında da belirtildiği gibi fakülteler ayrı ayrı incelediğinde ise farklı bir tablo oluşmuştur (Çizelge 3.37). 3 numaralı alanın tüm fakülteler tarafından en az estetik bulunan alan olduğu fakat en çok estetik bulunan alanın fakülteler arasında fark gösterdiği görülmüştür.

Çizelge 3.36. 3 ve 9 numaralı alanların ortalama tablosu.

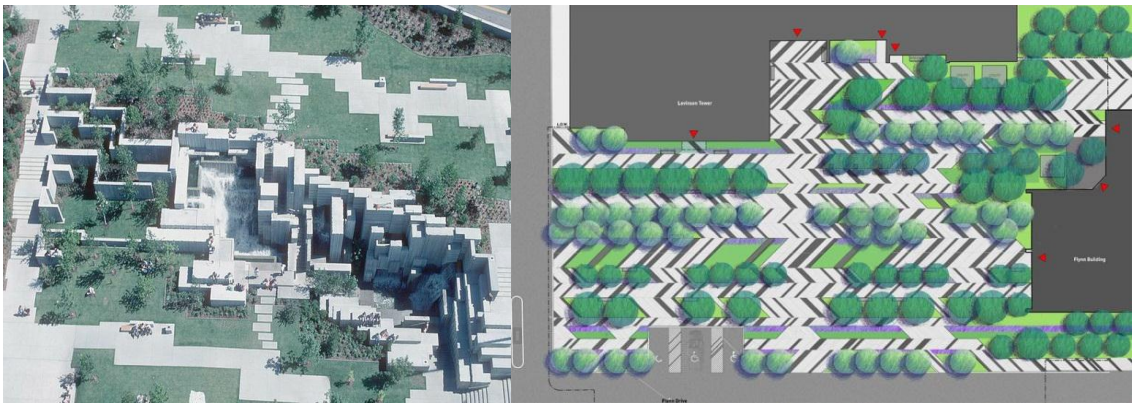
Kriterler	3 numaralı alan	9 numaralı alan
Su ögesinin kenar şekli (S1)	Orta derecede beğendim	Beğendim
Suyun hareketi (S2)	Orta derecede beğendim	Beğendim
Suyun berraklığı (S3)	Orta derecede beğendim	Beğendim
Su ögesinin mekanda hakimiyeti (S4)	Var- yok dengede	Var
Ergonomik (S5)	Orta derecede ergonomik	Ergonomik
Orijinal (S6)	Orijinal değil	Orijinal
Çekici (S7)	Çekici değil	Çekici
Görkemli (S8)	Görkemli değil	Görkemli
Su Ögesi Estetiği (S9)	Estetik değil	Estetik
Biçim/şekil ilişkisi (KS1)	Var- yok dengede	Var
Renk ilişkisi (KS2)	Yok	Var
Doku ilişkisi (KS3)	Var- yok dengede	Var
Ölçek/oran ilişkisi (KS4)	Var- yok dengede	Var
Odak noktası oluşturma (KS5)	Var- yok dengede	Var
Karakter kazandırma (KS6)	Yok	Var

Orman fakültesi öğrencilerinin en çok estetik bulduğu 2 numaralı kentsel alan doğallığın ön planda olduğu, kullanılan sert zeminin doğal haliyle bırakıldığı herhangi bir kaplama uygulanmadığı, su ögesinin de çıkış bölümünden sonra kendi halinde bırakıldığı bir alandır (Şekil 3.4). Ziraat fakültesi öğrencilerinin en çok estetik bulduğu 12 numaralı kentsel alan su ögesinin olmadığı, sert zeminle karşılaştırıldığında yeşil tabakanın ön planında olduğu bir alandır (Şekil 3.4). Mimarlık fakültesi öğrencilerinin en çok estetik bulduğu 13 numaralı kentsel alan orman düşüncesinin barındıran fakat aynı zamanda sert zeminle yeşil tabaka karşılaştırıldığında, sert zeminin ağırlıklı bulunduğu bir alandır (Şekil 3.5). Son olarak güzel sanatlar fakültesi öğrencilerinin en çok estetik bulduğu 6 numaralı kentsel alan formal olarak tasarlanmış, su ögesi bulunduran fakat su ögesinin ön planda olmadığı, sert zeminle karşılaştırıldığında yeşil

tabakanın arka planda kaldığı, bu yeşil tabakanın da çalı ve orman örtüsünden uzak olan küçük ağaçlardan oluştuğu bir alandır (Şekil 3.5).

Çizelge 3.37. Fakültelere ait kentsel alan estetiği ortalamaları sıralama tablosu.

Sıralama	Orman Fak.	Ziraat Fak.	Mimarlık Fak.	G. Sanatlar Fak.
	Alan No	Alan No	Alan No	Alan No
1	2	12	13	6
2	9	13	15	12
3	6	5	12	15
4	12	7	9	9
5	15	15	14	5
6	1	9	11	1
7	14	6	5	4
8	13	2	6	2
9	5	1	4	13
10	4	14	2	7
11	7	4	10	14
12	8	11	8	11
13	11	8	1	10
14	10	10	7	8
15	3	3	3	3

Şekil 3.4. 2 ve 12 numaralı kentsel alanlar.

Şekil 3.5. 13 ve 6 numaralı kentsel alanlar.

Hem tüm deneklerin ortalamaları hem de fakülte gruplarının ayrı ayrı ortalamaları açısından kentsel alanlar incelendiğinde en az estetik bulunan 3 numaralı kentsel alan incelendiğinde, bu alanın basit organizasyonla düzenlenmiş, sert zeminin yeşil tabaka ve su ögesiyle karşılaştırıldığında çok fazla ön planda olduğu görülmektedir. Kullanılan yeşil tabaka yer örtücüsü türünde ve rengi dışında alan içinde kapladığı boyut nedeniyle etkisizdir. Su ögesini incelediğimizde ise hareketli su ögesi içermesine rağmen alan için boyut, konum ve içinde bulunan sert zemin nedeniyle istenilen etkiyi yaratamamaktadır (Şekil 3.6).

Şekil 3.6. 3 numaralı kentsel alana ait fotoğraflar.

Kentsel alan ve su ögesi estetiği arasında ilişkiyi ortaya koymak için öncelikle çizelge 3.38’te görüldüğü gibi kentsel alan estetiği ve su ögesi estetiğine verilen puanların ortalama tablosu yapılarak, korelasyon analiziyle aralarındaki ilişkinin anlamlı olup olmadığı araştırılmıştır. Analiz sonucunda (Çizelge 3.39) bu iki kriter arasında anlamlı bir ilişki olduğu (%94,8), yani deneklerin kentsel alanı estetik bulduklarında su ögesini de estetik buldukları ya da kentsel alanı estetik bulmadıklarında su ögesini de estetik bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Çizelge 3.38. Kentsel alan estetiği (K8) - su ögesinin estetiği (S9)

ortalama puanları tablosu

Alan No	K8 Ortalama Puan	S9 Ortalama Puan
1	3,6696	3,4739
2	3,8565	3,8000
3	2,4609	2,4435
4	3,6609	3,4174
5	3,9130	3,4174
6	3,9087	3,7652
7	3,6609	3,6739
8	3,3696	3,1913
9	4,0609	3,9130
10	3,4000	3,1391

Çizelge 3.39. Kentsel alan estetiği (K8) - su ögesinin estetiği (S9) arasındaki korelasyon analizi tablosu.

		K8	S9
K8	Pearson Correlation	1	,948**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
S9	Pearson Correlation	,948**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

Kentsel alan ve su ögesi estetik kriterlerinin su ögesinin fiziksel özellikleri ile ilişkisini ortaya koymak için; bu kriterlere (K8 ve S9), su ögesi (S1, S2, S3, S4, S5, S6, S7, S8) ve kentsel alan-su ögesi ilişkisi (KS1, KS2, KS3, KS4, KS5, KS6) kriterleri ile tek tek korelasyon analizi uygulanmıştır. Analiz sonuç tabloları Ek-3'te verilmiştir.

Analizler sonrası kentsel alan estetiğinin (K8); su ögesinin kenar şekli (%93,1), suyun berraklığı (%63,3), mekanda hakimiyet (%81,8), ergonomiklik (% 78,3), orjinallik (% 82,8), çekicilik (% 91,9), görkemlilik (% 88,3), biçim/şekil (%97), renk (% 88,4), doku (% 97), ölçek/oran (% 95,4), odak noktası oluşturma (% 78,6), karakter kazandırma (% 94,7) kriterleri ile anlamlı ilişkide olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar Gençtürk (2006)'ün kullanıcı tercihlerini araştırdığı çalışmasında ulaştığı, su öğelerinin 'renk, doku, ölçek'

olarak kentsel alanla uyumlu ve mekana karakter kazandıran özellikte olması gerektiği sonucunu desteklemektedir. Fakat Şavklı (2012)'nin kullanıcı tercihlerini araştırdığı çalışmada, kullanıcılar su ögesini estetik buldukları halde görkemli bulmadıkları belirtmişlerdir.

Su ögesi estetiğinin (S9) de; su ögesinin kenar şekli (%98,8), suyun hareketi (%65,8), suyun berraklığı (%65,7), mekanda hakimiyet (%90,9), ergonomiklik (% 84), orjinallik (% 89), çekicilik (% 98,5), görkemlilik (% 96,4), biçim/şekil (%98), renk (% 93,5), doku (% 97,8), ölçek/oran (% 98,3), odak noktası oluşturma (% 81,4), karakter kazandırma (% 98,6) kriterleri ile anlamlı ilişkide olduğu görülmüştür. Bu bulgular, Huang (1998)'in çalışmada ulaştığı suyun fiziksel kriterlerinin tercihi etkilediği sonucuyla uyuşur niteliktedir.

Ayrıca bu kriterlerin kendi aralarındaki ilişkileri ortaya koymak için ikinci ve üçüncü ana başlık altındaki kriterlere korelasyon analizi uygulanmıştır. Analiz tablosu Ek-4'te verilmiştir. Analiz sonucunda kriterler arasında yüksek derecede ilişkiler olduğu görülmüştür. Bu ilişkilerden derecesi en yüksek olanlarının, çekici-karakter kazandırma (%98,2), mekanda hakimiyet-kenar şekli (%97,8), suyun hareketi-odak noktası oluşturma (%84,1), kenar şekli-karakter kazandırma (%96,3), suyun kenar şekli-çekici (%97,1), suyun hareketi-mekanda hakimiyet (%77,3), suyun hareketi-odak noktası oluşturma (%84,1) şeklinde olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar da Huang'ın çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir.

4. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde elde edilen bulgulardan hareketle çalışmanın sonuçlarına ve buna ilişkin önerilere yer verilmiştir.

Çalışmanın amacı kentsel alanlarda kullanılan su öğelerinin fiziksel kriterlerinin estetik kaliteye etkisini ve su öğesi içeren kentsel alanlar ile içermeyenler arasındaki estetik kalite farkını ortaya koymak olduğu, ayrıca deneyimin değerlendirmelere etkisini en aza indirmek için çalışma yönteminin yurtdışındaki kentsel alanlardan oluşan fotoğraflı anket olmasına karar verilmiştir. Hazırlanan ankette kentsel alanlar 3 ana bölümde incelemiştir, değerlendirilen kriterlerden estetik kriterleri (K8 ve S9), amaca yönelik belirleyici ve diğer kriterlere yön verici temel kriterlerdir.

Anketin omurgasını oluşturan kriterler toplam puan tabloları açısından hem tek tek ana başlıklar halinde hem de bütün olarak incelendiğinde, estetik kriterlerinden (kentsel alan estetiği ve su öğesi estetiği) yüksek puan alan kentsel alanların, toplam puan açısından da yüksek değere sahip olduğu görülmüştür.

Bu çalışmanın sonucunda, kentsel alanlarda kullanılacak su öğelerinin estetik kalite bakımından başarıya ulaşması için su öğesinin mekanda hakimiyeti olan, mekana karakter kazandıran, odak noktası oluşturan, çekici ve orijinal nitelikte olması gerektiği, bu kriterlerin de suyun öğesinin kenar şekli, hareketi, ergonomikliği ayrıca kentsel alan-su öğesi ilişkisinde tasarım öğelerine (biçim/şekil, renk, doku, ölçek) dikkat edilen tasarımlar yapılması gerektiği tespit edilmiştir.

Su öğesi bulunan kentsel alanlar arasında kentsel alan estetiği kriterinden en yüksek ortalamaya sahip olan 9 numaralı alan olarak bulunmuştur. Bu alanın, su öğesi ana başlığı altındaki kriterlerden su öğesinin kenar şekli, hareketi, berraklığı, mekanda hakimiyeti, ergonomikliği, çekiciliği ve estetiği bakımından en yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca kentsel alan – su öğesi ilişkisi ana başlığı altındaki kriterlerden doku ve karakter kazandırma bakımından en yüksek ortalamaya sahiptir. Bunun sebebinin, alanın meydan tasarımına modern bir bakış kazandırmış olması, lineer tasarımın su öğesine de yansıtılması, suyun kapalı bir havuz olarak değil de kullanıcılarla temas halinde olması, alana yayılmış olan su öğesinin yılın soğuk zamanlarında kapatıldığında boş bir havuz olarak alanın estetiğini bozmak yerine bu

kısımlardaki kullanılan döşeme sayesinde alanın estetiğine katkıda bulunmasından kaynaklandığı düşünülmektedir (Ek-1).

Su ögesi bulunan kentsel alanlar arasında kentsel alan estetiği kriterinden en düşük ortalamaya sahip olan 3 numaralı alan olarak bulunmuştur. Su ögesinin kenar şekli, suyun hareketi, mekanda hakimiyet, ergonomik kriterlerinden en düşük ortalamaya sahip olan 3 numaralı alan, hareketli su elemanı içermesine rağmen alan içindeki konumu ve boyutu nedeniyle etkisizdir bu nedenle de denekler tarafından ‘görmeli değil’ olarak puanlandırılmıştır. Ayrıca lineer ve tek parça halindeki su ögesi içinde bulunan objelerin fişkıran su ile aynı seviyelerde olması nedeniyle karmaşa yaratarak hareketli su ögesinin etkisini azaltmış olduğu buna bağlı olarak da anket sonuçlarında mekanda hakimiyet kriteri açısından en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. 3 numaralı alanda etkisiz kalan yeşil alan ve sert zeminin ön planda oluşunun da bu sonuca etki ettiği düşünülmektedir (Ek-1). 9 ve 3 numaralı alanlarla ilgili sonular su ögelerinin fiziksel kriterlerinin kentsel alan estetiği ile ilişkili olduğu göstermektedir.

3 ve 9 numaralı kentsel alanlara ait kriter ortalamaları sonuçları ile tüm alanlara ait kentsel alan estetiği (K8) ve su ögesi estetiği (S9) ortalamaları ile yapılan korelasyon analizi sonucu, K8 ile S9 arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç K8’i yüksek değerlendiren denekler S9’u da yüksek değerlendirmiş olduğunu göstermektedir. Buna göre kullanıcıların hem kentsel alan estetiği hem de su ögesi estetiği yüksek alanları bir arada görmek istedikleri sonucuna ulaşılabilmektedir. Yani su ögesi, kentsel alanların estetik kalitesini artırıcı bir rol üstlenmektedir. Bu da çalışmanın amacını doğrulamaktadır.

Çalışmadan çıkan bir başka önemli sonuç ise farklı fakültelerde eğitim gören peyzaj mimarlığı öğrencilerinin farklı estetik algılar kazandıklarıdır. Öncelikle bu sonuç için toplam puan tablolarındaki ve ayrıca ‘kentsel alan estetiği’ ve ‘su ögesi estetiği’ kriterlerini fakülteler bazında inceleyen tablolardaki farklar ipucu vermiştir. Daha sonra fakülteler ayrı ayrı incelenmiş, ‘kentsel alan estetiği’ ortalamaları tablosu yapılmıştır (Çizelge 3.37). Ortaya çıkan tabloda fakülteler arasında en az estetik bulunan kentsel alanlar arasında benzer ilişkilerin var olduğu fakat en çok estetik bulunan kentsel alanlar arasında anlamlı farklar olduğu görülmüştür.

Toplam puan tablolarından çıkarılan bir başka sonuç ise, bazı alanların hem en düşük minimum puan hem de en yüksek maksimum puan almasından dolayı fakültelerin estetik yargıları arasında anlamlı farklar olmasıdır.

Tüm değerlendirme kriterleri açısından en yüksek ortalama puanları orman fakültesinde okuyan peyzaj mimarlığı bölümü öğrencilerinin, en düşük ortalama puanlarının çoğunu (%78,2) ise mimarlık fakültesinde okuyan peyzaj mimarlığı bölümü öğrencilerinin verdiği dikkati çekmiştir. Genellikle (%95,6) Orman fakültesine ait değerlendirme puanlarının ortalamaları ile diğer fakültele ait değerlendirme ortalamaları arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Çoğu ikili karşılaştırmada (%56,5) ise mimarlık ve güzel sanatlar fakültelerine ait değerlendirme ortalamaları arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Bu durum, bu iki fakültenin birbirine yakın puanlar verdiği sonucunu doğrulamaktadır.

Hem kentsel alan estetiği hem de su ögesi estetiği kriteri açısından bakıldığında orman fakültesinin en yüksek, ziraat fakültenin ikinci yüksek ortalamaya sahip olduğu ve en düşük ortalamaya sahip güzel sanatlar ile mimarlık fakültesi arasında ise anlamlı fark bulunamadığı görülmüştür.

Çalışmanın giriş bölümünde de verilen hipotezler, bu bölümde şimdiye kadar verilen sonuçlara dayandırılarak kısaca ispatlanma bulguları ile birlikte aşağıda verilmiştir.

- *Kentsel alan estetik kalitesi ile su ögesi estetik kalitesi ilişkilidir.*
Kentsel alan estetiği (K8) ve su ögesi estetiği (S9) ortalamaları ile yapılan korelasyon analizi sonucu bu hipotez ispatlanmıştır.
- *Su ögesi içeren ve içermeyen alanlar arasında estetik kalite farkı vardır.*
Hem 3 ve 9 numaralı kentsel alanlara ait kriter ortalamaları sonuçları hem de tüm alanlara ait kentsel alan estetiği (K8) ve su ögesi estetiği (S9) ortalamaları ile yapılan korelasyon analizi sonucu su ögelerinin kentsel alanların estetik kalitesini arttırıcı bir rol üstlenmekte olduğu görülmüştür. Buna göre, su ögesi estetiği yüksek olan kentsel alanların estetik kalitelerinin de yüksek olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

- *Kentsel alan estetiği ve su ögesi estetiği, su ögesinin fiziksel kriterlerine göre farklılık göstermektedir.*

3 ve 9 numaralı alanların tüm kriterler açısından incelendiğinde görülen farklar ve kentsel alan estetiği ile su ögesi estetiği kriterlerinin diğer kriterlerle ilişkileri ortaya koymak için uygulanan korelasyon analizi incelendiğinde su ögelerinin fiziksel kriterleri ile anlamlı ilişkileri sonucunda bu hipotez ispatlanmıştır.

- *Farklı fakültelerde okuyan peyzaj mimarlığı öğrencilerinin estetik algıları arasındaki farklar anlamlıdır.*

Bu hipotezin doğruluğunu ortaya koymak için öncelikle toplam puan tablolarındaki ayrıca ‘kentsel alan estetiği’ ve ‘su ögesi estetiği’ kriterlerini fakülteler bazında inceleyen tablolardaki farklara bakılmıştır. Daha sonra fakülteler ayrı ayrı incelenmiş, ‘kentsel alan estetiği’ ortalamaları tablosu yapılmıştır. Tablo sonuçlarında farklı kentsel alanların en çok estetik olarak değerlendirilmesi ile bu hipotez ispatlanmıştır.

Çalışmanın su ögeleri ile ilgili verilerine bakıldığında şu öneriler verilebilir;

- Su ögelerinin mekandaki hakimiyeti hem estetik kalite hem de tercih çalışmalarında önemli bir unsurdur. Sonuçlar su ögesinin tasarlanacak alandaki yerinin çok önemli olduğunu göstermektedir. Çalışma sonuçları ile bu kriterin su ögesinin kenar şekli, suyun hareketi, görkemlilik ve çekicilik ile yüksek derecede ilişkili olduğuna ulaşılmıştır.
- Su ögesi tasarlanırken mutlaka su ögesinin alana karakter kazandırabilir nitelikte olmasına özen gösterilmelidir. Çalışma sonuçlarına göre karakter kazandırma kriteri su ögesinin kenar şekli, mekanda hakimiyeti, orjinalliği ayrıca kentsel alanla biçim/şekil, renk, doku, ölçek/oran ilişkileri bakımından yüksek derecede ilişkilidir. Buna ek olarak sonuçlar su ögesinin alana karakter kazandırma niteliğinde olması kentsel alan estetiği ile de yüksek derecede ilişkili olduğunu göstermektedir.
- Su ile kolayca temas halinde olunabilecek su ögeleri her zaman daha çekici ve estetik bulunmaktadır. Su ögesinin havuza yer vermeden kullanılacağı alanlarda, sistemin kapalı olduğu zamanlarda alan estetiğinin olumsuz etkilenmemesi için bu kısımlarda kullanılan döşemelerin seçimine dikkat edilmelidir.

- Su ögesi tasarımında obje kullanılacak ise öncelikle su ögesinin mi yoksa objenin mi ön planda olacağına karar verilmelidir. Bu karar ile oluşabilecek karmaşanın önüne geçilecektir.
- Kentsel alanlarda tasarımında su ögesi kenar şeklinin, alana çekicilik ve karakter kazandıran bir unsur, ayrıca su ögesinin hareketi ile ilgili kararlar verilirken mekan hakimiyet, görkemlilik ve odak noktası oluşturma kriterleri ile yüksek derecede ilişkili oldukları unutulmamalıdır.

Çalışmaya ait bulgular ve sonuçlar, çalışma amacının büyük ölçüde gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Yine de çalışma için öz eleştiri yapıldığında eksik kalan noktalar mevcuttur. Öncelikle çalışmanın yöntem açısından eksik kalan noktası su ögeleri için önemli olan ‘ses’ kriterinin anketlerde kullanılmamasıdır. Kişisel geçmişin estetik algıya etkisini ortadan kaldırmak için yurtdışından seçilen kentsel alanlara ait uygun videolar bulunamamasından dolayı ses kriteri göz ardı edilmiştir. Ayrıca üniversitelerin farklı akademik takvim uygulamalarından dolayı öğrencilere uygun zamanda ulaşılamaması, bilinç-etik sorunu nedeniyle bazı anketlerin kullanılmaması ve bazı öğretim üyelerinin çalışmayı öğrencilerine uygulamak istememesi nedeniyle amaçlanan anket sayısının %70’ine ulaşılmıştır.

Elde edilen bulgulara bakıldığında literatürdeki kullanıcı tercihlerini inceleyen çalışmalara benzer bazı sonuçlar elde edilmediği görülmektedir bunun nedeninin çalışmanın estetik kaliteyi esas alması olduğu düşünülmektedir. Peyzaj tercihi ve estetiğinin farklı konular olduğu, literatürdeki peyzaj tercihini inceleyen çalışmalarda denek olan kullanıcıların herhangi bir su ögesini içeren fotoğraf ya da alanı bulunmayanlara göre her zaman daha fazla tercih etmeleri ile de anlaşılabilir. Kullanıcılar su ögesini her fiziksel koşulda tercih nedeni olarak görmektedirler. Fakat bu çalışmanın deneklerinin estetik ve çevre algıları gelişmiş ve cevaplarını da gelişmiş algıları yönlendirmiştir. Çalışma bulgularında estetik kriteri bakımından genel ortalama sıralamasına bakıldığında bu yüzden su ögesi olmayan bir kentsel alanın daha yüksek puana sahip olduğu görülmüştür. Bu durum materyal bölümünde değinilen ‘eğitim’ faktörünün estetik kavramı için önemi atlanılamayacak bir unsur olduğunu göstermektedir.

Bu alışma kapsamı ve yöntemi bakımından bir giriş çalışması niteliğindedir. Bu nedenle eksik noktaları ve sonuçları göz önüne alınarak bundan sonraki benzer çalışmalar için esin kaynağı olabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Ak T., Kentsel dış mekanlar bağlamında Çanakkale Saat Kulesi ve çevresine yönelik bir görsel analiz çalışması, *Yüksek Lisans Tezi*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, (2005).
- Ak M.K., Akçakoca kıyı bandı örneğinde görsel kalitenin belirlenmesi ve değerlendirilmesi üzerine bir araştırma, *Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi, (2010).
- Anonim, https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/236x/f7/5d/12/f75d12aad8ab83b0f465dbb98e_a3c49.jpg (Erişim tarihi: 27 Aralık 2013).
- Anonim, <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/2b/10/28/2b102859e6a7557a91e50ab691b87835.jpg>, <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/236x/77/1d/3a/771d3aac738b0827e6ef27e45b822ec5.jpg> (Erişim tarihi: 16 Eylül 2014a).
- Anonim, <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/236x/d4/d3/6a/d4d36a76a4427636d8bd076f89db8567.jpg> (Erişim tarihi: 16 Eylül 2014b).
- Anonim, <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/49/62/64/49626456f782f4260de38682ced9b263.jpg>, <http://www.finalit.com/typo3temp/pics/dca80588af.jpg> (Erişim tarihi: 17 Eylül 2014c).
- Anonim, <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/42/b1/66/42b1665524121684b58cef3900de0304.jpg> (Erişim tarihi: 19 Ağustos 2014d).
- Anonim, http://s0.geograph.org.uk/geophotos/02/48/15/2481514_36c07b10.jpg (Erişim tarihi: 21 Ocak 2014e).
- Anonim, <http://pbs.twimg.com/media/BUSiv8UCcAATZwO.jpg:large> (Erişim tarihi: 31 Ağustos 2014f).
- Anonim, <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/236x/3a/32/4f/3a324fed0b274c76ae637f80d3b1a346.jpg> (Erişim tarihi: 20 Eylül 2014g).
- Anonim, <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/236x/a1/ff/62/a1ff62748e9aba17375c4580f4d9c64f.jpg> <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/236x/07/f8/84/07f8849b3a7a4ef25e4e936300f7b730.jpg> (Erişim tarihi: 18 Eylül 2014h).
- Anonim, <https://ekotechnik24.pl/public/assets/kule/%C5%9Awiec%C4%85ce%20kule.jpg> (Erişim tarihi: 20 Eylül 2014i).

- Anonim, <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/236x/6f/5d/f8/6f5df8876d11dfe7830198bccf4ef139.jpg> <https://s-media-cache-ak0.pinimg.com/736x/31/68/87/31688722aa2b50a8f4fedebd92b0cbee.jpg> (Erişim tarihi: 20 Eylül **2014j**).
- Anonim, <http://www.turenscape.com/upload/project/-1-1305131313381.jpg> (Erişim tarihi: 4 Eylül **2014k**).
- Altunışık R., Coşkun R., Bayraktaroğlu S., Yıldırım E., *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri SPSS uygulamalı*, Sakarya Yayıncılık, Sakarya, (2010).
- Atalay N., Kent meydanı: kamusal-estetik çerçevede eleştirel bir değerlendirme, *Doktora Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, (2010).
- Aysel N.R., Mimari tasarımın biçimlenmesinde bir çevre faktörü olarak ‘su’ ve Boğaziçi örneği, *Doktora Tezi*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, (2004).
- Bozhüyük Z.R., Erzurum kent merkezindeki bazı tarihi yapı ve çevreleri üzerine görsel etki değerlendirmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi, (2007).
- Cendere A., Su elemanlarının kentsel mekanlarda ve yeşil alanlarda kullanımı, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, (1998).
- Çakıcı I., Peyzaj planlama çalışmalarında görsel peyzaj değerlendirmesine yönelik bir yöntem araştırması, *Doktora Tezi*, Ankara Üniversitesi, (2007).
- Çakıroğlu G., Peyzaj tasarımında su tasarrufuna yönelik güncel uygulamaların irdelenmesi: İstanbul örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi, (2011).
- Çırak M.M., Mimaride biçimin görsel etkisi; tasarımcı hedefi ve kullanıcı üzerinden bir araştırma, *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi, (2008).
- Diñer A.A., Görsel peyzaj kalitesinin ‘biçimsel estetik değerlendirme yaklaşımı’ ile irdelenmesi üzerine bir araştırma, *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, (2011).
- Doygun H., Kentsel mekanlarda suyun peyzaj mimarlığı yönünden kullanımı üzerine bir araştırma, *Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi, (1995).
- Edirne J., Tasarımın temel prensipleri ve iç mimari tasarımda uygulama örnekleri, *Yüksek Lisans Tezi*, Mimar Sinan Üniversitesi, (2004).
- Elinç H., Görsel kalite değerlendirmesi yöntemi ile Antalya ili Alanya ilçesindeki Abdurrahman Alaettinoğlu ve Alanya Belediye Başkanları kent parklarının irdelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Selçuk Üniversitesi, (2011).

- Elinç Z.K., Elinç H., Kaya L.G., Antalya Atatürk kültür parkı örneğinde; kentsel yeşil alanların önemli parçası olan su elemanları, *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 2, 4, (2012), 37-46.
- Erdal Z., Su elemanlarının kentsel mekanlarda kullanımı 'İstanbul Örneği', *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, (2003).
- Erdönmez İ.M., Kaptanoğlu A.Y., Peyzaj estetiği ve görsel kalite değerlendirmesi, *İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, 58, 1, (2006).
- Ergün M., Estetik (Sanat Felsefesi), Afyon Kocatepe üniversitesi Eğitim Fakültesi Felsefe Dersi, Basılmamış Ders Notları, (2010).
- Gedik T., Farklı su öğelerinin psikolojik etkileri ve mekânsal etkinliklerle bütünleşmesi açısından incelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, (2003).
- Gençtürk Z.İ., Meydanlarda su öğesi tasarımı: Sultanahmet ve Beyazıt meydanları incelemesi, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, (2006).
- Hardal S., Açık alanlarda görsel kalite değerlendirilmesi üzerine bir araştırma: Yıldız Korusu örneği, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi, (2011).
- Harris C.W., Dines N.T., Time-Saver Standards For Landscape Architecture, McGraw-Hill Publishing Company, U.S.A., (1998).
- Hattapoğlu M.Z., Su olgusunun yerleşmeler evrimindeki yeri ve günümüzde bir kentsel tasarım elemanı olarak yeniden yorumlanması, *Yüksek Lisans Tezi*, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, (2004).
- Huang, Shu-Chun, L., A study of people's perception of waterscapes in built environments, *Doctor of Philosophy*, Texas A & M University, Texas, (1998).
- İmer K., Kentleşme ve Türkçe, *Dilbilim Araştırmaları Dergisi*, (2015).
- Kagan S. M., *Estetik ve Sanat Notları*, Çeviren: Aziz Çalışlar, 1. Basım, Karakalem Kitabevi Basım Yayın, İstanbul, (2008).
- Kalın A., Çevre tercih ve değerlendirmesinde görsel kalitenin belirlenmesi ve geliştirilmesi: Trabzon sahil bandı örneği, *Doktora Tezi*, Karadeniz Teknik Üniversitesi, (2004).
- Kaltenborn B.P. ve Bjerke T., Associations between environmental value orientations and landscape preferences, *Landscape and Urban Planning*, 59.1, (2002), 1-11.

- Kaplan R., The analysis of perception via preference: a strategy for study how the environment is experienced, *Landscape Planning* 12.2, (1985), 161-176.
- Kaptanoğlu A.Y., Peyzaj değerlendirmesinde görsel canlandırma tekniklerinin kullanıcı tercihiine etkileri, *Doktora Tezi*, İstanbul Üniversitesi, (2006).
- Kart N., Emirgan Park'ında kullanıcıların memnuniyet derecelerinin değerlendirilmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Üniversitesi, (2002).
- Kavaklı K., Su elemanlarının kullanımı ve İstanbul çevre düzenlemelerindeki su elemanlarının araştırılması, *Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Teknik Üniversitesi, (1994).
- Kıroğlu E., Erzurum kenti ve yakın çevresindeki bazı rekreasyon alanlarının görsel peyzaj kalitesi yönünden değerlendirilmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi, (2007).
- Kürkçüoğlu İ.E., Kentsel açık mekanlarda yapay su elemanı tasarım ilkelerinin mekânsal algı ve çevre psikolojisi bağlamında irdelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Yıldız Teknik Üniversitesi, (2009).
- Lang J., Creating architectural theory, the role of the behavioral sciences in environmental design, Van Nostrand, Reinhold, New York, (1987).
- Muratoğlu G., Peyzaj mimarlığında su kullanımı, *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, (2010).
- Nasar J.L., Visual preferences in urban street scenes: a cross cultural comparison between Japan and the United States. Environmental aesthetics: theory, research and applications, Cambridge University Press, New York, (1992).
- Nilsson K. ve diğ., Forests, trees and human health, Springer Science+Business Media B. V., (2011).
- Rees Y. ve May P., Su bahçeleri tasarım kitabı, Yem Yayın, İstanbul, (2002).
- Rubenstein H.M., Pedestrian malls, streetscapes and urban spaces, Wiley, New York, (1992).
- Silva C.P., Landscape perception and coastal management: a methodology to encourage public participation, *Journal of Coastal Research*, (2006), 930-934.

- Skrivanova Z. ve Ondrej K., Perception and assessment of landscape aesthetic values in the Czech Republic- a literature review., *Journal of Landscape Studies* 3, (2010), 211-220.
- Smardon, R.C., Perception and aesthetics of the urban environment: review of the role of vegetation, *Landcape and Urban Planning* 15.1, 85-106, (1988).
- Şavklı F., Antalya'daki kent parklarında su öğelerinin estetik ve işlevsel açıdan değerlendirilmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Akdeniz Üniversitesi, (2012).
- Şen M., Türkiye'de iç göçlerin neden ve sonuç kapsamında incelenmesi, *Çalışma ve Toplum* 40.1, (2014).
- Şerifoğlu Ö.F., Çeşmeler, sebiller, şadırvanlar su güzelleri, *Sanat Kültür Antika*, 22, (2001), 31-41.
- Temelli M., Çukurova Üniversitesi yerleşkesi örneğinde görsel etki değerlendirme çalışmalarına metodolojik bir yaklaşım, *Yüksek Lisans Tezi*, Çukurova Üniversitesi, (2008).
- Tunalı İ., *Estetik*, Remzi Kitapevi, 3. Basım, İstanbul, (1989).
- Uzun G., Çevre tasarımında su kullanımı, Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Genel Yayın, 179, *Yardımcı Ders Kitapları*, Adana, (1997).
- Uzun G., Temel tasarım, Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Genel Yayın, 196, *Yardımcı Ders Kitapları*, Adana, (1999).
- Ürüşan E., Universiade 2011 kapsamında Erzurum kenti görsel peyzaj kalitesinin yükseltilmesinde yeni açılımlar, *Yüksek Lisans Tezi*, Atatürk Üniversitesi, (2010).
- Yıldırım C., Antalya kenti içindeki parklarda yer alan donatı elemanlarının estetik ve fonksiyon açısından değerlendirilmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Akdeniz Üniversitesi, (2011).
- Zaloğlu A., Ankara kent parklarında suyun gösteri elemanı olarak irdelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Ankara Üniversitesi, (2006).
- Zhang H. ve diğ., Landscape perception and recreation needs in urban green space in Fuyang, Hangzhou, China, *Urban Forestry & Urban Greening* 12.1, (2013), 44-52.
- Zorlu D., Tarihsel süreç içerisinde su öğesinin peyzaj planlamada kullanımı, *Yüksek Lisans Tezi*, Yıldız Teknik Üniversitesi, (1992).

EKLER

EK-1. ANKET İÇİN KULLANILAN FOTOĞRAFLAR

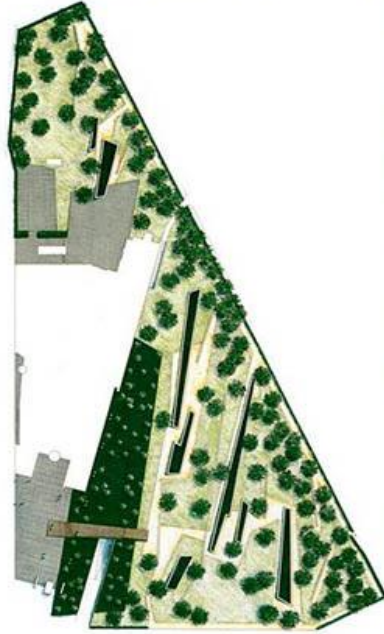
1 NUMARALI KENTSEL ALAN

2 NUMARALI KENTSESEL ALAN

3 NUMARALI KENTSEL ALAN

4 NUMARALI KENTSEL ALAN

5 NUMARALI KENTSEL ALAN

6 NUMARALI KENTSEL ALAN

7 NUMARALI KENTSEL ALAN

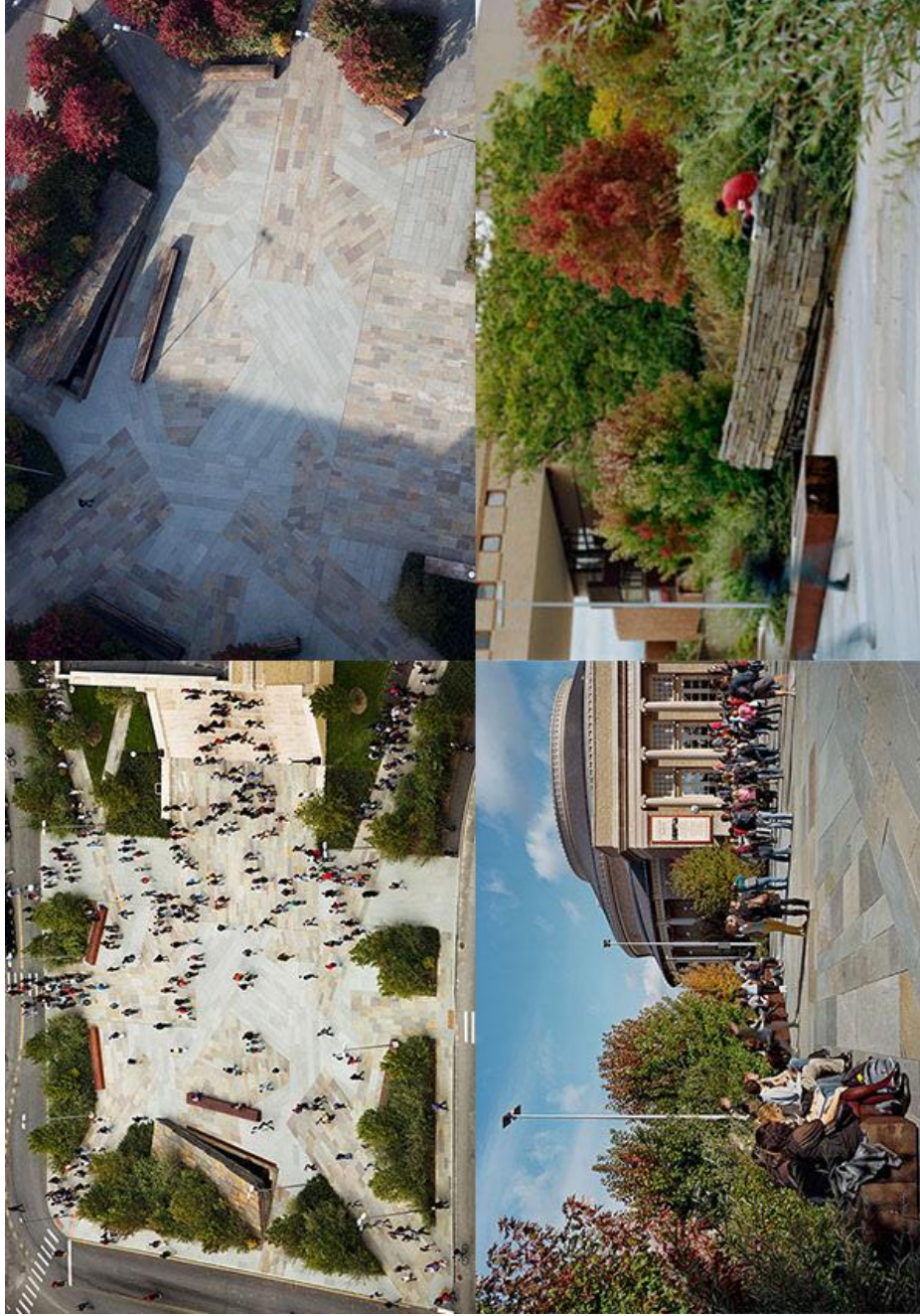
8 NUMARALI KENTSEL ALAN

9 NUMARALI KENTSEL ALAN

10 NUMARALI KENTSEL ALAN

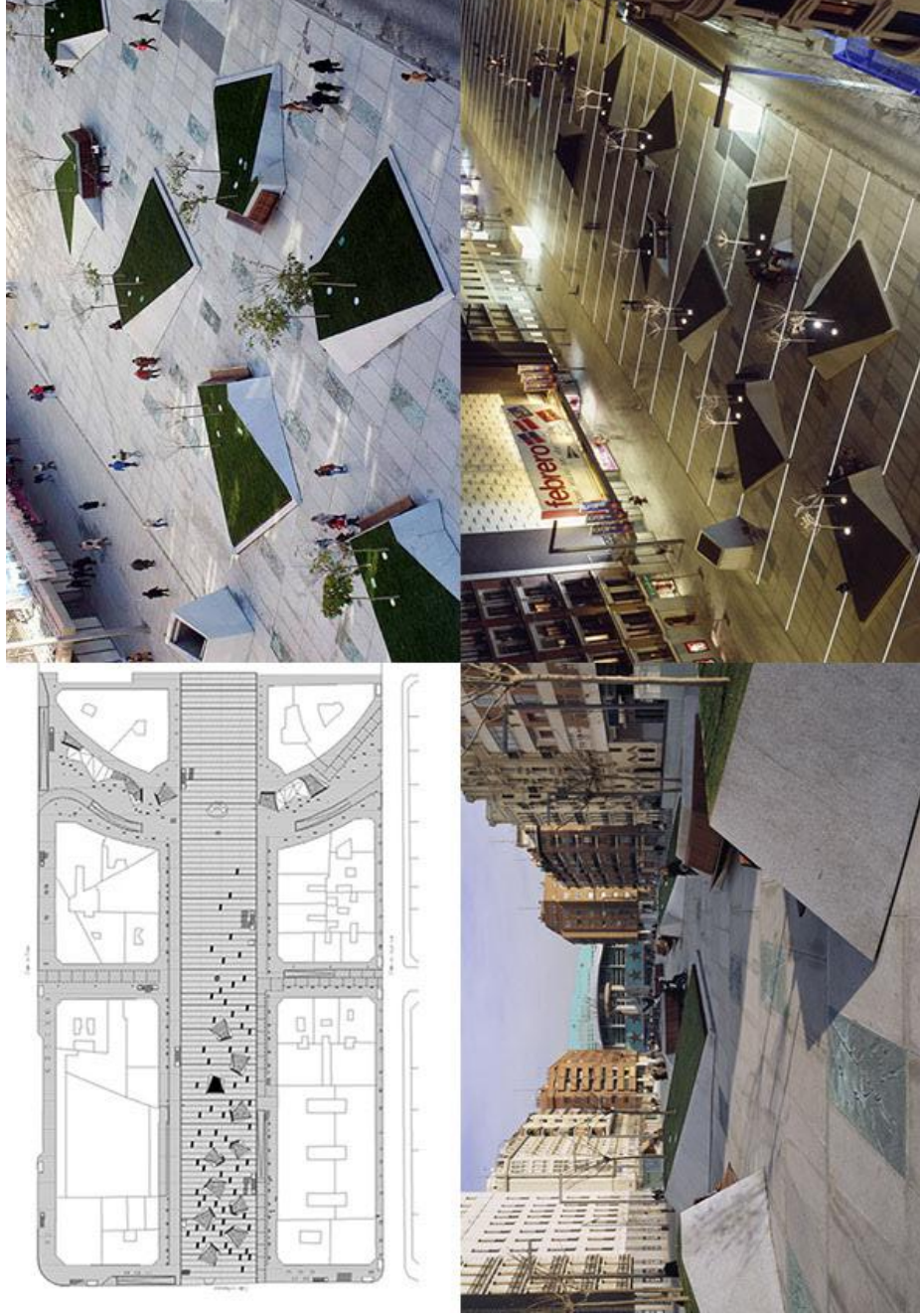
11 NUMARALI KENTSEL ALAN

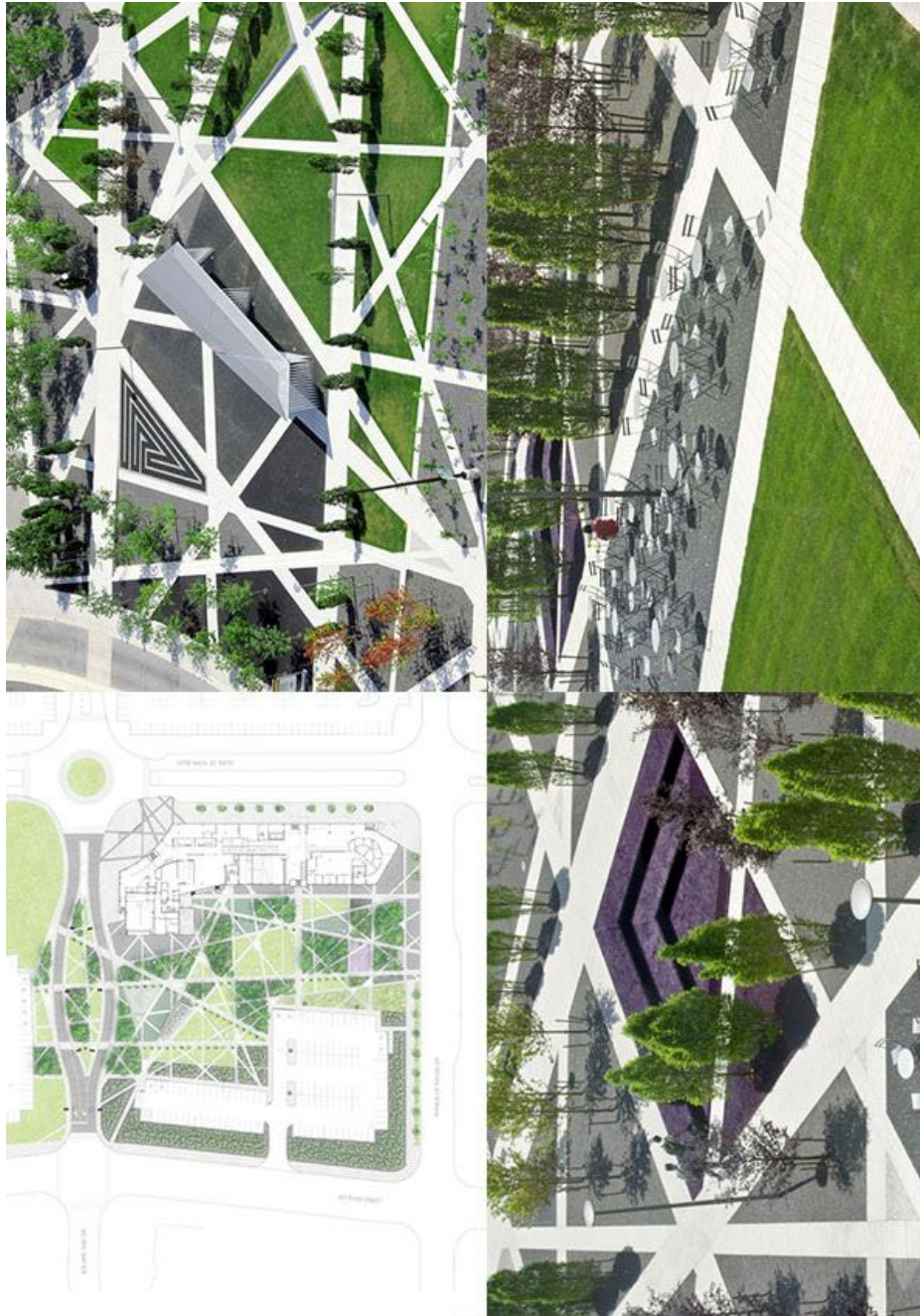
12 NUMARALI KENTSEL ALAN

13 NUMARALI KENTSEL ALAN

14 NUMARALI KENTSEL ALAN

15 NUMARALI KENTSEL ALAN

EK-2. ANKET

ALANLAR	KENTSEL ALAN							SU ÖĞESİ								KENTSEL ALAN – SU ÖĞESİ İLİŞKİSİ										
	Bitm	Armoni	Kontrast	Bilik	Hiyerarşi	Denge	Egemenlik	Estetik	Kenar Şekli (Beğeni)	Suyun Hareketi (Beğeni)	Suyun Beraklığı (Beğeni)	Mekanda Hakimyet	Ergonomik	Ölünal	Çekici	Gökemli	Estetik	Biçim/Şekli	Renk	Doku	Ölçek/Oran	Odak Noktası	Oluşturma	Karakter Kazandırma		
1																										
2																										
3																										
4																										
5																										
6																										
7																										
8																										
9																										
10																										
11	<p>Bu anket Düzce Üniversitesinde yaptığım Yüksek Lisans Tezimin bir parçasıdır. Kriterler 5'li Likert sistemiyle cevaplandırılacaktır. (var) 5, 4, 3, 2, 1 (yok) (beğendim) 5, 4, 3, 2, 1 (beğenmedim)</p>																									
12	<p>Cinsiyetiniz: Öğrenim Görmekte Olduğunuz Fakülte:</p>																									
13	<p>İginiz ve katkınız için teşekkür eder, saygılarımı sunarım. Pey. Mim. Selen DÖNER</p>																									
14																										
15																										

EK-3. K8 VE S9'UN DİĞER KRİTERLER İLE KORELASYON ANALİZİ TABLOLARI

		K8	S1
K8	Pearson Correlation	1	,931**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
S1	Pearson Correlation	,931**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		K8	S2
K8	Pearson Correlation	1	,603
	Sig. (2-tailed)		,065
	N	10	10
S2	Pearson Correlation	,603	1
	Sig. (2-tailed)	,065	
	N	10	10

		K8	S3
K8	Pearson Correlation	1	,633*
	Sig. (2-tailed)		,049
	N	10	10
S3	Pearson Correlation	,633*	1
	Sig. (2-tailed)	,049	
	N	10	10

* . Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

		K8	S4
K8	Pearson Correlation	1	,818**
	Sig. (2-tailed)		,004
	N	10	10
S4	Pearson Correlation	,818**	1
	Sig. (2-tailed)	,004	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		K8	S5
K8	Pearson Correlation	1	,783**
	Sig. (2-tailed)		,007
	N	10	10
S5	Pearson Correlation	,783**	1
	Sig. (2-tailed)	,007	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		K8	S6
K8	Pearson Correlation	1	,828**
	Sig. (2-tailed)		,003
	N	10	10
S6	Pearson Correlation	,828**	1
	Sig. (2-tailed)	,003	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		K8	S7
K8	Pearson Correlation	1	,919**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
S7	Pearson Correlation	,919**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		K8	S8
K8	Pearson Correlation	1	,883**
	Sig. (2-tailed)		,001
	N	10	10
S8	Pearson Correlation	,883**	1
	Sig. (2-tailed)	,001	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		K8	KS1
K8	Pearson Correlation	1	,970**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
KS1	Pearson Correlation	,970**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		K8	KS2
K8	Pearson Correlation	1	,884**
	Sig. (2-tailed)		,001
	N	10	10
KS2	Pearson Correlation	,884**	1
	Sig. (2-tailed)	,001	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		K8	KS3
K8	Pearson Correlation	1	,970**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
KS3	Pearson Correlation	,970**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		K8	KS4
K8	Pearson Correlation	1	,954**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
KS4	Pearson Correlation	,954**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		K8	KS5
K8	Pearson Correlation	1	,786**
	Sig. (2-tailed)		,007
	N	10	10
KS5	Pearson Correlation	,786**	1
	Sig. (2-tailed)	,007	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		K8	KS6
K8	Pearson Correlation	1	,947**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
KS6	Pearson Correlation	,947**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		S9	S1
S9	Pearson Correlation	1	,988**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
S1	Pearson Correlation	,988**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		S9	S2
S9	Pearson Correlation	1	,658*
	Sig. (2-tailed)		,039
	N	10	10
S2	Pearson Correlation	,658*	1
	Sig. (2-tailed)	,039	
	N	10	10

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

		S9	S3
S9	Pearson Correlation	1	,657*
	Sig. (2-tailed)		,039
	N	10	10
S3	Pearson Correlation	,657*	1
	Sig. (2-tailed)	,039	
	N	10	10

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

		S9	S4
S9	Pearson Correlation	1	,909**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
S4	Pearson Correlation	,909**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		S9	S5
S9	Pearson Correlation	1	,840**
	Sig. (2-tailed)		,002
	N	10	10
S5	Pearson Correlation	,840**	1
	Sig. (2-tailed)	,002	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		S9	S6
S9	Pearson Correlation	1	,890**
	Sig. (2-tailed)		,001
	N	10	10
S6	Pearson Correlation	,890**	1
	Sig. (2-tailed)	,001	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		S9	S7
S9	Pearson Correlation	1	,985**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
S7	Pearson Correlation	,985**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		S9	S8
S9	Pearson Correlation	1	,964**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
S8	Pearson Correlation	,964**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		S9	KS1
S9	Pearson Correlation	1	,980**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
KS1	Pearson Correlation	,980**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		S9	KS2
S9	Pearson Correlation	1	,935**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
KS2	Pearson Correlation	,935**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		S9	KS3
S9	Pearson Correlation	1	,978**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
KS3	Pearson Correlation	,978**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		S9	KS4
S9	Pearson Correlation	1	,983**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
KS4	Pearson Correlation	,983**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		S9	KS5
S9	Pearson Correlation	1	,814**
	Sig. (2-tailed)		,004
	N	10	10
KS5	Pearson Correlation	,814**	1
	Sig. (2-tailed)	,004	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

		S9	KS6
S9	Pearson Correlation	1	,986**
	Sig. (2-tailed)		,000
	N	10	10
KS6	Pearson Correlation	,986**	1
	Sig. (2-tailed)	,000	
	N	10	10

** . Correlation is significant at the 0.01 level

EK-4. 'S' VE 'KS' ANA BAŞLIKLARI KRİTERLERİ KORELASYON ANALİZİ TABLOSU

	S1	S2	S3	S4	S5	S6	S7	S8	KS1	KS2	KS3	KS4	KS5	KS6
S1 Pearson Correlation	1	,697*	,722*	,939**	,885**	,858**	,971**	,954**	,948**	,930**	,976**	,978**	,841**	,963**
S1 Sig. (2-tailed)		,025	,018	,000	,001	,001	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,002	,000
S1 N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
S2 Pearson Correlation	,697*	1	,770**	,773**	,761*	,361	,622	,709*	,564	,610	,625	,664*	,841**	,617
S2 Sig. (2-tailed)	,025		,009	,009	,011	,306	,055	,022	,089	,061	,053	,036	,002	,057
S2 N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
S3 Pearson Correlation	,722*	,770**	1	,757*	,849**	,394	,576	,564	,576	,586	,689*	,652*	,718*	,570
S3 Sig. (2-tailed)	,018	,009		,011	,002	,260	,081	,089	,081	,075	,028	,041	,019	,085
S3 N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
S4 Pearson Correlation	,939**	,773**	,757*	1	,903**	,705*	,909**	,909**	,829**	,798**	,881**	,876**	,913**	,890**
S4 Sig. (2-tailed)	,000	,009	,011		,000	,023	,000	,000	,003	,006	,001	,001	,000	,001
S4 N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
S5 Pearson Correlation	,885**	,761*	,849**	,903**	1	,679*	,837**	,778**	,748*	,676*	,862**	,788**	,827**	,774**
S5 Sig. (2-tailed)	,001	,011	,002	,000		,031	,003	,008	,013	,032	,001	,007	,003	,009
S5 N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
S6 Pearson Correlation	,858**	,361	,394	,705*	,679*	1	,918**	,866**	,887**	,839**	,854**	,846**	,496	,890**
S6 Sig. (2-tailed)	,001	,306	,260	,023	,031		,000	,001	,001	,002	,002	,002	,144	,001
S6 N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
S7 Pearson Correlation	,971**	,622	,576	,909**	,837**	,918**	1	,972**	,955**	,893**	,955**	,950**	,792**	,982**
S7 Sig. (2-tailed)	,000	,055	,081	,000	,003	,000		,000	,000	,001	,000	,000	,006	,000
S7 N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
S8 Pearson Correlation	,954**	,709*	,564	,909**	,778**	,866**	,972**	1	,927**	,927**	,906**	,950**	,809**	,971**
S8 Sig. (2-tailed)	,000	,022	,089	,000	,008	,001	,000		,000	,000	,000	,000	,005	,000
S8 N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
KS1 Pearson Correlation	,948**	,564	,576	,829**	,748*	,887**	,955**	,927**	1	,933**	,964**	,976**	,749*	,975**
KS1 Sig. (2-tailed)	,000	,089	,081	,003	,013	,001	,000	,000		,000	,000	,000	,013	,000
KS1 N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
KS2 Pearson Correlation	,930**	,610	,586	,798**	,676*	,839**	,893**	,927**	,933**	1	,898**	,971**	,705*	,926**
KS2 Sig. (2-tailed)	,000	,061	,075	,006	,032	,002	,001	,000	,000		,000	,000	,023	,000
KS2 N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
KS3 Pearson Correlation	,976**	,625	,689*	,881**	,862**	,854**	,955**	,906**	,964**	,898**	1	,972**	,828**	,961**
KS3 Sig. (2-tailed)	,000	,053	,028	,001	,001	,002	,000	,000	,000	,000		,000	,003	,000
KS3 N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
KS4 Pearson Correlation	,978**	,664*	,652*	,876**	,788**	,846**	,950**	,950**	,976**	,971**	,972**	1	,818**	,972**
KS4 Sig. (2-tailed)	,000	,036	,041	,001	,007	,002	,000	,000	,000	,000	,000		,004	,000
KS4 N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
KS5 Pearson Correlation	,841**	,841**	,718*	,913**	,827**	,496	,792**	,809**	,749*	,705*	,828**	,818**	1	,807**
KS5 Sig. (2-tailed)	,002	,002	,019	,000	,003	,144	,006	,005	,013	,023	,003	,004		,005
KS5 N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
KS6 Pearson Correlation	,963**	,617	,570	,890**	,774**	,890**	,982**	,971**	,975**	,926**	,961**	,972**	,807**	1
KS6 Sig. (2-tailed)	,000	,057	,085	,001	,009	,001	,000	,000	,000	,000	,000	,000	,005	
KS6 N	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

*. Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : DÖNER, Selen

Uyruğu : T.C.

Doğum tarihi ve yeri : 05/09/1990 - Ödemiş/İZMİR

Telefon : 0(530) 468 60 12

e-mail : sln.doner@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Lisans	KTÜ Peyzaj Mimarlığı Bölümü	2012
Lise	Ödemiş Anadolu Öğretmen Lisesi	2008